

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2007

NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘE-
DISKO PRO KULTURU

Praha, květen 2008

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2007

Praha
květen 2008

Předkladatel: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
Adresa: Blanická 4, Praha 2 – Vinohrady, P. O. BOX 12
PSČ: 120 21
IČO: 14450551
Ředitel organizace: PaedDr. František Zborník (do 28. 2. 2008)
Telefon: 221 507 900
Fax: 221 507 929
E-mail: nipos@nipos-mk.cz
Internet: www.nipos-mk.cz

Úvodem	5
Základní údaje o NIPOS	5
Organizační uspořádání NIPOS	
Stručná charakteristika činnosti NIPOS jako celku	
Podrobný přehled činnosti útvarů	9
Centrum informací o kultuře	10
Odborný útvar REGIS	13
Redakce Místní kultury	16
Odborný útvar ARTAMA	18
(podrobnější obsah na straně 9)	
Ekonomický útvar	54
Hospodaření NIPOS v roce 2007	
Základní personální údaje	
Pracovníci NIPOS podle útvarů	56
Resume	59
Přílohy	61

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS) je příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem kultury 1. 1. 1991.

Citace z platné zřizovací listiny NIPOS:

„Základním posláním NIPOS je podpora rozvoje kultury, především rozvoje kulturně-společenských a tvůrčích aktivit občanů v místech a regionech, se zřetelem k oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit a k veřejnému užití autorských děl, poskytování informačních služeb a odborných konzultací orgánům a pracovníkům územní samosprávy, státní správy, občanským sdružením, právníkům i fyzickým osobám a dalším subjektům, působícím v místní a regionální kultuře, a to na základě vytěžování teoretických a praktických poznatků z analytické a výzkumné činnosti v oblasti kultury, z vlastního výzkumu a s využitím odborných znalostí z různých oborů umělecké činnosti.

Odborná činnost NIPOS je zaměřena rovněž na získávání a analýzu poznatků o obecné úloze a postavení veřejných služeb kultury v sociálně-ekonomickém rozvoji regionů.

NIPOS je odborným pracovištěm pro rozvoj neprofesionálních uměleckých aktivit a estetické výchovy dětí a mládeže.“

NIPOS se zabývá:

- pořizováním, vytěžováním a zužitkováním databází v širokém spektru informací, vztahujících se k oblasti kultury, zejména kultury místní a regionální a neprofesionálních uměleckých aktivit
- pořádáním odborných a vzdělávacích akcí, seminářů, kurzů, odborných konferencí, tvůrčích dílen a dalších akcí obdobného zaměření a charakteru pro oblast místní a regionální kultury a neprofesionálních uměleckých aktivit ve všech oborech umění, vč. oblasti umělecké a estetické výchovy dětí a mládeže
- pořádáním celostátních a mezinárodních soutěží, přehlídek, festivalů, výstav, jakož i jiných obdobných forem prezentace neprofesionálních uměleckých aktivit
- vydáváním a veřejným šířením periodického tisku odborného charakteru pro oblasti, v nichž NIPOS ve smyslu svého zřízení odborně působí, podle zákona č. 46/2000 Sb. („tiskový zákon“)
- vydáváním a veřejným šířením neperiodických publikací odborného a metodického charakteru pro oblasti, v nichž NIPOS odborně působí, ve smyslu zákona č. 37/1995 Sb.
- sdělováním odborných informací veřejnosti z oblasti svého působení, a to počítačovou (popř. obdobnou) sítí
- expertní analytickou a koncepční činností pro potřeby zřizovatele, popř. dalších subjektů činných v oblasti odborného působení NIPOS
- specifickou výzkumnou a vývojovou činností v oblasti související s účelem zřízení NIPOS
- rezortní statistikou kultury České republiky
- odborným a organizačním zabezpečením částí agendy pro podporu zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit (vysílání jednotlivců a přijímání souborů i jednotlivců v ČR).

ADRESA NIPOS: BLANICKÁ 4 (P. O. BOX 12) • PRAHA 2 – VINOHRADY • PSČ 120 21

Na této adrese sídlí všechny útvary NIPOS s výjimkou pracoviště pro statistiku kultury, které je umístěno v sousedním domě ve Francouzské ul. č. 9/842. V těchto objektech je NIPOS dlouhodobě v nájmu.

Organizační uspořádání NIPOS

Organizační strukturu NIPOS tvoří následující útvary:

- **Artama** – útvary pro rozvoj neprofesionálních uměleckých aktivit dětí, mládeže a dospělých
- **Centrum informací o kultuře (CIK)** – útvary pro shromažďování, zpracování a hodnocení informací v kultuře zajiš-

tuje mimo jiné státní statistickou službu za resort kultury

- **Regis** – útvary poskytující odborné informační a konzultační služby v kultuře
- **Redakce časopisu Místní kultura** – zajišťuje přípravu a vydávání časopisu Místní kultura v jeho tištěné i internetové verzi a Informační servis NIPOS
- **Ekonomický útvary (EÚ)** – zabezpečuje ekonomickou a personální agendu organizace
- **Útvary provozně-správní (ÚPROS)** – spravuje majetek svěřený organizaci a provozní agendu
- **Útvary ředitele** – tvoří jej vedle sekretariátu ředitele interní audit, pracovníci ICT a působí jako spisovna organizace

STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ČINNOSTI NIPOS JAKO CELKU

■ PORADNÍ ORGÁNY

Rada ředitele NIPOS

Ve složení: pp. Mgr. Michal Beneš, Josef Brůček, PhDr. Jan Krist, Ing. Kamila Hrabáková, PhDr. Dana Kroulíková, PhDr. Zuzana Malcová, ing. Jiří Příkryl; za NIPOS: pp. Ludmila Kučerová, Mgr. Lenka Lázňovská, PhDr. Alena Mockovčíaková, PhDr. Jana Radová, PaedDr. František Zborník.

Redakční rada časopisu Místní kultura

Ve složení: pp. Mgr. Michal Beneš, Josef Brůček, Hana Jirkalová, PhDr. Jan Krist, PhDr. Zuzana Malcová; za NIPOS: pp. Mgr. Zorka Kryfová, Ludmila Kučerová, Mgr. Věra Schollarová, PhDr. Milan Strotzer, PaedDr. František Zborník (předseda).

Redakční rada časopisu Amatérská scéna

Ve složení: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), MgA Kateřina Baranovská, Mgr. Radmila Hrdinová, Mgr. Mlan Schejbal, David Slížek, MgA. Jan Šotkovský, PhDr. Vítězslava Šrámková, Zuzana Vojtíšková, Ing. Jaroslav Vondruška.

Odborné rady NIPOS pro jednotlivé druhy neprofesionálních uměleckých aktivit.

■ VZTAH KE ZŘIZOVATELI A SOUČINNOST S MINISTERSTVEM KULTURY

Působnost zřizovatele ve vztahu k NIPOS vykonává ORNK (odbor regionální a národnostní kultury), s výjimkou resortní statistiky, jejíž koordinace přešla během

tohoto roku z ekonomického odboru na samostatné oddělení kulturní politiky a koncepcí MK. NIPOS se statistikou kultury zabývá na základě příkazní smlouvy. NIPOS vykonává pro Ministerstvo kultury činnosti odborného servisního a iniciačního pracoviště.

NIPOS je členem nebo se účastní na činnosti těchto výborů, rad a společností:

1. Festivalový výbor Jiráskova Hronova
2. Festivalový výbor Loutkářské Chrudimi
3. Festivalový výbor Festivalu sborového umění Jihlava
4. Koordináční rada pro folklor
5. České středisko AITA/IATA (Mezinárodní asociace amatérského divadla)
6. Český výbor UNICA (Mezinárodní svaz neprofesionálního filmu)
7. Český komitét CIOFF (Mezinárodní organizace pořadatelů folklorních festivalů a lidových tradic) při Národním ústavu lidové kultury Strážnice
8. Český komitét ASSITEJ (Mezinárodní asociace divadel pro děti a mládež) při Divadelním ústavu
9. IFCM (Mezinárodní federace pro sborový zpěv) je samostatným členem, středisko není ustaveno
10. Koordináční výbor CISM (Mezinárodní asociace pro dechovou hudbu)
11. Spolek pro obnovu venkova
12. Pracovní skupina pro tvorbu indikátorů Strategie udržitelného rozvoje
13. Pracovní skupina pro Evropský rozvojový fond pro obnovu venkova v letech 2007 – 2013
14. Pracovní skupina pro vytvoření Informační a komunikační politiky ČR v resortu kultury.

■ KOOPERACE S JINÝMI SUBJEKTY KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY

Spolupráce s **Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici (NÚLK)** a Folklorním sdružením ČR (FoS) se realizovala zejména v zahájení dalšího cyklu Školy folklorních tradic, dále pak ve společné účasti na výstavě Regiontour 2007 v Brně. S NÚLK pokračovala vzájemná výměna vydávaných publikací.

Těžištěm spolupráce s **Divadelním ústavem** byla, vedle kooperace při statistickém zjišťování v rámci Statistiky kultury, příprava společného projektu **Ochrana a prezentace kulturního dědictví českého divadla**, jehož financování by mělo být zčásti zajištěno finanční dotací z FM EHP/Norska.

Specifickým jevem tohoto roku byly práce související s tehdejší záměrem MK sloučit NIPOS s IU–DÚ. Jedním z výsledků této práce byl návrh Dohody o spolupráci mezi těmito organizacemi.

Nadále se zdařile vyvíjela spolupráce s **Národním muzeem**, s nímž pracovníci Artamy připravovali společné programy pro Musaion v Letohrádku Kinských.

Pokračovala také spolupráce s nevládními neziskovými organizacemi (Artama ve sféře neprofesionálního umění, CIK ve sféře statistiky, Regis v oblasti odborných konzultací).

Ředitel NIPOS pracoval v **České komisi pro UNESCO**.

Přirozenými a nejčastějšími partnery NIPOS jsou **pracovníci nejrůznějších subjektů kultury – NNO, především občanských sdružení, kulturních domů apod., stejně jako pracovníci krajských, městských a obecních samospráv a jejich úřadů**. Zejména při realizaci akcí zájmového vzdělávání a dalšího vzdělávání učitelů spolupracovala instituce (její útvar ARTAMA) **se školami všech stupňů** včetně uměleckých.

Při statistických šetřeních NIPOS úzce spolupracuje s **Českým statistickým úřadem a Národní knihovnou**. Ve spolupráci s touto institucí byl vyvinut tzv. benchmarking knihoven, srovnávací program pro přihlášené veřejné knihovny.

- ve spolupráci s MK a ČSÚ založena pracovní skupina pro vznik „satelitního účtu kultury“

pro MK:

- desítky expertních stanovisek, vyjádření, posudků k různým koncepčním materiálům MK
- vyjádření k návrhům právních norem a jiných obdobných dokumentů, které na MK procházejí připomínkovým řízením

- stanoviska k nejrůznějším aspektům problematiky neprofesionálních uměleckých aktivit, od žádostí souborů o finanční podporu nebo vyslání do zahraničí až po formulaci mezinárodních kulturních dohod
- podklady pro Strategii udržitelného rozvoje (Regis)

NIPOS tak pro zřizovatele představuje operativní odborně–organizační servis v řadě otázek místní a regionální kultury ve velmi širokém slova smyslu. Pravidelně kvartálně byly pro odbory MK zpracovávány tematické výstupy z databází, zvl. z databáze článkové bibliografie, informační souhrny o různých místech a regionech ČR pro představitele MK při jejich výjezdech do regionů (útvary CIK) aj.

Aktuální informace z **jednotlivých odborů MK uveřejňoval na vyzádání měsíčník Místní kultura**.

NIPOS se aktivně zúčastnil přípravy dokumentů MK Integrovaný operační program a Informační rafinérie. Ředitel NIPOS je členem skupiny vytvářející návrh dokumentu **Kulturní politika v ČR**.

Jako každoročně se NIPOS podílel na pravidelně vyhlašovaných **konkurzech na podporu kulturních aktivit** hlavně účastí pracovníků v konkurzních komisích. Byly to konkurzy pro následující kulturní aktivity:

- na podporu kulturních aktivit příslušníků **národnostních menšin žijících v ČR**, pro **integraci příslušníků romské komunity** (ředitel NIPOS)
- 6 komisí pro udělení **Cen MK** (ředitel NIPOS, vedoucí útvaru Artama Mgr. L. Lážňovská a další pracovníci tohoto útvaru)
- pro **zdravotně handicapované občany** (vedoucí útvaru ARTAMA Mgr. L. Lážňovská)
- **mimoumělecké kulturní aktivity** (Regis)
- **neprofesionální umělecké aktivity** – divadlo, hudba, tanec, výtvarné obory a dětské estetické aktivity (v 5 komisích jsou vedoucí útvaru Artama a její zástupkyně)
- pro **podporu výjezdů souborů do zahraničí** (ve 4 komisích jsou zástupci útvaru Artama)

■ ANALÝZY, STUDIE, PODKLADY A DALŠÍ MATERIÁLY ZPRACOVANÉ NIPOS V ROCE 2007

- podklady pro vytvoření dokumentu Kulturní politika
- podklady pro EAFRD – pracovní skupina pro Evropský rozvojový fond pro obnovu venkova v letech 2007 – 2013 (Regis)
- podklady pro předkládací zprávu pro vládu ČR k přijetí Úmluvy UNESCO k ochraně a podpoře kulturní rozmanitosti
- pro nově se tvořící Informační a komunikační politiku v rezortu kultury připravil a zpracoval NIPOS Empirické šetření ICT v oblasti kultury včetně SWOT analýz, závěrů a doporučení
- zásadní statistický dokument Statistika kultury za rok 2006 (CIK)
- analyticko-koncepční studie Financování kultury z veřejných rozpočtů za r. 2006 (Regis)

■ VÝZKUMNÁ ČINNOST

V tomto roce bylo dokončeno řešení institucionálního úkolu VaV **Význam vybraných dětských uměleckých aktivit pro rozvoj osobnosti dítěte**. Závěrečná zpráva je k dispozici. Pokračoval dlouhodobý projekt **Databáze českého amatérského divadla** zahrnující badatelskou činnost v oblasti amatérského divadla a práce na pěti vzájemně propojených databázích (místopis, soubory, osobnosti, přehlídka, bibliografie), viz www.amaterske-divadlo.cz, pokračovala realizace sociologického výzkumu **Kulturní dimenze života seniorů** (viz níže u útvaru Artama).

Útvar CIK ověřoval zkušební verzi **Databázového systému pro vyhodnocování výkonu a kvality činnosti knihoven**, tzv. **benchmarking knihoven**.

NIPOS zpracoval spolu s Divadelním ústavem přihlášku do 2. výzvy grantového řízení tzv. Norského finančního mechanismu s projektem **Ochrana a prezentace kulturního dědictví českého divadla**.

■ VYDAVATELSKÁ ČINNOST

Periodický tisk

Organizace je vydavatelem tří časopisů (**Místní kultura, Tvořivá dramatika, Amatérská scéna**) a tří informačních bulletinů (**Kormidlo pro dětské aktivity, Loutkářský vykřičník, d'ARTAMAN** pro divadelníky).

Redakce časopisu **Místní kultura** připravila 10 čísel tohoto periodika, z toho 2 dvojčísla. Kompletní znění časopisu plus další informace jsou k dispozici na www.mistnikultura.cz. Vzhledem k potřebě aktuálnosti informací a vzhledem k ekonomické efektivitě ukončil časopis edici tištěné verze a od r. 2008 bude vydávat jen verzi internetovou.

NIPOS je dále vydavatelem dvou odborných časopisů: **Tvořivá dramatika**, vyšla 3 čísla, **Amatérská scéna**, 6 čísel. Oba časopisy mají specificky zaměřené přílohy (Tvořivá dramatika přílohu **Dětská scéna** zabývající se dětským divadlem, Amatérská scéna přílohu **Divadelní hry prověřené jevištěm**).

Neperiodické publikace

V roce 2007 bylo vydáno 7 odborných publikací z různých uměleckých oborů (viz kapitola ARTAMA – strana 51).

Tradičně byla zveřejněna vybraná statistická data za rok 2006 v tzv. Modrém sešitu a další díl studie **Financování kultury z veřejných rozpočtů**.

■ EVROPSKÉ VLIVY A ZAHRANIČNÍ KONTAKTY

Spolupráce s **Národním osvětovým centrem v Bratislavě** byla realizována zejména účastí souborů a expertů na některých akcích pořádaných českou, resp. slovenskou stranou (porotci, lektori dílen a seminářů).

NIPOS jako zakladatelská organizace zatím neformálního společenství kulturních organizací tzv. **European Culture Cooperation** (ECuCo, dříve také nazývaného Balatonská iniciativa – členy 8 států střední a východní Evropy) uspořádal v únoru pracovní setkání tohoto společenství. Na něm byly mimo jiné dohodnuty budoucí společné projekty, které přinesou možnost prezentace českých amatérů na festivalech a soutěžích v zahraničí. NIPOS tímto způsobem rovněž získává informace o dění v jednotlivých oblastech činnosti (např. statistika, výzkum ve společenských vědách, ediční činnost apod.). Říjnové následné schůzky v chorvatském městě Novigrad se zúčastnily za naši stranu Mgr. Lenka Lázňovská a Mgr. Iva Daňková.

Útvar CIK i nadále kooperoval na programech EU-ROSTAT (statistický úřad evropské komise se sídlem v Lucemburku), participoval na činnosti odborné komise eEurope (projekt elektronické Evropy) a komise **AUVIS**, zabývající se audiovizuálními dokumenty.

■ CENA MINISTERSTVA KULTURY ZA ROK 2007 DO NIPOS

Řešitelé výše uvedeného projektu – Elektronická databáze českého amatérského divadla, PhDr. V. Šrámková a J. Valenta, byli na konci roku oceněni Cenou MK za rok 2007.

■ WEBOVÉ STRÁNKY NIPOS

V roce 2007 navštívilo webové stránky NIPOS 32 000 návštěvníků (17 000 absolutně unikátních) a tito si prohlédli celkem 110 000 stránek. Uvedená čísla vycházejí z metodiky měření služby Google Analytics, která je od 1. 1. 2007 pro tyto účely využívána.

PODROBNÝ PŘEHLED ČINNOSTI ÚTVARŮ NIPOS

• CENTRUM INFORMACÍ O KULTUŘE	10
• REGIS	13
• REDAKCE MÍSTNÍ KULTURY	16
• ARTAMA	18
1. Výzkumná a vývojová činnost	18
2. Akce neprofesionálního umění dospělých a mládeže	23
Činoherní a hudební divadlo dospělých a dospělých pro děti	23
Experimentující divadlo	28
Studentské (středoškolské) divadlo	28
Loutkářství	29
Umělecký přednes a divadlo poezie	30
Dechová hudba	32
Sborový zpěv	34
Komorní a symfonická hudba	35
Folklor	36
Scénický tanec	37
Fotografie	39
Film a video	41
3. Akce neprofesionálního umění dětských estetických aktivit	42
Dětský scénický tanec	42
Dětský folklor	43
Dětský sborový zpěv	43
Dětské výtvarné aktivity	45
Dětské divadlo, přednes a dramatická výchova	46
4. Ediční činnost	49
5. Mezinárodní agenda	51
• EKONOMICKÝ ÚTVAR	54
• PŘÍLOHY	61

Činnost odborného útvaru NIPOS – Centra informací o kultuře (CIK) se dělila do následujících oblastí:

1. Státní statistická služba za oblast kultury a úkoly s ní související
2. Databáze kulturních subjektů, úřadů a báze Článeková bibliografie
3. Veřejná knihovna
4. Informační služby

1. STÁTNÍ STATISTICKÁ SLUŽBA ZA OBLAST KULTURY

Útvar Centrum informací o kultuře (CIK) na základě příkazní smlouvy mezi MK a NIPOS čj. 2 215/2002 pracoval především na zabezpečování státní statistické služby za oblast kultury, a to v souladu se zákonem o státní statistické službě čis. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Při výkonu této agendy útvar využíval svých dlouholetých zkušeností i poznatků s činností NIPOS v oblasti místní kultury, a tím i možnosti aktualizace registru zpravodajských jednotek.

Agenda státní statistické služby představovala následující pracovní operace koncepční, organizační, technické a operativní povahy.

Koncepce statistiky kultury – CIK na základě analýzy mezinárodních doporučení a požadavků vytvářel celostátní koncepci metodiky statistiky kultury. Spolupracoval přitom s ČSÚ, MK, Národní knihovnou aj. Koncem r. 2006 CIK zpracovával obsáhlý dotazník „Implementace code of practice“. Cílem bylo zjistit úroveň uplatňování zásad Kodexu evropské statistiky v činnosti rezortní statistiky. V květnu 2007 proběhlo jednání za účasti zástupců ČSÚ, MK a NIPOS, kde zazněly některé další požadavky na statistická zjišťování, mj. pak deklarace potřeby účinnějšího využití administrativních zdrojů dat (MF), vč. lepšího propojení webu MK a NIPOS při poskytování informací o statistice.

Pracovníci statistiky pracovali v odborných komisích při ČSÚ pro programy Eurostatu, a to eEurope, AUVIS aj. Na základě vzniklých doporučení byly zařazeny příslušné požadavky do statistických šetření.

V rámci zabezpečení integrace statistiky kultury do EU byla navržena nová statistická zjišťování, a to pro rok 2007 Roční výkaz o kulturně vzdělávací činnosti a pro rok 2008 Roční výkaz o divadelních, filmových, hudebních a tanečních festivalech.

CIK prováděl na základě zjištěných údajů analýzy v jednotlivých oblastech kultury – vývoj návštěvnosti kulturních zařízení, pohyb ve výpůjčkách, stav vydá-

vaných periodik a neperiodik, úroveň stavu využívání internetu apod.

V r. 2006 byl ve spolupráci s NK vytvořen projekt benchmarking, na jehož základě je možné srovnávat výkonové a kvalitativní parametry jednotlivých knihoven. V roce 2007 byla naplněna báze daty ze statistických zjišťování a doplněna údaji poskytnutými knihovnami, které prozatím vstoupily do projektu. Jedná se o 42 knihoven.

Na podzim byla založena pracovní skupina složená z odborníků ČSÚ, MK, IU–DÚ, MF aj. za účelem vytvoření satelitního účtu kultury. Jde o zmapování vybraných finančních toků vázaných na výkony v kultuře v souvislosti s poskytováním veřejných kulturních služeb.

Postupně se připravuje nový technologický postup sběru a zpracování dat celé rezortní statistiky. Byl navržen a vytvořen SW pro elektronický sběr a zpracování statistických dat o muzeích a galeriích. Elektronicky se sbírají a zpracovávají data o knihovnách.

Návrhy na statistická zjišťování za rok 2008 – CIK formuloval návrhy na základě analyzovaných mezinárodních požadavků a doporučení Eurostatu, UNESCO, Libeconu a dalších mez. programů, vč. požadavků MK, resp. jednotlivých odborů, dalších orgánů státní správy aj. Návrhy byly do 31. května předloženy prostřednictvím MK Českému statistickému úřadu.

Normotvorná činnost – CIK jako každoročně formuloval znění do Sbírky zákonů – Programu statistických zjišťování za jednotlivá statistická zjišťování za rok 2008: Účel statistického zjišťování a jeho obsah, charakteristiku zjišťovaných ukazatelů, okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost, způsob statistického zjišťování, periodicitu a lhůty k poskytnutí individuálních údajů.

Tvorba statistických výkazů – na základě navržených statistických zjišťování CIK vytvářel statistické výkazy za rok 2008, jak po stránce obsahové, vč. metodiky, která musí odpovídat obecné metodice stanovené ČSÚ, tak po stránce grafické.

Sběr a zpracování statistických dat – byly zpracovávány údaje za rok 2006, na něž byl návrh na ČSÚ předkládán v květnu 2005. Během ledna až dubna byly zpravodajskými jednotkami zaslány statistické výkazy zpracovávány.

Sběr a zpracování dat o veřejných knihovnách probíhal již pouze elektronicky. Ve Středočeském kraji došlo

Značka a název výkazu	Počet sledovaných údajů ve výkazu v r. 2006	Počet ZJ v r. 2006
KULT (MK) V 1–01 Roční výkaz o divadle	586	265
KULT (MK) V 14–01 Roční výkaz o muzeu a galerii	143	448
KULT (MK) V 2–01 Roční výkaz o hudebních souborech	76	43
KULT (MK) V 5–01 Roční výkaz o periodickém tisku	368	*1
KULT (MK) V 21–01 Roční výkaz o audiovizí	320	329
KULT (MK) V 12–01 Roční výkaz o knihovně	148	5662 (přes web)
KULT (MK) V 15–01 Roční výkaz o neperiodických publikacích	283	*1
KULT (MK) V 16–01 Roční výkaz o hvězdárně, planetáriu	55	73
KULT (MK) V 17–01 Roční výkaz o památkových objektech s kulturním využitím	81	271
KULT (MK) V 19–01 Roční výkaz o výstavní činnosti v oblasti profesionálního výtvar. umění a architektury	49	621

* NK zpracovávány výkaz na základě PV, NIPOS kontroluje

v r. 2006 k reorganizaci sběru statistických dat, a tak Krajská vědecká knihovna na Kladně, která se stala garantem tohoto sběru, dodala opětovně i za aktuální zjišťovaný rok zpracované údaje opožděně, což způsobilo opožděné publikování všech statistických údajů.

Zpracované sumáře ze statistických šetření byly dle předepsaného územního členění NUTS odevzdány na ČSÚ.

Statistickými jednotkami v kultuře jsou instituce zřízené státem, samosprávnými jednotkami, církvemi, dále pak podnikatelské subjekty, NNO a další subjekty působící v kultuře.

Sběrem dat rezortní statistiky byly zjišťovány údaje především tzv. výkonové, sledující výkony kulturních subjektů. Opět byly zařazeny i údaje o hospodaření, a to u institucí zřizovaných MK, dalšími orgány státní správy, kraji, obcemi a městy. Bohužel podnikatelské subjekty tyto údaje neposkytují! Některé zpravodajské jednotky využily možnosti připojit k výkazům i komentář, zejména knihovny, muzea a galerie a některé památkové objekty.

K zajištění pokrytí celé oblasti příslušného statistického zjišťování byly aktualizovány registry zpravodajských jednotek v jednotlivých zjišťovaných oblastech kultury. CIK na celostátní úrovni komunikoval se všemi zpravodajskými jednotkami a poskytoval jim metodickou pomoc. V listopadu NIPOS-CIK ve spolupráci s NK a MZK uspořádal v Brně celostátní poradou statistiků knihoven pověřených regionálními funkcemi s cílem seznámení se změnami ve výkaznictví pro rok 2007 a s upozorněním na chyby předešlých zjišťování.

Výstupy ze statistických zjišťování v roce 2007:

- Publikace „Statistika kultury 2006“ tištěný výstup + CD

- Publikace „Statistics of Culture in the Czech Republic 2006“ tištěný výstup + CD
- Návštěvnost památek v krajích ČR v roce 2006
- Texty + tabulky do Statistické ročenky ČSÚ 2006
- Výstupy o vývoji jednotlivých úseků kultury v ČR poskytnutých do zahraničí (UNESCO, Eurostat, Libecon, zahraniční pracoviště statistik aj.)
- Rešerše na požádání (pro instituce, studenty apod.)

2. DATABÁZE KULTURNÍCH SUBJEKTŮ, ÚŘADŮ, ČLÁNKOVÁ BIBLIOGRAFIE

Databáze Čláková bibliografie mapující vývoj kulturního života, působení různých typů kulturních subjektů v různých lokalitách ČR, budovaná od r. 1994 byla v polovině r. 2007 ukončena pro nízkou využitelnost. Anotace 48 tisíc článků uveřejněných v regionálních periodikách budou v r. 2008 prezentovány na CD a na webu.

Báze Krajské úřady, Magistráty a Městské úřady obcí s rozšířenou působností se průběžně aktualizovaly, vč. kontaktů na referáty kultury. Pro potřeby MK, KÚ a NIPOS byl vytištěn adresář krajských úřadů a magistrátů. V budování těchto bází se bude i nadále pokračovat, a to vzhledem k jejich ojedinělosti a zájmu o ně.

I další adresářové databáze: Památky, Knihovny, Muzea a památníky, Muzea výtvarných umění (galerie), Divadla, Hvězdárny a planetária, Kulturní domy a střediska se v průběhu roku aktualizovaly. Zřizovateli těchto subjektů jsou MK a další ústřední orgány, Národní památkový ústav, orgány státní samosprávy (kraje, obce, města), občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církve, podnikatelé a jiné subjekty. V souvislosti s přechodem na nový způsob zpracování dat dojde v r. 2008 ke sloučení dosud paralelně budovaných databází (báze zpravodajských jednotek a adresářové báze kulturních subjektů) s cílem většího uživatelského komfortu a odstranění administrativní náročnosti.

Báze Kulturní sdružení obsahující adresy občanských sdružení s kulturním zaměřením registrovaných na Ministerstvu vnitra podle zákona č. 83/1990 Sb. byla obohacena o sdružení zaregistrovaná v r. 2006.

Báze Periodika budovaná na základě došlých povinných výtisků periodik (kromě časopisů a celostátních deníků) dle dohody mezi OHSP MK a NIPOS-CIK byla koncem roku 2007 ukončena, a to vzhledem k uzavření báze Článeková bibliografie, pro niž periodika sloužila jako excerpční základna.

3. VEŘEJNÁ KNIHOVNA

Na přelomu let 2006 a 2007 byla knihovna NIPOS zaevidovaná na MK jako základní knihovna se specializovaným knihovním fondem. Fond ukládaný v knihovnickém systému CDS/ISIS byl převeden do nově zakoupeného knihovnického systému Clavius. Díky tomu bylo možné zjistit přírůstková čísla knih, které nebyly dosud počítačově zpracovány. Po uložení zbývajících knih do systému Clavius bylo možné přistoupit k revizi celého knihovního fondu, s níž se započalo v listopadu 2007. Do konce roku bylo zrevidováno 14 389 svazků z celkového počtu 14 427 knihovních jednotek. Revize bude dokončena v 1. čtvrtletí r. 2008.

Bylo zpracováno 12 CIK-servisů, ve kterých jsou pracovníci NIPOS a ORNK MK informováni o nových přírůstcích do fondu knihovny. Průběžně byly zakládány cestovní zprávy (abecedně podle okresů), informační materiály z regionů (abecedně) a zpravodaje obcí a měst (abecedně).

Ve studovně bylo zřízeno studijní místo s přístupem na internet.

4. INFORMAČNÍ SLUŽBY

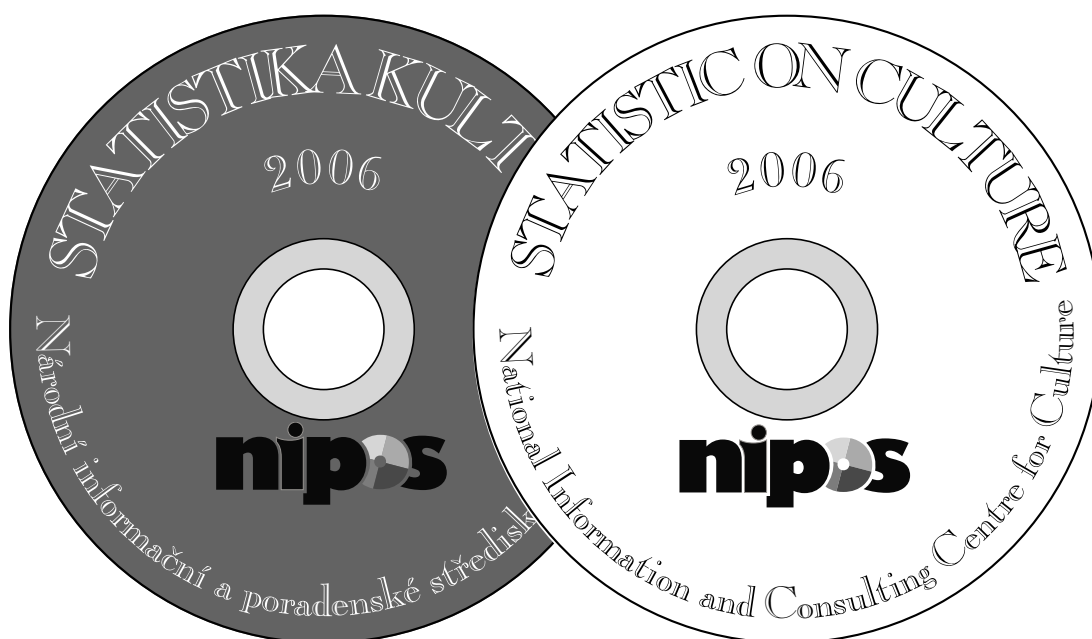
Informační služby CIK spočívaly především v provádění rešerší z databází, ze statistických šetření, zabezpečování prezenčních či absenčních výpůjček, vydávání adresářů, zodpovídání řady různých dotazů. Tím, že řada databází je vystavena na internetových stránkách NIPOS, se snížil i počet požadovaných rešerší. Rešerše z bází se prováděly jak na požádání, tak adresně v různém zpracování s výstupem na disketu, na papír, nejčastěji posílané jako soubory e-mailem.

Pravidelným uživatelem báze Článeková bibliografie byly i redakce časopisu Čtenář, Amatérská scéna a Místní kultura, Národní knihovna a Národní památkový ústav.

Zpravodajským jednotkám a vybraným redakcím, MK, MZV a odborné veřejnosti byly poskytnuty sešity Statistika kultury 2006 a anglická mutace téhož Culture Statistics For 2006. Výstupy byly realizovány i na CD.

Informační služby byly prezentovány na mezinárodním knižním veletrhu Svět knihy 2007 v Praze a na veletrhu Regiontour v Brně, kde byl velký zájem o výstup: Návštěvnost památek v roce 2006.

Útvar se podílel na dokončení projektu „Empirické šetření ICT v rezortu kultury“.

KONZULTAČNÍ SERVIS

S využitím odborných poznatků nashromážděných od roku 1992 zajišťuje útvar ojedinělý a žádaný **odborný konzultační servis pro oblast kultury**, který je vyhledáván zejména regionálními kulturními organizacemi, odbornými pracovníky městských a obecních úřadů, NNO – zejména občanskými sdruženími. (Ročně je poskytnuto cca 400 osobních a písemných individuálních konzultací).

Odborný konzultační servis je jednou ze základních činností útvaru. Témata konzultací se dotýkají zejména aplikace právních norem do provozního a ekonomického zajištění jak neziskových, tak doplňkových činností právnických osob působících v kultuře. Konkrétní problémy, jejichž řešení uživatelé konzultují, se proměňují v přímé souvislosti s častými změnami platných právních norem a s přijímáním zákonů nových. Lze konstatovat, že se zvyšují nároky na odbornou stránku konzultací a to v souvislosti s rostoucí složitostí problémů, se kterými se na nás uživatelé obracejí. Součástí konzultačních služeb je zajišťování odborných seminářů zaměřených zejména na oblast autorského práva, účetnictví příspěvkových organizací a pracovněprávních vztahů.

Spektrum poptávaných témat je tradičně široké a různorodé – nakládání s majetkem územních samosprávných celků, hospodaření s příspěvkem (u příspěvkových organizací) a účetnictví, odměňování zaměstnanců v kultuře a pracovněprávní problematika, provozní a ekonomické zajištění hlavních i doplňkových činností, poskytování i realizace dotací z veřejných rozpočtů, změny či vytváření zakládacích dokumentů právnických osob a zřizovacích listin, užití práv chráněných autorským zákonem, vydávání neperiodických publikací atd. Potěšitelným důsledkem rozšíření internetu je fakt, že odborné konzultace stále více poptávají občanská sdružení či fyzické osoby působící v kultuře.

Dlouholetou praxí lze mít za doložené, že odborný konzultační servis je zapotřebí udržet v nabídce služeb NIPOS a dále jej rozvíjet – nejen odborně, ale i personálně. Poskytováním konzultačních služeb se ve zpětné vazbě plynule udržuje a zvyšuje odborné know-how útvaru, resp. NIPOS.

FINANCOVÁNÍ KULTURY Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ

Dlouhodobým sledováním, analýzou a výzkumem (od roku 1992) vytvořil útvar ojedinělou databázi výdajů veřejných rozpočtů na kulturu, která je každoročně aktualizována a doplněna analýzou vývoje ekonomiky

kultury v uplynulém roce. Každoročně je materiál vydáván, v posledních dvou letech jako publikace s ISBN. V roce 2007 bylo **Financování kultury z veřejných rozpočtů 2006** vydáno na CD s ISBN 978–80–7068–208–1. Vybrané části jsou prezentovány na webových stránkách NIPOS.

Postupně, jak se konstituovaly kraje a jejich finanční politika, staly se údaje o financování kultury z rozpočtů krajů nedílnou součástí materiálu – spolu s daty o výdajích obcí v územích krajů a o výdajích státního rozpočtu na kulturu prostřednictvím kap. 334, jejímž správcem je Ministerstvo kultury. V čase (po roce 2000) se vyvíjely i informační systémy o veřejných rozpočtech, což umožňuje podrobněji analyzovat získaná data. Přímý kontakt s problematikou praxe veřejných služeb kultury a znalost regionálních souvislostí pak dovoluje interpretovat ekonomická data v jejich reálných souvislostech.

Práce na tomto tématu se postupem času vyvinula do svébytné výzkumné činnosti (část výstupů byla ostatně užita v samostatném úkolu výzkumu a vývoje DA04P01OUK001).

ANALÝZA VÝVOJE DECENTRALIZACE ROZHODOVÁNÍ O KULTUŘE PO ROCE 1993

V souvislosti s rozvojem informačního systému o veřejných rozpočtech jsme mohli v roce 2007 rozšířit materiál o ekonomická data některých (náhodně vybraných) obcí a měst. V roce 2008 chceme informační hodnotu materiálu „financování“ rovněž rozšířit. O takto vedenou ekonomickou databázi a analýzy mají zájem i vysoké školy, odborná pracoviště a veřejná správa. Je nutno zdůraznit, že pouhá ekonomická data bez jejich vřazení do právních a reálných souvislostí nemají dostatečnou vypovídací hodnotu. V budoucnu chceme tuto část naší výzkumné práce dále rozvíjet.

DALŠÍ ODBORNÁ ČINNOST

Na základě pověření MK se NIPOS-Regis dlouhodobě (od roku 2001) účastnil prací na strategických materiálech ČR. Nejprve v rámci Rady vlády pro sociálně ekonomický rozvoj, poté na práci v pracovní skupině Rady vlády pro udržitelný rozvoj. Výsledkem byl materiál **Strategie udržitelného rozvoje ČR**, který byl vládou schválen dne 8. prosince 2004 usnesením č. 1242. Práce na úkolu pokračovaly i v roce 2005, 2006 a **2007** a jejich výsledkem jsou příslušné Situační zprávy ke Strategii udržitelného rozvoje ČR předkládané vládě ČR. **Poslední byla schválena usnesením vlády č. 1434 ze dne 19. prosince 2007.**

Naším soustředěným úsilím se podařilo prosadit a zatím udržet **samostatné uvedení oblasti kultury do Strategie udržitelného rozvoje** s tím, že jedním z indikátorů, podle kterého bude EU posuzováno, zda ČR zajišťuje příslušné kroky vedoucí k trvale udržitelnému rozvoji, je „**dostupnost veřejných služeb kultury**“. Přičemž měřitelnou částí indikátoru je procento výdajů veřejných rozpočtů na kulturu z výdajů celkových a podíl výdajů na kulturu na HDP. Práce budou pokračovat v podobě podílu na aktualizaci situační zprávy za rok 2008.

Útvar zpracovává dílčí **pracovní a výzkumné studie**, podklady a rešerše k té oblasti veřejných služeb kultury, která souvisí s daným odborným zaměřením. Spektrum témat je zřejmé z dále uvedeného výčtu.

V průběhu roku 2007 byly v rámci plánu práce zpracovávány dílčí pracovní a výzkumné studie, podklady a rešerše – např.:

Rozklad a případová studie k tématu:

- zda může státní PO založit neziskovou právní osobou
- k příkazní smlouvě
- k problematice získávání notových partů
- k tématu zaměstnanecké dílo“
- k tématu „lékařská prohlídka“ pro pracovní řád podniku
- k tématu „autorská práva“ (fotografie)

Stanoviska pro potřeby MK:

- Daně z příjmů (změna zákona)
- Digitalizace v EU
- DPH (změna zákona)
- Návrh zákona o elektronizaci některých úkonů
- Návrh Nařízení Komise (ES) o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašující určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem
- Financování kultury – podklad pro nám. Talíře
- Aktualizace kulturní politiky – poznámky
- Směrnice postupu při zadávání veřejných zakázek malého rozsahu
- Poskytování dotací ze státního rozpočtu rozhodnutím správce kapitoly
- Ke snižování počtu zaměstnanců
- Národní program přípravy na stárnutí
- Umělecká řemesla a živnosti
- Veřejné zakázky a koncese (změna zákona)
- Účelnosti předkládání koncepcí vládě ČR
- Živnostenský zákon (změna)
- Zákoník práce (změna)

Další témata zpracovaná pro MK:

- Rozklad k problematice státních příspěvkových organizací
- Pro Radu vlády pro NNO byl zpracován rozklad k problematice občanských sdružení a odmítání jejich registrace ze strany MV
- Rozklad k tématu jmenování a odvolávání ředitelů PO

- Rozklad k tématu ekonomika kultury
- Na vyžádání byly zpracovány podklady k ekonomice kultury a ke stanovení možných priorit MK
- Rozklad k tématu ekonomika kultury a cestovní ruch
- Podklady k prioritám kulturní politiky
- Rozklad k tématu „transformace státních PO“
- Rozklad k tématu možnosti založení o.p.s. státem
- Rozklad k tématu možnosti založení VVI státem
- Zpracovány byly obsáhlé a opakované podklady jak analytického, tak koncepčního charakteru. Cca 8 případových studií v souvislosti s úvahou o slučování NIPOS a DÚ

Kromě běžných úkolů a činností (tj. pořádání seminářů, poskytování obsáhlých písemných a osobních konzultací, zpracování stanovisek zejména pro potřeby MK, pravidelné aktualizace kalendária kulturních akcí podpořených grantem MK atd.) útvar mimo jiné zajistil:

- V rámci tématu „přívětivá veřejná správa“ zpracování a předložení 3 projektů.
- Projekt pro využití v rámci témat Integrovaného operačního programu.
- Pracovníci útvaru se účastnili nejrůznějších odborných seminářů a konferencí – např. k ochraně movitého kulturního dědictví, o českém systému administrace strukturálních fondů EU, k problematice rozvoje venkova apod.
- Trvale byly aktualizovány texty a informace v nové struktuře www prezentace NIPOS.
- Byla zpracována analýza informací uvedených krajskými knihovnami na jejich www stránkách s cílem nalézt nosná témata pro odborný servis. Práce budou pokračovat v roce 2008.
- Byla zpracována analýza prezentačních aktivit muzeí, následně pak dotazníkový průzkum týkající se potřeb odborného servisu. Výsledkem bude e-časopis „iMaGe“ určený výhradně muzeím – PO zřizovaným ÚSC. Práce se bude rozvíjet v roce 2008.
- Souvisejícím výsledkem této práce bylo zpracování aktualizovaného a podrobného seznamu muzeí zřizovaných ÚSC.
- Útvar přijal účast na řešení úkolu „účet kultury“ s tím, že práce budou pokračovat i v roce 2008.
- Nově se útvar zaměřil na sledování a analýzu informací z legislativy, koncepčních i ekonomických záměrů EU s cílem poskytnout uživatelům z oblasti kultury prověřené odkazy a solidní informace o této poměrně složité problematice. Činnost bude pokračovat v roce 2008.

Založeny byly další projekty ve kterých bude pokračováno v roce 2008:

- Ekonomická povaha jednotlivých typů právnických osob (tzv. neziskových i tzv. ziskových) nejčastěji působících ve veřejných službách kultury a právní rámec jejich činnosti, hospodaření. Vytipování možných kolizních míst smluvních vztahů k poskytovateli podpory z veřejných rozpočtů (pokračování)

- Ekonomický vliv klíčových obecně platných právních norem na ekonomiku veřejných služeb kultury v podmínkách příspěvkových organizací zřízených státem a ÚSC (pokračování)
- Vliv speciálních právních norem v oblasti kultury na ekonomiku veřejných služeb kultury (pokračování)
- V souvislosti se sledováním předpisů EU bude realizován průzkum struktury veřejné správy a veřejných financí v zemích EU, výběr modelu vhodného ke srovnání s ČR; popis modelu financování služeb z veřejných zdrojů poskytovaných knihovnám a muzeím s cílem vytvořit základnu pro porovnání modelů financování veřejných služeb kultury v EU a v ČR.

Trvalou pozornost si zaslouží i **analýza právních norem EU**, které se dotýkají oblasti kultury – ať již přímo nebo nepřímo. Jako ilustraci jejich významu pro veřejné služby kultury lze za jiné jmenovat předpisy k DPH, k veřejným zakázkám a veřejné podpoře, zákoník práce atd.

Zajisté bude nutno **podrobně vyhodnotit dopad zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů** v oblasti kul-

tury a to zejména pro ekonomické podmínky příspěvkových organizací zřízených ÚSC a pro možnosti poskytování dotací z veřejných rozpočtů – a to i v souvislosti s čerpáním prostředků EU prostřednictvím operačních a regionálních programů.

Trvalé sledování vývoje právních norem ČR je pro nás významným klíčem pro stálou aktualizaci a zlepšování odborného servisu poskytovaného subjektům působícím v kultuře. Soustředěnou pozornost chceme věnovat speciálním právním normám, které ovlivňují činnost i ekonomiku veřejných knihoven a muzeí (i galerií) a dalších typů poskytovatelů veřejných služeb kultury.

Vzhledem k malému počtu zaměstnanců, kterými útvar disponuje (v roce 2007 necelých 6 přepočtených zaměstnanců, v roce 2008 již pouze 5 celých úvazků) je penzum odvedené práce poměrně značné. Doposud zvolená odborná témata práce útvaru jsou nosná a bude možno v jejich rozpracování pokračovat i v roce 2008 (jak je výše naznačeno).

VÝSTUPY REDAKCE ČASOPISU MÍSTNÍ KULTURA:

- Měsíčník „Místní kultura“
- @**Informační servis** místní a regionální kultury
- Webové stránky: www.mistnikultura.cz

ČASOPIS MÍSTNÍ KULTURA

V roce 2007 (XVII. ročník) vyšlo 10 čísel časopisu s měsíční periodicitou, z toho dvě dvojčísla.

Časopis se od začátku svého vzniku věnoval všemu, co lze zahrnout pod pojem místní kultura. Je to velmi široká škála oblastí, pod kterou spadají jak profesionální, tak i amatérské aktivity. Z této logiky věci vyplývá, že není možné specializovat se jen na jeden obor. Určité specifikace jsme v posledních letech docílili stanovením vybraných témat. Pro rok 2007 to byl „neziskový sektor“. V časopise se průběžně objevovaly informace z ČR i ze zahraničí. Mimo jiné rozhovor s ministryní a předsedkyní Rady vlády pro NNO Džamilou Stehlíkovou a reportáž ze země vycházejícího slunce – Japonska – o přístupu tamní veřejné sféry k neziskovému sektoru.

V roce 2007 vznikla nová kapitola Portréty. Redaktorky v ní představily několik výjimečných a aktivních osobností působících kultuře. Programově již několik let věnoval časopis Místní kultura, ročník XVII. nevyjímaje, soustředěnou pozornost a prostor tradičnímu lidovému umění a Nositelům tradice lidových řemesel (ocenění udělované Ministerstvem kultury). V časopise byly také průběžně zveřejňovány všechny dostupné informace z Ministerstva kultury.

Za neúspěch považuje redakce fakt, že počet předplatitelů tištěné formy časopisu oproti loňsku mírně klesl. Příčinu vidíme ve velmi omezené možnosti propagace (personálně i finančně), ale zřejmě také v tom, že jednotlivá čísla byla sice se zpožděním, ale zato v plném rozsahu, zveřejněna na webu (poznámka k této skutečnosti: z jiného úhlu pohledu než komerčního je ovšem potěšující, že si časopis v rámci celé ČR ojedinelý, jehož vydavatelem je příspěvková organizace, získával čtenáře, byť neplatící). Dokonce i papírová forma měla více čtenářů než předplatitelů. Zjistili jsme to na základě rozsáhlé ankety umístěné v posledním čtvrtletí na www.mistnikultura.cz. Anketa byla rozdělena na dvě části; v jedné směrovaly otázky obecně ke kultuře, v druhé jsme se snažili zjistit možnosti, kam časopis posunout a jak jej zkvalitnit. Jedna z otázek zněla: Dostane se k jednotlivým tištěným číslům více čtenářů (např. v knihovně, na úřadě, ve škole apod.)? Z odpovědí vyplynulo překvapivé zjištění: Z dvaceti respondentů odpovědělo třináct že

ano, v úhrnu tak vyšlo, že jeden výtisk časopisu si vypůjčí 341 čtenářů.

Na podzim roku 2007 rozhodl vydavatel (NIPOS) o zániku tištěné verze Místní kultura s tím, že od začátku roku 2008 se změní na časopis internetový. Jeho koncepcí se zabývala redakce ve spolupráci s odborníkem na IT Petrem Macháčkem koncem roku 2007.

Redakci se v posledním roce dařilo získávat prostřednictvím e-mailu stále více zpráv z míst a regionů. Je to obrovské množství cenných informací, které jen stěží bylo možné všechny zpracovat a zveřejnit v tištěné formě. Ovšem na stránkách internetového časopisu bude tato možnost mnohem větší. Redakce připravila jeho koncepci tak, aby v něm mohly ve větší míře prezentovat své aktivity místa, regiony, kraje, velká města i nejmenší obce. Chceme mimo jiné poskytnout kultuře možnost propagace, které se jí ne vždy dostává v takové míře, jakou si zaslouží.

ČASOPIS MÍSTNÍ KULTURA V ROLI MEDIÁLNÍHO PARTNERA

Časopis Místní kultura poskytoval v r. 2007 mediální podporu Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a jeho aktivitám, a byl to již třetí rok této spolupráce. Redakce byla rovněž požádána o poskytnutí mediální podpory prestižnímu mezinárodnímu festivalu Mitte Europa. V tomto směru podpořila také Hefaiston 2007 – Mezinárodní symposium uměleckých kovářů, které se koná na hradě Helfštýn, Techné Ostrava 2007 – Mezinárodní festival filmů a televizních pořadů o technických a průmyslových památkách se zaměřením na vědeckou spolupráci a cestovní ruch, regionální projekt Rok Karla Klostermanna a další akce a subjekty (např. Divadlo Kámen).

Číslo Místní kultura	Zveřejněno	Počet stažení
01- 02 / 2007	19. 2. 2007	656
03/2007	20.03. 2007	427
04/2007	26.04. 2007	352
05/2007	30.05. 2007	370
06/2007	04.07. 2007	327
07-08/2007	24.08. 2007	296
09/2007	03.10. 2007	178
10/2007	02.12. 2007	138
11/2007	02.12. 2007	125
12/2007	03.12. 2007	129

Kvantitativní údaje k časopisu Místní kultura za rok 2007

Celkem vytištěných výtisků časopisu Místní kultura (10x za rok, z toho dvě dvojcísla 1–2, 7–8, formát B5)	750
A) Dodávka výtisků do ALL, z toho	494
• Předplatitelé	439
• Povinné	17
• Redakční	5
• rezerva za vadné, nedodané, později vyžádané (v závěru roku byla zbylá čísla použita na propagaci)	33
B) Služební výtisky (distribuce z ÚPROS), z toho	256
• Ministerstvo kultury	31
• Parlamentní výbory pro kulturu (PSP + Senát)	41
• Spolupracující osoby	2
• Útvary NIPOS (mimo redakci)	22
• Redakce – roční vazba, propagace při služ. cestách, autorské výtisky, ukázkové výtisky, propagace	140
C) Sklad NIPOS	20

WEBOVÉ STRÁNKY – WWW.MISTNIKULTURA.CZ

Webové stránky časopisu Místní kultura byly v roce 2007 aktuálnější než v roce 2006, ale fungovaly bez inovačních změn ve struktuře. Ve formátu PDF jsou na nich umístěná jednotlivá čísla tištěné verze časopisu Místní kultura. V roce 2007 byl průměrný počet stažení jednotlivých čísel 286. Největší zájem zaznamenalo číslo 1–2 se 656 přístupů. Samozřejmě, že návštěvnost souvisí také s tím, kdy bylo číslo zveřejněno. Ke konci roku 2007 je nejvíce navštěvovaným loňským číslem – 4/2006 s 1060 vstupy. Koncem roku 2006 bylo u tohoto čísla zaznamenáno 473

návštěv, z toho vyplývá, že čtenáři mají důvody vrátit se průběžně i ke starším číslům zveřejněným na webu. Pro zajímavost a potvrzení tohoto tvrzení uvádíme, že u některých čísel roku 2004 se blíží návštěvnost k číslu 1400.

@INFORMAČNÍ SERVIS MÍSTNÍ A REGIONÁLNÍ KULTURY

Informační servis, elektronicky rozepisovaný na e-mailové adresy zájemců, byl vydáván podle potřeby. V roce 2007 redakce připravila a zaslala 10 obsáhlých IS na cca 1350 adres.

Celková návštěvnost webu v roce 2007: 50 457 unikátních vstupů a 118 178 návštěv celkem.

Měsíc	Unikátní návštěv	Počet návštěv	Stránek	Hity	Bajty
Leden	7084	20745	107711	155270	6.00 GB
Únor	6438	18575	126520	179867	6.67 GB
Březen	5208	13066	89056	134957	4.83 GB
Duben	3830	7782	25821	61366	2.47 GB
Květen	4735	10431	39676	74277	3.35 GB
Červen	5079	10795	29103	59628	2.17 GB
Červenec	4713	11253	35141	70414	2.03 GB
Srpen	3068	7790	34212	67683	1.95 GB
Září	2500	4787	35639	75401	2.51 GB
Říjen	2379	3764	40701	77088	2.87 GB
Listopad	2695	4808	61632	101019	3.91 GB
Prosinec	2728	4382	143051	188277	5.22 GB
Celkem	50457	118178	768263	1245247	43.97 GB

- Unikátní návštěvy • Počet klientů, kteří přišli na stránky (a kteří si prohlédli alespoň jednu stránku).
Toto číslo odpovídá číslu různých fyzických osob, které navštívily stránky kterýkoli jeden den.
- Počet návštěv • Nový návštěvník je definován jako přicházející (prohlízející si nebo procházející), který se na stránky nepřipojil posledních 60 minut
- Stránky • Počet kolikrát byla stránka na tomto serveru zhlédnuta.
To se liší od Hitů tak, že jsou započítány jen stránky (ne obrázky a ostatní...).
- Hity • Počet kolikrát byla stránka, obrázek, soubor na tomto serveru stáhnuta (součet za všechny navštěvující a jejich návštěvy). Toto číslo je uváděno kvůli porovnání se Stránkami.
- Bajty • Velikost všech stránek, obrázků a souborů stažených z tohoto serveru.

1. VÝZKUMNÁ A VÝVOJOVÁ ČINNOST

■ DATABÁZE ČESKÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA REALIZACE ROJEKTU V ROCE 2007

Databáze je rozsáhlé, bohatě strukturované dílo encyklopedického charakteru, které postupně zpracovává více než dvousetletou historii i současnost českého amatérského divadla formou slovníkových hesel souborů, osobností, míst, v nichž se hrálo divadlo, přehlídek a jejich ročníků. Hesla jsou vzájemně provázána sítí vazeb a vybavena obrazovou a textovou dokumentací, bibliografií a odkazy na archivy, v nichž jsou uloženy další materiály.

Přímou prací na heslech, vlastní badatelskou prací a kontakty se širokým okruhem spolupracovníků, zpracování jejich přínosů a vklady do systému provázela v uplynulém roce např. vlastní digitalizace archivu plakátů divadelního oddělení Národního muzea (ošetřeno smlouvou o spolupráci), získávání nových informací k rozšíření záznamů o archívních fondech, týkajících se amat. divadla, spolupráce na koncepci 3. sálu expozice Muzea ochotnického divadla v Miletíně. Velkým programátorským úkolem bylo zpracování nové intranetové

verze databáze (původní už neodpovídala rostoucímu rozsahu) a její propojení na stávající web. Úkol bude dolaďován i v 1. čtvrtletí 2008. Databáze je jedním ze 3 podprojektů společného výzkumného projektu IU–Divadelního ústavu a NIPOS, který na české straně uspěl se žádostí o příspěvek z EU – žádost bylo třeba upravit podle připomínek NKC, aby mohla být postoupena do Bruselu.

V Databázi bylo k 2. 1. 2008 zveřejněno 23743 hesel a multimédií (do 4. 1. 2007 jich bylo zpřístupně-

no 15089) a celkem 7961 textů a příloh připojených k heslům (v loňské výroční zprávě nebyl počet uveden, jde např. o recenze či citace z recenzí, článků, soupisy repertoáru apod., tyto texty rozšiřují či konkretizují údaje hesel). Velmi podstatně byla rozšířena také pracovní intranetová verze databáze, kde se počet založených a rozpracovaných hesel oproti loňskému roku zvýšil o 5303 položek. Zároveň je řada hesel v obou verzích (webové i intranetové) průběžně doplňována a opravována na základě nově získaných poznatků jak z vlastní badatelské práce, tak z informací okruhu spolupracovníků. Velkým přínosem jsou i četné přímé reakce uživatelů databáze, kteří nabízejí rozšiřující informace a materiály. Pro zpracovatele bylo překvapením, jak prudce vzrostl počet uživatelů Databáze: za uplynulý rok (od 7. 1. 2007 do 8. 1. 2008) ji navštívilo 63301 osob (opakované vstupy z jedné adresy v jednom dni počítadlo nezaznamenává), zatímco v předchozím roce to bylo 27920 uživatelů.

Databáze je využívána studenty, v roce 2007 z ní např. čerpalo i několik publikací – např. jí byla iniciována knížka Josefa Fabiána Otevřená opona aneb Historie valašskomeziříčských ochotnických divadel, byla také využita pro vytvoření Hesláře knížky o autorských malých scénách 80. let (stejně jako v roce 2006 publikace o stejném fenoménu 70. let a v roce 2005 60. let) Divadla svítící do tmy II vydané NIPOS.

Hlavním zpracovatelům databáze PhDr. Vítězslavě Šrámkové a Jiřímu Valentovi byla v závěru roku 2007 ministrem kultury udělena „Cena za přínos k rozvoji české kultury“ s přihlédnutím k realizaci tohoto projektu i předchozím pracím věnovaným historii amatérského divadla v České republice.

■ VÝZNAM VYBRANÝCH UMĚLECKÝCH AKTIVIT PRO UTVÁŘENÍ OSOBNOSTI DÍTĚTE VE VĚKU POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Deskripce výzkumu

Pětiletý institucionální aplikovaný výzkum sociologického typu zkoumal a porovnával děti ročníků 1992, 1993 navštěvujících základní školu ve dvou výzkumných skupinách. První z nich tvořily děti, které jsou členy kroužků a souborů v některém z pěti uměleckých oborů (divadlo a recitace, sborový zpěv, scénický /moderní/ tanec, folklorní tanec, výtvarná aktivita), přičemž těmto aktivitám věnují čas nad rámec školních osnov (důležité pro hudební a výtvarnou výchovu), tj. více než dvě hodiny týdně. Vzorek byl pojmenován jako základní, případně pro doplňkový výzkum výtvarných aktivit základní výtvarný a jeho velikost se od prvního do čtvrtého téma-

tu zmenšila na 66,6% původní velikosti. Z počátečních 2200 dětí v prvním šetření zůstaly po třech letech 1302 děti. I tento vzorek je dostatečně velký pro kvantitativní výzkum. V souladu s aktuální situací (tj. zájmem o tyto aktivity mezi dětskou populací) převažovaly dívky. Vzorek byl složen podle následujících kritérií: demografické (rovnoměrné zastoupení krajů však nebylo cílem, neboť jednak jde o regiony různě lidnaté, jednak kvantita aktivity je různá), výkonové (kromě výtvarné části ostatní čtyři obory zahrnují soubory různé úrovně), empirické (při výběru bylo přihlíženo ke zkušenosti s tělesem a jeho vedoucím). Největší úbytek zaznamenalo divadlo, kde se vzorek postupně zmenšil na třetinu. Základní skupina byla komparována se skupinou dětí, které umělecké kroužky nenavštěvují. Vzorek měl 300 jednotek na počátku, 312 jednotek při šetření závěrečného tématu a při jeho složení rozhodovala hlediska demografická, věková a také pohlaví.

Klíčovou proměnnou byla angažovanost dětí v zájmových institucionálních uměleckých aktivitách. Pro účely tohoto výzkumu byly definovány jako kolektivně realizované, institucionálně zastrešené, odborně vedené umělecké aktivity v pěti oborech, jimž se děti věnují ve svém volném čase. Ústřední hypotézou kauzální byla teze, že tato angažovanost působí pozitivně na osobnost dítěte ve srovnání s dětmi, které takto angažovány nejsou. Deskriptivní hypotéza předpokládala, že aktivní účast v zájmových uměleckých aktivitách statisticky významně koreluje s kvalitou života, mírou sociálních kompetencí, tvořivého myšlení a vztahem ke kultuře. Umělecké aktivity mohou vybavit dítě pro život větším kulturním kapitálem, který bezprostředně ovlivňuje utváření a rozvíjení postojů ke světu včetně jeho sociální pozice. Centrálními kategoriemi výzkumu se staly:

- Habitus pojímaný v souladu s teorií jednání francouzského filozofa a sociologa P. Bourdieu jako soustava dispozic, předpokladů a postojů vyjádřená v praktických činnostech a stacích.
- Životní styl jako projev habitu v denních činnostech, vyjadřovaných preferencích, přisvojovaných objektech a způsobech poznávání (klasifikování).
- Kulturní kapitál jako kulturní vybava jedince nebo sociální skupiny, která ovlivňuje jeho jednání a postoje (soubor kompetencí, schopností, znalostí, dovedností).
- Generální umělecký faktor jako nadstavba generálního faktoru společného všem dětem jako výsledek uměleckovýchovných předmětů, individuálních uměleckých zájmů dětí a recepce umění, přičemž děti by v důsledku angažovanosti v zájmových uměleckých aktivitách měly vykazovat jeho vyšší intenzitu.

Výzkum byl rozčleněn do čtyř témat, která zároveň představovala jeho věcné i časové etapy. Pro každou z nich byl zkonstruován výzkumný nástroj (dotazník nebo test, případně kombinace) a byl vždy ověřen na pilotním předvýzkumu. Nebyly použity žádné standardní dotazníky. Dotazníky i testy vyplňovaly děti za přítom-

nosti dospělého a byly anonymní. Každé dítě představovalo jednu statistickou jednotku identifikovanou podle roku narození, pohlaví, místa bydliště a oboru. I když metodologie výzkumu se opírá o standardní postupy kvantitativních výzkumů (pro sběr dat použit operacionalizovaný dotazník, který byl matematickostatisticky zpracován, analyzován a interpretován) její části jsou originálním přínosem řešitele.

Jádro výzkumného týmu tvořili zaměstnanci instituce, jeho členy byli rovněž vysokoškolská a vědecká pracovníci z pěti univerzit (Karlova univerzita, Masarykova univerzita Brno, Univerzita Hradec Králové, Univerzita Ostrava, Palackého univerzita v Olomouci), DAMU a dalších odborných institucí.

VÝSLEDKY JEDNOTLIVÝCH TÉMAT

Životní styl

Ústřední tezí, která vycházela z teorie habitu, byla hypotéza, že „životní styl podmiňuje kvality a objem sociálního kapitálu (ve smyslu potence k zaujímání pozice v sociálním poli a pohybu jedince v něm), způsob jeho nabývání včetně kapitálu kulturního a zároveň je jím podmíněn“. Získaná data potvrdila některá očekávání. Např. jde o mezigenerační transfer zájmu dětí o nějaký druh umění i to, že hlavní motivací je přitažlivost této aktivity samotné (činnost sama), a že život v souboru má kladný vztahově sociální aspekt. V komparaci s kontrolním vzorkem se ukázalo, že základní vzorek častěji navštěvuje kulturní akce a chodí do knihovny (potvrdilo se také ve čtvrtém tématu). Zdá se, že rodiny těchto dětí méně propadají konzumu (nižší frekvence u kontrolního vzorku preferované víkendové činnosti – návštěv nákupních center, někdy zakončených návštěvou multikina). Výsledky ukázaly, že v této kategorii existuje řada intervenujících proměnných, které se obtížně identifikují a ještě obtížněji se stanovuje jejich podíl na struktuře volného času dětí. Zejména lze předpokládat vliv rodinného prostředí. V preferenci některých zájmů má svou roli nepoměr v zastoupení chlapců a dívek v základním vzorku. Tuto zdrženlivost podtrhuje i to, co se neprokázalo. Totiž že tyto aktivity nezabraňují občasnému pocitu nudy.

Zásadní význam pro celý výzkum měl doplňující výzkum výtvarné části vzorku v komparaci s kontrolním. Opíral se o specifický tzv. autografický charakter těchto aktivit, který na rozdíl od alografického charakteru je založen na původnosti uměleckého výrazu, nikoliv na interpretaci. Při testování generálního výtvarného faktoru dětí (lze předpokládat, že výtvarné vyjadřování je dětem tohoto věku vlastní), se ukázaly statisticky významné rozdíly mezi oběma skupinami, které lze jednoznačně připisat vyšší intenzitě výtvarné činnosti. Děti ze základního výtvarného vzorku mají potřebu vizualizace o více než 20% vyšší. Stejný rozdíl byl zaznamenán u míry důležitosti, kterou respondenti přiznávají výtvarné činnosti. Čím detailněji se zkoumala intenzita a kvalita zájmu dětí

o výtvarné činnosti, znalosti i recepci výtvarného umění, tím statisticky větší byly rozdíly mezi oběma skupinami dětí. Lze uvést např. nápadný rozdíl v oblíbenosti výtvarných výstav, performancí a happeningů nebo v míře využití výtvarné aktivity jako prostředku komunikace. Objem času, který děti z ZVV této činnosti věnují, motivace, míra intenzity zájmu vedlo výzkumný tým k vytvoření pojmu expertní habitus. Mníme tím experta jako člověka, který se specializovaně a v relativně značném objemu svého času zabývá určitým okruhem činností, k nimž je motivován nápadně silněji než odpovídá běžnému populačnímu průměru. To mimo jiné znamená, že v dané oblasti disponuje nadprůměrným kulturním kapitálem. Toto zjištění, které bylo ověřeno zejména ve čtvrtém tématu, představuje zásadní přínos řešitele.

Socializace

Socializací rozumíme postupné začleňování jedince do společnosti prostřednictvím nápodoby, identifikace a internalizace. Čím větší je spektrum sociálních skupin dítěte, tím větší má možnosti modelů a vzorů. V tomto smyslu by děti z umělecky orientovaných souborů a kroužků měly být ve výhodě. Kromě získání modelů a vzorů chování jsou formou aktivní seberealizace. Dítě se zde učí reálné, tj. nikoliv zprostředkované komunikaci se svou sociální skupinou. Zřejmým socializačním ziskem je rozvoj specifických stránek osobnosti, jako je kreativita, kooperace, empatie, schopnost zdravého sebeprosazení. Oprávněnost této pracovní hypotézy byla ověřena na srovnání obou výzkumných vzorků v oblasti tzv. klíčových kompetencí obsažených v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní školy. Šlo o kompetenci k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a interpersonální. Jednotlivé otázky vytvořeného operacionalizovaného dotazníku se vztahovaly k jednotlivým kompetencím.

Komparace obou skupin ukázala, že z hlediska klíčových kompetencí existují mezi oběma statisticky významné rozdíly. Skupina ZV má celkově nižší indexy to znamená, že v ní bylo více kladných odpovědí na většinu dotazníkových položek. Tyto děti jsou zdatnějšími organizátory a přispívají k pozitivnímu klimatu ve skupině. Jsou více empatické a připravené pomáhat ostatním. Aktivitě umožňují propojovat poznatky a jsou samy o sobě příznivě nakloněny hledání souvislostí a dlouhodobější koncentraci na učení; vedou tedy ke kompetenci učit se. Jako forma umělecké výchovy přispívají k předávání kulturního dědictví ve smyslu kompetence občanské. Potvrdila se hypotéza, že kolektivní umělecké aktivity mají příznivý socializační efekt.

Tvořivé myšlení

Vzhledem k věku zkoumaných dětí (12 – 13 let), faktu, že výzkum je postaven na velkém vzorku dětské populace, přičemž klíčovou proměnnou je angažovanost v definovaných zájmových uměleckých aktivitách, se řešitel rozhodl nezkoumat specifickou tvořivost a zabývat

se tvořivým myšlením jako vedoucí složkou každé tvořivé činnosti. Jako nástroje byly zvoleny jednak kresebné testy (testována část obou vzorků), jednak originální slovní testy. Kresebný test se zaměřil na zjišťování produkce nápadů a řešení neobvyklých úloh. Měřil fluenci, flexibilitu, restrukturaci, originalitu, elaboraci a persistentenci. Verbální testy měřily fluenci, flexibilitu, senzitivitu, fantazii a originalitu. Bylo stanoveno sedm pracovních hypotéz vztahujících se zejména k předpokládaným rozdílům mezi oběma skupinami. Bylo třeba také ověřit možnost testování a kvantifikace dětské tvořivosti touto formou. Dodatečně byl jako samostatná skupina vytvořen laboratorní vzorek, který měl slovní test ověřit se zárukou dodržení standardních podmínek (zejména časový limit a okamžité odevzdání testu), tj. eliminovat intervenující proměnné.

Oba výzkumné nástroje potvrdily, že kolektivní umělecké aktivity pozitivně ovlivňují rozvoj tvořivých schopností dítěte, neboť děti ze základního vzorku vykázaly větší míru tvořivých schopností než děti z kontrolního vzorku. Tvořivost je vychovatelná, integruje do celé struktury osobnosti dítěte a transferuje i do obecnějších rysů tvořivého jednání. Ukázaly se významné korelace mezi úspěšností testů nebo jeho položek a příslušností dítěte do nějakého uměleckého oboru. Např. ve slovní, vyjadřovací a ideační fluenci nejvíce uspěly děti z divadelních souborů, u kresebných testů nejvíce uspěly „výtvarné“ děti. I když si je řešitel vědom, že identifikace tvořivosti je obtížná, byla potvrzena možnost použití slovních testů. Výzkum vytvořil podmínky pro jejich případnou standardizaci.

Vztah k umění

Předmětem výzkumu byl intencionální vztah dítěte k umění, přičemž z hlediska ústředních kategorií výzkumu (zejména životní styl a kulturní kapitál) šlo o sledování takové intence konání jako důsledku postoje, přesvědčení, přání, potřeby, zájmu... Osou zkoumání byla zvolena recepce jako složka estetické zkušenosti, která je součástí zvláštní dispoziční výbavy jedince. Učení se recepce v umělecky orientovaných kroužcích pak přispívá ke zvyšování kulturního kapitálu jedince, jehož frekvenci zaujímání a kvalitu estetického postoje je možné označit termínem expertní habitus. Proměnnými v tomto tématu se staly vybrané kategorie recepce (intencionální, noetická, aktivní a motivovaná, frekventovaná, progresivní, produktivní a inspirativní). Bylo stanoveno pět pracovních hypotéz a jako výzkumný nástroj zkonstruován dotazník kombinovaný s vědomostními slovními testy a kresebnými testy.

Jak ukázaly analýzy a interpretace jednotlivých otázek, významné rozdíly mezi základním a kontrolním vzorkem v rozložení četností odpovědí se projeví u 23 z 31 položek dotazníku. Děti ze základního vzorku se lišily v produktivní, motivační, aktivizační a noetické stránce recepce. To znamená, že ve svých odpovědích častěji uvá-

děly spontánní produktivní uplatnění uměleckých aktivit ve svém sociálním prostředí, prokazovaly větší míru motivovanosti k návštěvě kulturních akcí, vypovídaly vesměs o vyšší intenzitě i kvalitě zážitků s uměleckou recepcí spojených, a konečně prokázaly i lepší znalosti z jednotlivých oborů umění. Kromě tohoto základního rozdílu se prokázala specializace dětí na jednotlivé obory. Oba rozdíly shodně potvrzují oprávněnost použití termínu expertní habitus i stanovených hypotéz.

Výzkum poukázal na problémy v recepci tanečního a hudebního folkloru ve společnosti. Děti neznají lidové písně, neidentifikují je jako symbol regionu.

■ ŠETŘENÍ KULTURNÍ DIMENZE ŽIVOTA SENIORŮ

Základní parametry šetření

Šetření se uskutečnilo na souboru 500 občanů starších šedesáti let a zahrnuje cíleně mezi respondenty ty, kteří žijí samostatně, s partnerem nebo v rodině dětí (jedna šetřená skupina) a ty, kteří žijí v některém zařízení pro seniory (druhá šetřená skupina). První šetřená skupina měla tyto parametry: 38,72% respondentů žije s partnerem, 27,35% sám, 8,18% ve společné domácnosti s dětmi nebo příbuznými. Je z toho zřejmé, že společností preferovaný sociální status (senior obklopený svou rodinou) má ve vzorku 500 obyvatel nejmenší zastoupení. Výběr respondentů se řídil stanovenou strukturou vzorku (pohlaví, věk, místo bydliště, kraj). Jednotlivé jednotky šetření jsou anonymní. Jako základní instrument byl zvolen dotazník a jako metoda řízení standardizovaný rozhovor tazatele s respondentem na základě jednotlivých položek dotazníku. V šetřeném souboru byly frekventovanější věkové kategorie 65 – 70, 70 – 75, 75 – 80, nižší bylo zastoupení respondentů do 65 a nad 85 let. Ve vzorku seniorské populace bylo 25,75% respondentů žijících v zařízení. Mezi nimi měla výraznou převahu kategorie nad 75 let. Zastoupení mužů a žen ve vzorku je téměř rovnoměrné. Vzdělání nebylo zvoleno jako proměnná veličina, nicméně ve vzorku náhodně převažují osoby s vyšším vzděláním (respondenti s ukončeným středoškolským vzděláním tvořili 46,31%). Tato skutečnost mohla ovlivnit celkové výsledky šetření.

Na způsob života má u starší populace kromě sociálního statusu vliv také individuální zdravotní stav. Mezi deklarovanými zdravotními obtížemi byly nejčastější potíže s krevním oběhem, s pohybem včetně chůze a také zrakové problémy. I přes tyto problémy však převážná většina respondentů podle vlastního vyjádření vychází ven denně (85,63%) a mohou tedy navštěvovat i kulturní akce. Jinak řečeno, pokud tak nečiní, nejde o přímou souvislost se zdravotním stavem.

Limitujícím faktorem pro způsob života je rovněž vybavenost domácnosti komunikační a reprodukční technikou. Většina respondentů má k dispozici mobilní telefon (60,48%) a téměř polovina (48,70%) pevnou telefonní lin-

ku. Téměř 90% (88,82%) využívá televizní přijímač, o něco méně (73,45%) rozhlasový přijímač. Pouze 11,78% využívá osobního počítače a 10,78% má připojení k internetu. Velmi nízká je vybavenost reprodukční technikou – hi-fi, dvd, cd přehrávač apod.

Záměrem šetření bylo pokrýt všechny kraje ČR a obce různé velikosti. Nejvyšší zastoupení ve výsledném souboru měla Praha, Středočeský a Jihomoravský kraj. Nejvyšší podíl mezi respondenty tvoří obyvatelé obcí do 100 tis. obyvatel a do 20 tis. obyvatel, nejmenší zastoupení mají obyvatelé lokalit do 1 tis. Do šetření bylo zahrnuto celkem 43 obcí, mezi nimiž byla sídelní města všech krajů ČR.

Zájmy a kulturní potřeby

Šetření ukázalo, že obliba volnočasových činností je spjata s reálnými možnostmi seniorů. Největší oblibu zaznamenaly činnosti, spojené se získáváním informací, s odpočinkem a především kontaktem s lidmi v okolí. Kontakt ať už ve formě setkávání s možností dialogu (méně pak s tancem) nebo kontaktních aktivit je možné označit za hlavní deklarovanou kulturní potřebu seniorů. To se jednoznačně potvrdilo v názorech respondentů na kulturní nabídku v obcích. Z kulturních zájmů převažuje pasivní konzum (sledování televize, rozhlasu) nad aktivitami. Nejvíce času věnují respondenti sledování televize (v průměru 4 hodiny denně), o něco méně rozhlasu (2 – 3 hodiny denně). Poměrně nečekaným údajem je, že v televizi seniory nejvíce zajímají zprávy, dále cestopisné pořady a počasí. Z dalších možností konzumu kultury mají sledovaní seniři zájem o koncerty především dechové hudby a na druhém místě o divadla. Mezi vlastními kulturními aktivitami se na prvním místě umístila četba knih (pouze 9% oslovených nečte). Knihy si vybírají z vlastní knihovny – 68% (fenomén vlastních knihoven v českých domácnostech se potvrdil i mezi seniory), 40% navštěvuje i veřejné knihovny. Nejoblíbenějším žánrem jsou historické romány a cestopisy. Tyto výsledky lze z hlediska kvantity považovat za obecně platné, kvalitativní údaje (preferované žánry) jsou patrně ovlivněny vzdělanostní strukturou sledovaného vzorku. Bez možnosti hloubkové sondy nelze interpretovat rozpor mezi oblibou zpráv (četná je rovněž četba denního tisku) a současným odmítáním pořadů, které přinášejí neklid, problémy, evokují nepříjemné vzpomínky či myšlenky. Malou četnost mají vlastní aktivity ať umělecké nebo např. sběratelské. Ve čtyřiceti třech obcích existuje pouze desítky uměleckých souborů seniorů (především různá hudební tělesa jako sbory a kapely). Je samozřejmě otázkou, zda takový zájem nesaturují spíše smíšená umělecká tělesa. Pokud ano, znamenalo by to, že trend neprofesionálního umění v ČR, je budovat více-generační soubory. Jinak je tomu v životním stylu blízkých sousedních zemí (Německo, Rakousko), kde fungují spíše věkově homogenní skupiny. Je zajímavé, že být v kulturní nabídce obcí relativně často figurují malířské ateliéry, není tato aktivita mezi respondenty frekventovaná. S potřebou poznávat a komunikovat souvisí relativní obliba přednášek a besed, poznávacích výletů a vycházek.

Šetření se dále zaměřilo na to, zda v uvedeném kontextu existují nějaké podstatné rozdíly mezi respondenty samostatně žijícími (nebo s partnerem nebo s rodinou) a klienty zařízení pro seniory. Statisticky významné rozdíly se skutečně objevily, avšak vzhledem k tomu, že u klientů jde zároveň o nejstarší věkovou kategorii, je možné vyslovit názor, že nesouvisejí pouze se sociálním statutem, nýbrž i s věkem. Rozdíly existují už ve vybavenosti, kde je podíl moderní komunikační a reprodukční techniky ještě mnohem nižší než u mladší části vzorku. Obě skupiny se neliší v příklonu k televizi, rozhlasu a četbě, liší se však ve struktuře preferovaných žánrů. U respondentů žijících v zařízení se projevuje výrazný příklon k filmům pro pamětníky, s věkem klesá obliba pořadů pro děti. Při četbě klesá podíl vlastní knihovny, objevují také další možnosti získávání knížek (např. jako dárek). Je možné konstatovat, že v této kategorii se zvyšuje podíl pasivního konzumu nad vlastními aktivitami. Ale i v této skupině existuje silná potřeba komunikace a společenského styku s vrstevníky. Opět to dokládají vlastní výpovědi respondentů o tom, co jim chybí. Hovoří o zlepšení kulturní nabídky zařízení pro seniory. Ani oni nemají silnou potřebu společenských setkání s tancem.

Velmi důležité pro zdravou společnost je předávání mezigeneračních zkušeností. Nejpřirozenější formou je kontakt prarodičů s vnoučaty. Téměř polovina vzorku má vnoučata do 15 let. Přesto většina respondentů měla s touto otázkou problém. Více než polovina (56,39%) na ni neodpověděla. Z těch, co odpověděli, se pouze 7,39% s vnoučaty stýká denně. Nejčtenější byla odpověď několikrát v měsíci (11,78%). Jezdí s nimi na výlety, zpívají si a čtou nebo vyprávějí pohádky. Překvapivě málo respondentů společně s dětmi navštěvuje kulturní akce.

Kulturní nabídka sledovaných obcí a její srovnání se zájmy a potřebami seniorů

Šetřené obce nabízejí seniorům jak specializovanou kulturní nabídku, tak možnost využití nabídky určené všem místním obyvatelům. Zabezpečují ji kulturní zařízení v místě, mezi nimiž převažují příspěvkové organizace, sociální zařízení pro seniory a nevládní neziskové organizace, zejména kluby seniorů se statutem občanského sdružení. Překvapivě mezi poskytovateli pouze v malé míře figurují církevní právnické osoby. Specializovaná nabídka existuje v 31 obci, což představuje 72,09% z celkového počtu. Nejčtenější formou této nabídky, tj. nabízejí ji všechny obce, jsou společenská setkání s tancem, zábavné pořady, poznávací výlety a vycházky, dále přednášky a besedy a setkání s lidovou kulturou (70% obcí). Občanská sdružení ji doplňují o setkání seniorů s programem i bez něj, podporu a prezentaci uměleckých aktivit, společné činnosti (nakupování, zpívání apod.). Senioři mohou využít také nabídky určené všem, jako je návštěva divadelních a hudebních produkcí, kulturních akcí konaných v obci, návštěvy kulturních zařízení v místě (knihovny, muzea, kina, zoologické zahrady apod.). Rozsah a kvalita všech typů nabídky je různá a má následující mantinely:

- výše ekonomické podpory z prostředků obce
- zájem a aktivita adresátů této nabídky
- spolupráce poskytovatelů (důležitá je zejména spolupráce se seniorskými občanskými aktivitami)
- ekonomická dostupnost nabídky pro adresáty
- dopravní obslužnost v místě

Žádná ze šetřených obcí kulturní nabídku pro své seniory nepodceňuje a nelze také hovořit o její nedostatečnosti v některé z nich. Na druhé straně obce konstatují nízký zájem seniorů a identifikují dvě bariéry v jejím vyšším využití (dopravní obslužnost a ekonomická dostupnost). Přesto to neřeší. Zrušení specializované nabídky v některých obcích mělo vždy ekonomické příčiny. Malý zájem seniorů o drahé kulturní akce. Nelze totiž tento nezáměr jednoznačně identifikovat jako důsledek např. zdravotních potíží, zejména imobility. Je zarážející, že si jak kulturní instituce, tak zastupitelstva stěžují na malou aktivitu seniorů. Důkazem o opaku jsou nejen kluby seniorů a další občanská sdružení vzniklá z jejich iniciativy, nýbrž i vyjádření, co by se mělo v obci zlepšit ve vztahu k seniorům. Navrhují řadu konkrétních opatření, z nichž na prvním místě stojí vytvoření prostoru pro setkávání tam, kde zatím neexistuje, volají po zdravém rozumu při určování cen vstupného. Nabízejí však také své zkušenosti a jsou ochotni se na realizaci podílet. Svědčí to o rezervách v komunikaci s nejstarší generací. Proč neuspořádat v konkrétní obci fórum či skupinový rozhovor, proč v těch nejmenších obcích neobejít jednotlivě staré občany a nezeptat se, jak se jim daří a co by potřebovali.

Jedna z dotazníkových položek se ptala na kulturní zážitky z poslední doby a byla míněna jako zpětná vazba ke kulturní nabídce. Respondenti nejčastěji uváděli koncerty, zejména dechové a vážné hudby. V šetření se statisticky mezi zájmy na prvních místech kromě sledování televize, rozhlasu, četby umístily poznávací výlety a vycházky, koncerty, přednášky a besedy. V kulturní nabídce obcí první místo obsadily společenská setkání s tancem, zábavné pořady a poznávací výlety a vycházky. Je zřejmé, že první dvě nabídky největší kulturní potřebou seniorů nejsou. Mohou být maximálně jejím doplněním, nikoliv těžištěm. Zejména akce s tancem by měly být doménou především klubů seniorů, neboť tady se mohou opřít o komunitu přátelského a jen do jisté míry anonymního prostředí. Pokud takovou aktivitu nabízejí kulturní zařízení placená z veřejných prostředků, lze oprávněně vyslovit názor, že se ve skutečnosti o kulturní potřeby a zájmy seniorů příliš nezajímají. Totéž je možné říci o zastupitelstvech, která jsou s uspokojováním zájmů a potřeb seniorů spokojena a stěžují si pouze na jejich malý zájem.

Názor seniorů na své postavení ve společnosti

I když na takto formulovanou volnou otázku odpověděly pouze dvě třetiny respondentů, je možné jejich vyjádření vnímat jako relevantní názory. Je to možné i proto, že se ukázala jistá kompaktnost názorové hladiny seniorů bez ohledu na pohlaví, věk, sociální status,

velikost obce. Jde navíc o autentická vyjádření. Převažující názory nejsou pro společnost dobrým vysvědčením. Seniori poukazují na tyto negativní jevy:

- zvyšuje se neúcta společnosti k seniorům
- nastavení hodnot společnosti přispívá k prohlubování generačních rozdílů
- mezi oslovenými převládá pocit nadbytečnosti a nezájmu společnosti, což dokumentují svou ekonomickou situací, která některým z nich limituje možnost plnohodnotného života

Jistě je možné spekulovat, že ostatní respondenti, kteří neodpověděli, jsou se svým sociálním postavením spokojeni. Tazatelé, však upozorňovali na skutečnost, že někteří odmítli odpovědět, neboť nevěří, že by jejich názory někoho mohly zajímat. To je jen další důvod pro nepodceňování této ankety.

Závěr

Celkově lze konstatovat, že většina respondentů potřebuje ke svému životu kulturu také jako prostor pro komunikaci, poznávání a citové vyžití. Kulturní nabídka vítá a považuje ji za relativně dobrou. A to bez ohledu na skutečnost, že pasivní konzum převažuje. Čeští seniori jsou docela aktivní a nebojí se vyjádřit i patrně nepopulární názory na péči společnosti o sociální zabezpečení starších generací. Šetření ukázalo, že byť v řadě obcí se vynakládá mnoho prostředků na kulturní nabídku pro seniory, ta se částečně míjí s jejich zájmy. Společnosti jako celku chybí totiž potřebný mezigenerační dialog. Jednoznačnými bariérami, jež brání vyšší účasti seniorů na kulturním životě, jsou obecně nedostatečná dopravní obslužnost, ekonomická nákladnost kulturní nabídky a v některých obcích také výše alokovaných prostředků.

2. AKCE NEPROFESIONÁLNÍHO UMĚNÍ DOSPĚLÝCH A MLÁDEŽE

■ ČINOHERNÍ A HUDEBNÍ DIVADLO DOSPĚLÝCH A DOSPĚLÝCH PRO DĚTI

České amatérské divadlo charakterizovala v roce 2007 především diversifikace. Proces rozrůžňování, stále se množící rozmanitosti se netýká pouze celku amatérského divadla, ale i jeho jednotlivých druhů a oblastí. Zůstane-li pouze u oblasti založené na tzv. hereckém divadle, pro přehlednost a z praktických důvodů děleném na soubory činoherní, experimentující, studentské, venkovské a dospělých hrajících pro děti, shledáme, že každá z těchto částí uvnitř sebe samé vykazuje diversifikační tendence. Ruku v ruce s ním jsme zaznamenali stále narůstající počet souborů, a to zejména studentských a experimentujících, ale i běžných činoherních.

V celku převažuje, především mimo velká sídelní centra, „tradiční“ divadlo založené na ustálených konvencích a ověřených inscenačních postupech, které funguje především na bázi divadla-setkání, namnoze tzv. sousedského divadla. Týká se to zejména venkovských souborů. Vedle této většinové produkce více méně zábavného ražení existuje však nezanedbatelná část souborů s výraznou ambicí reflektovat realitu současného života, vyslovit prostřednictvím jeviště svoje názory a postoje a poukazovat na temné, ba nejtemnější stránky a jevy společenského života či individuální problémy. Děje se tak za použití širokého spektra inscenačních principů a výrazových prostředků, od těch ověřených a konvencemi ustálených až po experimenty nejrůznějšího druhu a zaměření.

Znatelným proudem, který bylo možné vysledovat zvláště na celostátních přehlídkách, je odklon od zažitých konvencí a principů a tendence k opouštění dramatičnosti,

na níž stojí evropské divadlo od dob osvícenství. Jde o trend, který namnoze nepotřebuje ke scénování díla dramatických básníků s jejich kauzalitou, ale hledá spíše oporu v literatuře, která vytváří abstraktní fikce – konstrukty, jež nelze vykládat z přímých odkazů k nějaké skutečnosti, nýbrž z oněch konstruktů samotných.

Velká část předních inscenací prokazovala vliv tzv. výchovné dramatiky. Jejich tvůrci neusilovali o celovečerní představení. Většinou šlo o menší scénické útvary, které lze jen stěží zařadit do konvencí nějakého divadelního druhu či žánru. Za časté byl používán princip montáže, kabaretu, divadla pozdní modernity. Objevila se nejedna výjimečná generační výpověď. U souborů, jež přinesly nejzajímavější inscenační výsledky, byla zaznamenána nebývalá převažující původních autorských počínů a vlastních dramaturgických literárních předloh. Nutno zdůraznit, že některé z nich přesahují hranice amatérského divadla a jsou významnými příspěvky pro české divadlo jako celek. Tento trend se projevil opakovaně i u venkovských divadelních souborů, byť je v této oblasti spíše jevem ojedinělým. Nicméně, jeden z původních textů, který v minulých letech vznikl na půdě venkovského amatérského divadla, uvedlo v roce 2007 Národní divadlo v Praze (M. Františák a kolektiv souboru J. Honsy Karolinka: Doma).

Ve stínu v zásadě pozitivního vývoje amatérského divadelního dění zůstávají setrvale produkce činoherního divadla pro děti. Ve své kvalitě se viditelně posouvají zejména z hledisek dramaturgických, avšak mají značné rezervy hlavně v oblasti divadelní režie. V roce 2007 jsme zaznamenali absenci kvalitní produkce v oblasti hudebního divadla, a to po letech, kdy se zdálo, že oblast hudebního divadla zažívá i na amatérské půdě svou renesanci.

Dá se očekávat, že proces diversifikace bude postupovat amatérským divadlem i v dalších letech. Věříme, že i nadále poroste počet souborů usilujících o kritickou reflexi světa kolem nás, usilujících o hledání takových možností divadla, jež budou budit diváckou pozornost a neméně pak souborů, v jejichž čele stanou poučení divadelníci. Zálohou k tomu je stále se zvyšující zájem o vzdělávání, který v roce 2007 kulminoval nejen na Jiráskově Hronově, ale také na většině celostátních divadelních přehlídek a samostatně organizovaných seminářích a dílnách.

77. JIRÁSKŮV HRONOV
Celostátní mezidruhová přehlídka amatérského divadla se zahraniční účastí
(2. – 11. 8., Hronov)

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA, město Hronov a Kulturní a informační středisko Hronov

Spolupořadatelé: Amatérská divadelní asociace, Česká sekce UNIMA, České středisko AITA/IATA, Klub přátel umění v ČR, Krajský úřad Královéhradeckého kraje Hradec Králové, občanské sdružení Kruh Hronov, Sdružení pro tvořivou dramaturgii, Společnost amatérského divadla a svět, Svaz českých divadelních ochotníků a Volné sdružení východočeských divadelníků

Základním zdrojem výběru inscenací do programu Jiráskova Hronova 2007 (dále jen JH) byly celostátní (národní) druhové přehlídky amatérského divadla. Většinou z nich předcházely přehlídky krajské či oblastní. Klíčové celostátní přehlídky měly podle propozic JH 2007 právo přímých nominací do programu JH, a to pouze po jedné. Výjimku měla celostátní přehlídka činoherního a hudebního divadla, která mohla nominovat jednu inscenaci za činohru a jednu za hudební divadlo. Dále měly poroty přehlídek obligátní možnost doporučit neomezený počet dalších inscenací bez určení pořadí. Druhým zdrojem výběru byly návrhy uplatněné dalšími celostátními přehlídkami vymezenými propozicemi JH, které mohly doporučit neomezený počet inscenací, a to opět bez určení pořadí. Třetím, respektive třetím až sedmým zdrojem pro tvorbu programu JH byly návrhy – nominace zahraničních inscenací, jimiž bylo pověřeno České středisko AITA/IATA. Dále doporučení střešových orgánů zájmových divadelních organizací s celostátní působností. Možnost uplatňovat doporučení měl rovněž NIPOS-ARTAMA. Zájmové divadelní organizace ani NIPOS-ARTAMA své pravomoci v roce 2007 nevyužily. Nově bylo přijato ustanovení o tom, že nominace uplatněné v předchozím roce z Loutkářské Chrudimi zůstávají v platnosti. Poslední programový zdroj umožňovalo nové ustanovení, a sice právo programového ředitele JH nominovat do programu inscenaci hostujícího souboru přinášející inspiraci, přičemž uplatnění takového návrhu nebylo vázáno na statut amatérského souboru. Ani toto právo nebylo realizováno.

Celková programová skladba vycházela ze 46 návrhů. Do hlavního programu bylo zařazeno 26 inscenací od 25 souborů. Byly uvedeny v 80 představeních. Aby bylo možné realizovat hlavní program v daném rozsahu, bylo zapotřebí získat další hrací prostor. To se díky KIS Hronov a jeho ředitelce Marcelle Kollertové podařilo. K stávajícím hracím prostorům přibyl sál někdejšího hotelu Slavie. Kvůli přílivu seminaristů se některé inscenace hrály dvakrát, některé

třikrát, některé čtyřikrát, některé šestkrát a jedna dokonce dvanáctkrát. Možnost zhlédnout všechna představení byla zajištěna dostupnými diváckými řadami vstupenek. V tzv. doprovodném programu, připraveném místními organizátory, bylo uvedeno 27 divadelních představení a vystoupení (14 programů od 14 souborů).

77. ročník JH přinesl pestrou paletu divadelních druhů, žánrů, stylů a poetik. Jeho účastníci měli možnost zhlédnout inscenace souborů dospělých a mládeže. Oproti minulému ročníku nechyběla v hlavním programu představení loutkového divadla, dětského divadelního kolektivu a činoherního divadla pro děti. Vloni zaznamenaný výrazný posun k nebyvalé převaze původních her a vlastních dramatizací literárních předloh, byl charakteristický i pro 77. JH.

Připočteme-li 7 představení dílen K(n)MD bylo celkem v programu festivalu uvedeno 47 inscenací a produkcí od 45 divadelních kolektivů ve 114 představeních. 77. JH jako mezidruhová přehlídka byl především příležitostí k poučení a inspiraci, ale také k seznámení se stavem českého amatérského divadla jako celku. Letošní ročník opětovně potvrdil správnost koncipování Jiráskova Hronova jako mezidruhově přehlídky, díky programové skladbě, počtu aktivních účastníků (téměř 2000 převážně mladých divadelníků), byl mezidruhovou přehlídkou nejen programově, ale také fakticky.

Inscenační výsledky, které na 77. JH soubory předvedly, byly vesměs na velice dobré úrovni. Ani letošní ročník však nezaznamenal výjimečný inscenační počín srovnatelný např. s inscenacemi Doma či Stuhl-Gang z roku 2005. Nicméně, nejméně třetina inscenací hronovského hlavního programu vykazovala výjimečné kvality a prokázala i z hlediska kontextu přesahujícího

jednu divadelní sezónu vysokou úroveň divadelní invence a tvořivosti českého amatérského divadla. Je možné jmenovat soubor V.A.D. Kladno a jeho Tajemný VAD v Karpatech, soubor ZUŠ V. Ambrose z Prostějova s inscenací lidové poezie Tragaču, tragaču, Rádobydivadlo Klapý s inscenací Shafferovy hry Equus, Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary s inscenací Čerokí, soubor Antonín D.S. Praha s původní hrou Dítě!, pražský soubor Krvik tottr s kabaretem Produkt, Divadlo (bez záruky) Praha s inscenací Titanic orchestra a Malou scénu Zlín se Schwabovým Lidumorem.

Lze konstatovat, že se 77. ročník JH bezesporu přiřadil k těm zdařilým v období po listopadu 1989. Takto byl JH reflektován i v médiích (zvláště v tisku, s výjimkou Haló novin).

Klub (nejen) mladých divadelníků, vzdělávací instituce JH, byl i tentokrát otevřen všem bez ohledu na věk. Přihlásil se rekordní počet 430 zájemců (o 20% více než v roce 2007). Ze 16 různých tematických seminářů musel být jeden krátce před zahájením JH odvolán (UFO = Unikátní Francouzská Inspirace – seminář pouličního divadla). Desítkám přihlášených nemohlo být z kapacitních důvodů vyhověno. Ve finále bylo zapojeno 306 seminaristů.

K(n)MD byl realizován v 15 tematických seminářích a dílnách, šestnáctou volbu představovala možnost být kmenovým posluchačem Problémového klubu.

Mezi opakované semináře a dílny patřily tyto:

1. A (jako Autorské právo) – Autorské právo v amatérském divadle, který byl jediným seminářem umožňujícím krátkodobější pobyt na JH (5 dnů). Vedení se ujal Mgr. Lukáš Matásek, vedoucí divadelního oddělení DILIA.
2. ABC (jako Abeceda) – Divadelní abeceda s lektorem Václavem Špiretem pro začínající divadelníky.
3. DRH (jako Dramaturgie – Režie – Herectví) – syntetický seminář Od slova k jevištnímu tvaru lektorů Mgr. Vladimíra Zajíce a Marie Kotisové.
4. I (jako Iniciační mluvy) – Učme se mluvit s lektorem Mgr. Jaroslavem Kodešem.
5. J (jako Jevištní řeč) s lektorkou Mgr. Reginou Szymikovou.
6. K (jako Komunikace) – Nonverbální komunikace s lektorkou Danielou Fischerovou.
7. KPR (jako Kurz praktické režie) – pokračování dlouhodobého vzdělávacího projektu (8. řádné soustředění) s lektory Mgr. Milanem Schejbalem a Mgr. Pavlínou Schejbalovou, věnované tentokrát práci na divadelní inscenaci.
8. O (jako Odjinud) – Odjinud nejen o zpěvu a pohybu. Seminář se opakoval po roční pauze s lektorkou čínskému původu, zpěvačkou, performerkou a divadelní pedagožkou Fengyün Song.
9. P (jako Prostor) – Site specifík – Souhra s příběhem prostoru lektora Mgr. Tomáše Žižky.

Zcela nově byly koncipovány tyto semináře a dílny:

10. G (jako Genesis) – seminář nonverbálního divadla, který připravila prof. Mgr. Zoja Mikotová, avšak svou účast musela odvolat ze zdravotních důvodů. Nahradila ji Mgr. Eva Ochrymčuková.
11. H (jako Herecký trénink) – Od imaginárních stimulací k autentickým reakcím. Dílna připravena chorvatskou lektorkou Simonou Dimitrov-Palatinuš, již zastoupil její krajan Filip Krenus.
12. L (jako Legenda) – Nonverbal workshop s lektorem Michalem Hechtem a asistentkou Mgr. Štěpánkou Elgrovou byl koncipován jako první část mezinárodního anglicko-česko-irského projektu – dílny nonverbálního divadla, která by měla mít své pokračování s jinými lektory v Anglii a Irsku.
13. M (jako Maska) – Odkrývání skrytého. Dílnu věnovanou tvorbě masky a principům jejího divadelního užití vedl Mgr. Karel Vostárek.

14. N (jako Nestydte se nestydět) – dílna zpěvačky Jany Koubkové byla setkáním s hudbou, zpěvem, poezií a jejich existencí na jevišti.
15. S (jako Scénografie) – Scénografie prakticky, lektora Mgr. Pavla Purkrábka.

Vzdělávací příležitosti nad rámec základních tematicky zaměřených seminářů a dílen, konaných v dopoledních hodinách, byl pro návštěvníky JH odpolední Problémový klub (PC). Byl nadstavbovou vzdělávací institucí Jiráskova Hronova, jakousi jeho „vysokou školou“. Měl především poznávací a inspirativní charakter. Byl realizován formou rozpravy – disputace pětičlenného lektorského týmu, do níž mohli vstupovat účastníci z pléna. Odrazovým můstkem k rozpravě – disputaci – byly inscenace uvedené v hlavním programu.

Problémový klub byl volně přístupným oficiálním fórem JH. Zájem hronovského auditoria o PC byl poměrně velký, byť počet účastníků nedosahoval rekordních návštěv v předchozích letech. Po sedm dní se jej průměrně zúčastňovalo 63 posluchačů. Vedoucím lektorem PC byl prof. PhDr. Jan Císař, Csc., divadelní vědec a pedagog, vedoucí katedry teorie a kritiky DAMU Praha. Lektory byli Mgr. Petr Christov, Ph.D., vedoucí katedry divadelní vědy FF UK v Praze, prof. PhDr. Vladimír Štefko, CSc., divadelní

kritik, pedagog a publicista, v současnosti pedagog katedry divadelní vědy VŠMU v Bratislavě, prof. Mgr. Ján Zavarský, scénograf, umělecký vedoucí Divadla Jána Palárika v Trnavě a vedoucí ateliéru scénografie na JAMU v Brně a Mgr. Alena Zemančíková, dramaturgyně literárnědramatického vysílání Českého rozhlasu 3 – Vltava. Moderátorem byl PaedDr. František Zborník, ředitel NIPOS.

Další příležitostí pro všechny účastníky JH nad rámec základních seminářů a dílen byl obnovený diskuzní klub, umožňující spontánní výměnu názorů na představení. Konal se vždy v nočních hodinách po skončení představení hlavního programu. Organizační a odborné zázemí zajišťovali MgA. Jan Šotkovský, dramaturg Městského divadla v Brně a Jitka Páleníková, studentka JAMU v Brně. Průměrně se jej zúčastňovalo po sedm dnů 40 zájemců.

Rozborový seminář organizovaný již tradičně Klubem režisérů SČDO, jehož lektorem byl Mgr. Rudolf Felzmann a „třídním“ JUDr. Jaromír Kejzlar, byl přístupný všem účastníkům JH.

V souvislosti se vzděláváním nelze také pominout recenzní rubriku Zpravodaje JH, v níž byla každé inscenaci základního programu věnována pozornost vždy dvěma odborníky z řad lektorů JH, redaktorem Zpravodaje JH Vladimírem Hulcem a samostatnou recenzentkou Mgr. Radmilou Hrdinovou. Přehlídkový Zpravodaj se stejnou redakcí jako v minulém roce vedenou Zuzanou Vojtíškovou vycházel denně jak v tištěné, tak internetové podobě na webových stránkách města.

Slavnostního zahájení JH se zúčastnila delegace MK v čele s prvním náměstkem, řada senátorů a poslanců.

Organizace festivalu byla zajišťována především KIS Hronov a NIPOS-ARTAMA. V průběhu JH se každodenně scházel k řešení aktuálních problémů organizační štáb. Na začátku a na konci přehlídky se sešel festivalový výbor JH. Každá akce takového rozsahu, jaký JH má, se neobejde bez problémů. Mnohé z nich se podařilo zvládnout v průběhu festivalu, některé zůstaly k řešení při přípravě dalšího ročníku. Mezi klíčové patří opakovaně zvuková izolace foyeru od sálu Josefa Čapka, zlepšení poskytovaných služeb a technické vybavenosti.

Šestapůltisícové východočeské městečko Hronov se po dobu trvání přehlídky rozrostlo o cca dva tisíce obyvatel. Z toho bylo 1102 osob aktivně zapojeno do festivalového dění (230 členů souborů hrajících v základním programu JH, 446 účinkujících v doprovodném programu, 371 účastníků vzdělávacích akcí, včetně lektorů a organizátorů) a 55 místních organizátorů a cca dalších 800 milovníků Thálie přijelo, aby se seznámilo s obrazem současného amatérského divadla a sešlo se s přáteli, s nimiž sdílí společný zájem o divadlo.

**16. NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA
AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO
DIVADLA DIVADELNÍ DĚČÍN / DIVADELNÍ TŘEBÍČ
(10. – 13. 5., Děčín, 16. – 20. 5., Třebíč)**

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA Praha, města Děčín a Třebíč

Hlavní organizátoři:
Městské divadlo Děčín a Kulturní vzdělávací a informační zařízení Třebíč

V programu bylo uvedeno 21 soutěžních inscenací ve 21 představeních a 2 inscenace hostujících souborů (Homotronní neškvor Žďár nad Sázavou: Nežerte Clinta Eastwooda a Divadlo Commedia Poprad, Slovenská republika: ZOO). Celkem tedy vystoupilo 23 souborů ve 23 představeních. I v letošním roce bylo díky dvěma částem národní přehlídky porovnáno široké spektrum souborů a jejich inscenací. Programová rada DD/DT vybírala 21 soutěžních inscenací z celkem 35 návrhů vzešlých z krajských přehlídek. Kvalita inscenací byla poměrně vysoká, všechny inscenace splňovaly kritéria pro účast na národní přehlídce,

což je velmi povzbudivé, neboť tomu tak každý rok nebývá. Na stranu druhou zas v programu přehlídky chyběl vyložený vrchol. Přehlídka tedy zaznamenala jak nebývalou možnost soustředěné prezentace, konfrontace a kritické reflexe inscenací, tak širší záběr v kvalitách inscenací.

Jednotlivé soutěžní inscenace byly reflektovány odbornou porotou prostřednictvím rozborových seminářů. Nespornou výhodou byla i skutečnost, že porota obou

části přehlídek byla identická a měla tudíž možnost srovnání všech inscenací. Semináře měly konstruktivní ráz a vesměs příjemnou atmosféru. Složení odborné poroty: předseda Mgr. Milan Schejbal, členové Mgr. Kateřina Baranowska, Mgr. Alena Exnarová, Rudolf Felzmann, PhDr. Milan Strotzer, MgA. Jan Šotkovský a Martin Vokoun. Tajemnicí poroty byla Simona Bezoušková.

**26. NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA
AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO DIVADLA
PRO DĚTI POPELKA RAKOVNÍK
(7. – 11. 11., Rakovník)**

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA Praha a Královské město Rakovník

Spolupořadatelé:
Divadelní spolek Tyl Rakovník a Kulturní centrum
Rakovník

V soutěžní části programu bylo uvedeno 9 inscenací. Přehlídku, co se kvality soutěžních představení týče, lze označit za průměrnou. Dlouhodobě však úroveň

národní přehlídky amatérského činoherního divadla pro děti stoupá. Během několika posledních ročníků totiž dochází k výraznému zkvalitnění v oblasti dramaturgie. Více jak polovina uvedených inscenací byla autorských, většinou se jednalo o zdařilé dramatizace neotřelých předloh. Největší úspěch u dětí zaznamenaly samozřejmě tradiční inscenace, které kladly důraz na srozumitelný příběh. Letošní úroveň se odráží také na počtu ocenění.

Součástí přehlídky byla i tzv. inspirativní představení. Divadlo Polárka Brno přivezlo inscenaci Dvacet tisíc mil pod mořem, Divadlo Alfa Plzeň velmi povedenou inscenaci Tři mušketýři. Sobotní večer patřil absolventskému představení Kurzu praktické režie U Zeleného papouška a slavnostnímu vyřazení absolventů.

Jednotlivé soutěžní inscenace byly reflektovány odbornou porotou prostřednictvím rozborových se-

minářů, představení inspirativní pak prostřednictvím diskusních fór. Každé inscenaci byla věnována nejméně hodina, během níž byly prezentovány i poznatky získané z práce lektorů se skupinami dětí, které sledovaly a reflektovaly všechna představení přehlídky. Celkem pracovaly dvě skupiny dětí po 8 – 10 členech. V první skupině to byly děti z prvního stupně ZŠ a ve druhé zas ze stupně druhého. Rozborové semináře vedli a diskusní fóra moderovali členové odborné poroty, která letos pracovala v novém složení: předseda – Mgr. Milan Schejbal, členové – Mgr. Pavel Purkrábek, MgA. Jan Šotkovský, MgA. Petr Michálek a Martin Vokoun. Se starší skupinou dětí pracovala Mgr. Marie Poesová a Veronika Trundová, s mladší skupinou dětí MUDr. Marcela Škáblová a Lenka Novotná. Velkou výhodou byla přítomnost arteterapeuta Mgr. Bedřicha Čermáka, který pracoval s oběma skupinami a rozborové semináře obohacoval o velmi zajímavé informace, postřehy a analýzy

V průběhu POPELKY vycházelo Kukátko, zpravodaj přehlídky (6 čísel). Obsahoval recenze představení, psané členy odborné poroty, rozhovory s divadelníky a dalšími zajímavými osobnostmi, potřebné informace pro účastníky, nechyběly v něm ani klípky odrážející atmosféru přehlídky. Organizace přehlídky byla výborná a bezproblémová.

**KURZ PRAKTICKÉ REŽIE
(3. – 11. 8., Hronov, 12. – 20. 10., Sokolov)**

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA Praha

Hlavní organizátoři:
Hronov - KIS Hronov, Sokolov - MDK Sokolov a Divadlo
bez-e-všeho Sokolov

V roce 2007 proběhl již 3. běh Kurzu praktické režie (8. a 9. soustředění), který se konal v Hronově a Sokolově. V Hronově probíhala dopolední výuka od 9:00 do 13:00 a odpoledne byla na programu návštěva Problémového klubu a představení. Výuka byla zaměřena na kritické hodnocení a přípravu absolventské inscenace – Arthur Schnitzler: U zeleného papouška. Sokolovské soustředění bylo věnováno zkoušení inscenace pod vedením hlavního lektora kurzu, režiséra a uměleckého šéfa Divadla A. Dvořáka v Příbrami Milana Schejbal. To bylo završeno veřejnou generálkou v Městském divadle Sokolov. Výuka (zkoušení) probíhala denně. Premiéra absolventského představení včetně slavnostního vyřazení frekventantů Kurzu praktické režie proběhlo 10. 11. 2007 v rámci národní přehlídky POPELKA Rakovník.

Velkou zásluhu na bezproblémovém průběhu Kurzu praktické režie a jeho kvalitě měli především zkušení a kvalitní lektori z řad profesionálních divadelníků.

„Třídním učitelem“ byl Mgr. Milan Schejbal. Další stěžejní lektorkou byla dramaturgyně a herečka Kateřina Fixová.

Všichni seminaristé včetně lektorů a figurantů kurzu v Sokolově ocenilo rozmanité a prakticky využitelné zázemí MDK a vstřícnost jeho zaměstnanců. Značným praktickým přínosem byla i možnost pracovat na jevišti divadla.

■ EXPERIMENTUJÍCÍ DIVADLO

V loňském roce se zájem o experimentální divadlo zvýšil, a to nejen u divadelníků, ale také u diváků, kteří zjistili, že se slova „experimentální“ nemusí obávat víc než jiných slov. Divadelníci většinou experiment chápou pouze ve směru volby textu. Text sám o sobě nazývají „experimentem“ ať je autorský nebo převzatý. Ale mohlo by se experimentovat např. s časem, počtem diváků nebo prostorem – taková představení se zatím na krajských postupových přehlídkách příliš neobjevují. Otázkou ale je, zda by na představení pro tři diváky nebo celodenní představení byl na krajské a pak i na celostátní přehlídce prostor. Nejvíce pozitivních i negativních ohlasů zaznamenal letos soubor Nejhodnější medvědci s inscenací Harila. Jde o autorský text Helmuta Kuhla ze života německých punkerů. O experimentech by se dalo dále mluvit nejvíce u divadla Artyžok Dred Náchod, které pod vedením Ondřeje Pumra netradičně nakládá jak s materiálem v roli rekvizit (20 kg hlíny, mouka, voda, prkna), tak také s prostředím, kdy např. na letošní přehlídce ŠP vystupovali v kostele – tímto spojením vznikají nevšední obrazy.

46. ROČNÍK CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKY EXPERIMENTUJÍCÍHO DIVADLA ŠRÁMKŮV PÍSEK 2007 (25. – 27. 5., Písek)

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA ve spolupráci s Centrem kultury Písek, OS Společnost amatérské divadlo a svět, Divadlem Fráni Šrámka v Písku a OS Pod čarou Písek

„Divadelní maratón“ se uskutečnil v píseckém Divadle Fráni Šrámka a v Divadle Pod čarou. V porotě se potkali Alena Zemančíková, prof. Jan Císař, Karel František Tománek, Vladimír Hulec a Ján Šimko. Souborů se zúčastnilo čtrnáct a 15 představení se vešlo do tří dnů.

V roce 2008 bude v Písku zavřené divadlo. Dojde tedy k hledání nových prostor, které by mohly také obor posunout trochu více do „divadelní alternativy“, protože se bude hrát různě po městě v nedivadelních prostorech. To by mohlo experimentující divadlo přivést také více mezi běžné občany, o co se mimo jiné snažíme už několik let.

SETKÁNÍ MLADÝCH AMATÉRSKÝCH DIVADELNÍKŮ, DIVADELNÍ DÍLNA ŠUMPERK (17. - 26. 8., Šumperk)

Pořadatelé:
Občanské sdružení Společnost amatérské divadlo a svět za odborné garance NIPOS-ARTAMA Praha, ve spolupráci s Městským divadlem, Střední zdravotnickou školou a MěÚ v Šumperku

Setkání mladých amatérských divadelníků bylo koncipováno jako dílna, která je určena mladým amatérským divadelníkům, studentům divadelních škol a dalším zájemcům od 17 do 30 let. Tematické zaměření pěti tříd vycházelo ze současných potřeb a tendencí mladého amatérského divadla. Svou koncepcí (především důraz na vzdělávání) je jednou z mála celostátních akcí (s přesahem na Slovensko), která umožňuje mladým lidem po 8 dní 8 – 10 hodin denně pracovat s jedním profesionálním lektorem na předem určeném tématu. Součástí dílny byly i doprovodné programy (2 divadelní soubory z Čech, 2 soubory ze Slovenska, filmová produkce). Závěr dílny tvořila prezentace jednotlivých tříd. Dílny v Šumperku se zúčastnilo 73 zájemců.

■ STUDENTSKÉ (STŘEDOŠKOLSKÉ) DIVADLO

V loňském i letošním roce se opět naráželo na metodu studentského divadla, která chybí. Vedoucí se studenty pracují intuitivně nebo pomocí metodiky pro dětské divadlo, ale dostávají se vždy k problému, že ve věku, kdy jsou jejich „děti“ téměř dospělé, nemůžou vystačit s tím, co znají z metodiky dětského divadla. Je také nutné zaměřit se na vzdělávání učitelů, kteří se zabývají studentským divadlem. I když na druhou stranu, studentské divadlo mnozí z nás chápou také jako revoltu studentů, jejich pohled na svět skrze divadlo, kdy si na vše přicházejí sami. Zde se o metodice studentského divadla mluvit nedá. V takovém případě je důležité vzpomenout např. dílnu v Šumperku, která je přímo na mladé „náctileté“ zaměřená a nabízí několik vzdělávacích seminářů. Také nesmíme opomenout Nahlížení – dílnu, která láká soubory tím, že mohou přijet i s nehotovým představením, o kterém se pak dlouze diskutuje, a je to ve-

lice podnětné pro všechny zúčastněné. Mimo jiné studenti se také setkávají s prací jiných souborů a společně vytváří divadelní tvar na konkrétní zadání.

CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA STUDENTSKÉHO DIVADLA NÁCHODSKÁ PRIMA SEZÓNA (2. - 5. 5., Náchod)

Pořadatelé:

OS Náchodská prima sezóna a Dům dětí a mládeže Děčko Náchod ve spolupráci s NIPOS-ARTAMA, pod záštitou města Náchod

Do programu přehlídky bylo zařazeno čtrnáct souborů (pouze divadelní část) – tedy zhruba 170 účastníků. Náchodská prima sezóna 2007 byla koncipována jako celostátní přehlídka studentského divadla umožňující setkání studentských divadelních kolektivů, prezentaci a konfrontaci výsledků jejich práce. Hlavními cíli přehlídky jsou podpora zájmu studentů o divadelní aktivity, vzájemná inspirace a kultivace studentské divadelní čin-

nosti. Největší boom na přehlídce studentského divadla zaznamenala improvizace, s kterou se soubor Samé vody Černošice (Čekání na Alberta) dostal na Jiráskův Hronov.

LOUTKÁŘSTVÍ

Dá se říct, že v amatérském loutkářství je stav setrvalý, s mírně vzrůstající úrovní. Na území České republiky existuje a působí celá řada souborů, která spatřila světlo světa v sedmdesátých a osmdesátých letech, ale jsou i soubory starší. Pak jsou tu soubory vzniklé v letech devadesátých. U těchto souborů můžeme pozorovat jednu odlišnost. Nejenže některé zanikají, případně se dostávají do tvůrčí krize, to je celkem běžné, ale u těchto souborů můžeme občas pozorovat určité zvolnění, proměnu, či pozastavení činnosti z důvodů dříve neobvyklých – buď jejich členové odcházejí studovat na divadelní školy, a nebo se soubory, případně jejich části, profesionalizují. Vznikají tak občas i hybridní formace, které hledají společenskou zařazení.

Dalším relativně novým fenoménem je vznik nových souborů, často spolkových (např. sokolských), které buď obnovily přerušenu činnost nebo vznikly „na zelené louce“, protože například našly staré loutky a kulisy. Zajímavostí těchto souborů bývá věkový průměr – jsou složeny z lidí středního i staršího věku, nezřídka jsou zakladatelé již důchodci.

Objevují se ovšem sem tam i úplně nové nezávislé soubory, složené z mládeže nebo z lidí mladších. Poslední skupinou je nevelký, ale výrazný nárůst souborů vzešlých ze základních uměleckých škol.

Úroveň amatérských loutkářských souborů je velmi různorodá. Od špičkových, až po diletantské. Zajímavější dělítko je ovšem ve faktu, že je zde skupina cca 100 souborů, které pravidelně, případně občas, můžeme potkat na nějaké přehlídce (ať už výběrové, krajské nebo oblastní), přičemž jejich chuť se potkávat a konfrontovat s ostatními ani zdaleka nesouvisí s kvalitou jejich práce – a pak je tu druhá, větší skupina souborů (odhadem dvojnásobná), které nevidíme nikde jinde, než v místě jejich působení. A až na výjimky se tyto dvě skupiny de facto neprolínají. Důvod tohoto jevu není v podstatě jasný.

V roce 2008 se samozřejmě plánuje Loutkářská Chrudim, tentokrát již 57., včetně bohaté nabídky odborných seminářů. V oboru dalšího vzdělávání by se měl uskutečnit ve spolupráci s Českou obcí sokolskou větší kurz a možná i menší seminář zaměřený na tradiční loutkové divadlo. Nebude chybět ani inspirativní dílna Faustování a plánují se i některé menší, jednovíkendové semináře.

56. LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM (30. 6. – 6. 7., Chrudim)

Pořadatelé:

NIPOS-ARTAMA a Město Chrudim

Spolupořadatelé:

OS Společnost amatérské divadlo a svět, Chrudimská beseda

Je potěšitelné, že v roce 2007 jsme mohli na vrcholové loutkářské přehlídce vidět soubory ze všech výše jmenovaných skupin a kategorií

Z devíti výběrových přehlídek, kterých se zúčastnilo 84 inscenací, z toho 72 soutěžně, bylo do programu Loutkářské Chrudimi nominováno a doporučeno 25. Z nich pak programová rada vybrala 21 inscenací, včetně jedné inscenace doporučené z Dětské scény.

Doprovodný program byl složený z

- Okénka loutkářských tradic – 5 inscenací
- Inspirativního programu – 3 profesionální inscenace
- Doplnkového programu – úvodní Štrůdlování, závěrečná pouť, noční prohlídka Muzea loutkářských kultur, výstava maňásků, loutkářský bál, a v neposlední podvečerní koncerty

Hlavní program sledoval pětičlenný lektorský sbor, který také vedl veřejné rozpravy o shlédnutých inscenacích a v závěru přehlídky vyhlásil ceny a doporučení na mezidruhovou divadelní přehlídku Jiráskův Hronov. O úrovni přehlídky asi nejlépe hovoří fakt, že těchto doporučení bylo pět. V rámci přehlídky také vycházel zpravodaj s názvem Valderon, ukázky z inscenací byly průběžně publikovány na webových stránkách.

Zásadní a velkou součástí Loutkářské Chrudimi jsou již tradičně vzdělávací semináře. Tentokrát jich bylo 13 a vedlo je 17 lektorů z řad špičkových odborníků daných oborů (pedagogové DAMU – J. Altmanová, T. Žižka, scénografka I. Marečková, herci – J. Vyšehlík, M. Vydrová, M. Hecht, dramaturgové a režiséři – P. Zámečnicková, J. Adámek a další). Seminářů se zúčastnilo 170 zájemců. Zajímavostí a dobrou zprávou je nejen fakt, že se mnozí frekventanti znovu do Chrudimi vrací, ale i to, že se těchto dílen čím dál, tím víc účastní zájemci i z jiných (nejen) divadelních oborů – činoherci, hudebníci, pedagogové apod.

FAUSTOVÁNÍ (28. - 30. 9., Bechyně)

Pořadatelé:
KD Bechyně, OS Tatrmani, spolupráce NIPOS-ARTAMA

Pro rozvoj oboru je samozřejmě klíčové vzdělávání. Proto se i Faustování, původně přehlídka loutkářských souborů hrajících pro dospělé, postupem času proměnila v tvůrčí dílnu. Letos byla věnována prolínání výtvarné-

ho (potažmo loutkového) divadla a divadla pohybového (potažmo pantomimy). I této dílny se z větší části zúčastnily zájemci spíše činoherního zaměření. Lektory byli Josef Tichý a Štěpán Filčík.

LOUTKÁŘSKÉ ŠKOLIČKY

21. – 25. 7., Letovice

2. – 14. 10 / 9. – 11. 11. / 30. 11. – 2. 12., Strakonice

Pořadatelé:
O.S. Trialog, MěKS Strakonice, spolupráce NIPOS-ARTAMA

V létě se uskutečnila pětidenní divadelně inspirativní Loutkářská školička v Letovicích, v rámci festivalu 3+1, pořádaným OS Trialog. A ve Strakonici se podařilo zrealizovat ve spolupráci s Městským kulturním domem

třívkendovou Loutkářskou školičku věnovanou tradičním loutkářským postupům. Konkrétně divadlu mario-netovému.

UMĚLECKÝ PŘEDNES A DIVADLO POEZIE

Sólový umělecký přednes má dnes základnu, která se pohybuje kolem půl tisíce recitátorů v republice. Menší už je odvaha recitátorů zkusit něco nového a obtížnějšího, než jsou staré osvědčené texty a interpretace. Jakoby mladí lidé od 15 do 20 let byli stále na zkušené. Jen několik výjimek přišlo se svým sdělením a chutí něco říci. Starší a zkušenější interpreti mají více odvahy k experimentu a přemýšlejí o výběru textů s ohledem na nabídku autora pro to, k čemu se chtějí vyslovit. I v letošním roce se objevily nové interpretační osobnosti, ale zejména se potvrdila známá jména.

Rok 2007 byl ve znamení divadla poezie. Nejen početně, ale především pestrou dramaturgií a působivým zpracováním. Od lidové poezie až k závažné otázce lidské síly a důstojnosti v mimořádném prostředí. Téměř polovina souborů na 50. Wolkrově Prostějově měla nadprůměrnou úroveň. Čtyři soubory byly nominovány na Jiráskův Hronov, kde důstojně zastupovaly divadlo poezie.

Od roku 2008 bude celostátní festival poezie WP trvat celý týden, proto v něm bude prostor i pro vzdělávací semináře, které přispějí k dalšímu kvalitativnímu vývoji oboru.

**50. ROČNÍK CELOSTÁTNÍHO FESTIVALU POEZIE
WOLKRŮV PROSTĚJOV
(19. - 22. 6., Prostějov)**

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA a Kulturní klub DUHA Prostějov

Spolupořadatelé:
Město Prostějov a Městské divadlo v Prostějově

Celostátní festival poezie, na který jsou nominováni recitátoři a divadla poezie ze 13 krajských výběrových přehlídek. Recitátoři se zde představují se dvěma texty, divadla poezie volí literární texty, které zpracovávají do inscenační podoby. Každoročně je vydána odborná publikace, která reaguje na problémy oboru předešlého roku. K letošnímu jubilejnímu 50. ročníku byl vydán almanach o posledním desetiletí festivalu.

Rok 2007 překvapil v oblasti divadla poezie. Deset divadel poezie není na WP často. Letošní představení měla společné téma – ženský úděl. Karlovarské Studio Divadla Dagmar uvedlo inscenaci *Kdyby bylo nebe* podle knihy Fanji Fenelové o orchestru v koncentračním táboře (Cena poroty, nominace na JH), Plzeňský soubor *Evrybáby* dal nahlédnout do dívčího světa a budoucího ženského údělu v představení *Osmá sedí u stolu*, pojídá

mou mrtvolu (ČU a doporučení na JH). Ve voicebandovém provedení vystupovala Morgensternova Košilela v několika překladech Voiceband.cz z Brna – *Jsi proklet, majiteli* (ČU a doporučení na JH). Lidová poezie a opět

dívčí svět – soubor ze ZUŠ VI. Ambroze v Prostějově s pásmem *Tragaču, Tragaču* (doporučení na JH).

Vzdělávací část přehlídky naplňují rozborové semináře, které se vrací k recitačním výkonům, probíhají ve skupinách podle kategorií, odborné rozpravy o souborových vystoupeních probíhají denně.

**51. ŠRÁMKOVA SOBOTKA, PŘEHLÍDKA UMĚLECKÉHO PŘEDNESU SE STUDENTSKOU DÍLNOU
(1. - 6. 7., Sobotka)**

Pořadatel:
Středisko městské kultury Sobotka

Spolupořadatelé: Město Sobotka, NIPOS-ARTAMA, IMPULS Hradec Králové, EXOD Sobotka, OS Šrámkova Sobotka, OS Splav a ZŠ Sobotka

Dílna, nabízená především bohemistům filozofických a pedagogických fakult, ale i ostatním studentům na humanitních vysokých školách s pedagogickým zaměřením se vázala k tématu festivalu *Léto s tělem* (Fráňa Šrámek – prozaik).

Studenti na ŠS pracují s odbornými lektory na předem vybraných textech. Jejich cílem je připravit text k veřejné prezentaci na *Večeru dílen* (dětská, studentská a pedagogická). Kromě dopoledních přednášek mohou studenti navštívit ortoepickou poradnu, několik seminářů, divadelních představení, filmů, rozhlasových pořadů, výstav, a to vše k tématu *Šrámkova Sobotka*.

**40. PEDAGOGICKÁ POEMA
(7. - 10. 11., Znojmo)**

Pořadatel:
Gymnázium a střední pedagogická škola Znojmo, spolupráce NIPOS-ARTAMA

Specifická soutěž uměleckého přednesu SPgŠ vychází z osnov středních pedagogických škol. Studenti si vybírají mezi třemi disciplínami (přednes prózy, přednes poezie, improvizované vyprávění – disciplína připravovaná v 90 minutách před vystoupením. Každá disciplína má tři kategorie podle adresáta (předškolní věk, mladší školní věk a dospívající a dospělí). Nejlepší recitátoři v disciplínách přednesu prózy a poezie se představí na „Závěrečném programu“ s odevzdáním cen.

**43. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL POEZIE
(22. - 24. 11., Valašské Meziříčí)**

Pořadatelé:
Kulturní zařízení města Valašské Meziříčí, odborná spolupráce NIPOS-ARTAMA

Česko-slovenská soutěž v uměleckém přednesu, na které se každoročně setkávají nejlepší čeští a slovenští recitátoři, aby se navzájem inspirovali dramaturgií i interpretací. Účastníci jsou navrhováni na základě výsledků Wolkrova Prostějova a Hviezdoslavova Kubína. Školy uměleckého přednesu na Slovensku a v Čechách jsou rozdílné a velmi inspirativní.

■ DECHOVÁ HUDBA

Dechová hudba, která v minulých letech zaznamenala nebývalou popularitu, především v zahraničí si získávala v minulém roce stále větší oblibu i u posluchačů a milovníků dechové hudby.

Útvar ARTAMA a jeho odborná rada, která je složena z předních odborníků z oblasti dechové hudby, se snažila mapovat a řešit problémy, jak v oblasti velkých dechových orchestrů, tak malých těles.

Pro velké orchestry typu harmonie proběhly v roce 2007, s podporou MK, dvě významné soutěže v oboru koncertní dechové hudby. Obě soutěže, v lednu v Praze a v říjnu v Ostravě, prokázaly stoupající úroveň orchestrů a výraznou účast mladých hudebníků v jednotlivých orchestrech.

Harmonie Šternberk reprezentovala Českou republiku na MID EUROPE 2007, mezinárodním soutěžním festivalu mládežnických DO ve Schladingu v Rakousku, kde získala 5. místo.

Velmi dobrá spolupráce byla se Sdružením dechových orchestrů ČR (SDO ČR) a se Společností pro dechovou hudbu. Podařilo se zorganizovat první setkání dirigentů 1. dubna v Roudnici nad Labem, které se setkal s velkým ohlasem jak u zástupců jednotlivých orchestrů, tak i u zájemců ze zahraničí (Anglie, Norsko, USA). Konečnou podobu získal i seznam skladeb, které byly prezentovány na koncertech novinek. Seznam obsahuje cca 200 skladeb a stává se významným pomocníkem dramaturgů jednotlivých orchestrů při výběru skladeb pro orchestry.

Zástupce NIPOS-ARTAMA pracoval jako koordinátor a jednal během roku i s mezinárodní organizací dechových orchestrů CISM. Ta převzala záštitu nad oběma zmiňovanými festivaly v Praze a v Ostravě a v roce 2009 i nad 10. ročníkem Mistrovství Evropy malých dechových orchestrů v Praze. Cílem služební cesty na 8. ročník ME dechových orchestrů v Empfingenu v Německu, bylo získávání poznatků z práce německých orchestrů, německých hudebních spolků a získávání kontaktů a dalších informací, spojených s pořádáním celého mistrovství.

V roce 2008 se NIPOS-ARTAMA bude podílet především na přípravě mistrovství Evropy dechových orchestrů v Praze 2009, soutěžního festivalu MDO „Zlatá křídlovka“ v Hodoníně a přípravu mezinárodního soutěžního festivalu velkých

dechových orchestrů, které se uskuteční v Ostravě v roce 2009. Na dalších akcích tohoto oboru bude mít útvar ARTAMA podíl na konzultační, poradenské a odborně organizační činnosti, na práci v organizačních a festivalových výborech, programových radách.

13. MEZINÁRODNÍ SOUTĚŽ VELKÝCH DECHOVÝCH ORCHESTRŮ (18. – 21. 10., Ostrava)

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA Praha a Dům kultury města Ostravy a.s.
ve spolupráci se Sdružením dechových orchestrů ČR

Záštitu nad celým festivalem převzala mezinárodní organizace dechových orchestrů CISM, primátor statutárního města Ostravy Ing. Petr Kajnar a hejtman Moravskoslezského kraje Ing. Evžen Tošenovský.

Do soutěže se přihlásilo 20 dechových orchestrů (7 zahraničních a 13 domácích), vystoupilo celkem na 1300 hudebníků a festivalové koncerty navštívilo téměř 2000 milovníků tohoto žánru.

Soutěž byla vypsána ve dvou třídách.

Povinné skladby
pro vyšší třídu: Boris Hajdůšek – Troják
pro nejvyšší třídu: Pavel Staněk – Česká taneční suita

Mezinárodní soutěž VDO prokázala vysokou interpretační úroveň všech zúčastněných orchestrů. Hudební veřejnost mohla vyslechnout mimořádně kvalitní výkony, které uspokojily i ty nejnáročnější příznivce tohoto žánru. Velký podíl na úspěchu celého festivalu měla bezchybná organizace ze strany pořadatelů – DK Ostravy, a.s. Soutěžní vystoupení hodnotila porota v tomto složení: Mgr. Stanislav Horák (předseda), členové Mgr. Tadeusz Mroczek – Polsko, Thorsten Reinau – Německo, Jiří Čaňo, Jaroslav Zeman a Václav Hlaváček (tajemník).

Sobotní soutěžní den natáčela Česká televize studio Ostrava pro pořad „A tuhle znáte?“. Veřejnost byla informována všemi dostupnými sdělovacími prostředky (Čs. rozhlas, Čs. televize, regionální tisk, časopis Naše muzika).

MEZINÁRODNÍ FESTIVAL DECHOVÝCH HUDEB (5. – 6. 6., Praha)

Pořadatel:
ORFEA Praha, SDO ČR, spoluorganizátorem je Hlavní město Praha, odborná spolupráce NIPOS-ARTAMA (výběr povinných skladeb a odborné poroty)

Mezinárodní soutěžní festival proběhl již tradičně první víkend v lednu v Národním domě na Smíchově. Soutěž vytváří prostředí pro prezentaci a konfrontaci interpretační vyspělosti hudební mládeže a dospělých z různých států Evropy, podporuje popularizaci koncertní dechové hudby mezi domácí i zahraniční hudbymilovnou veřejností.

HRAJ KAPELO, HRAJ (23. – 24. 6., Praha)

Pořadatelé:
Umělecká agentura Briva, SDO ČR, odborná spolupráce NIPOS-ARTAMA

11. ročník mezinárodního dvoudenního setkání dechových orchestrů na Křížkově fontáně Výstaviště v Holešovicích. Je to jediný festival u nás, kde se se-

tkávají jak hudebníci malých, tak i velkých dechových orchestrů. Výběr orchestrů je proveden tak, aby byly zastoupeny všechny žánrové oblasti dechové hudby.

43. ROČNÍK KOLETOVY RTYNĚ (26. – 27. 5., Rtyně v Podkrkonoší)

Pořadatel:
Sdružení přátel Koletovy hudby, odborná spolupráce NIPOS-ARTAMA

Sobotní program tvořil zahajovací koncert Koletovy hornické hudby. Hosty byli Marta Kubišová a skladatel, aranžér a dirigent Vladimír Popelka. Koncert měl mimo-

řádnou atmosféru díky výkonům jak hudby, tak i sólistů. Proběhl v nové sportovní hale Orlovna, kde se více jak 600 diváků po skončení koncertu s chutí bavilo s moravskou kapelou Straňanka. Nedělní dopoledne patřilo promenádním koncertům na náměstí. Odpoledne bylo věnováno tradiční přehlídce dechových orchestrů. Zahrály již zmíněné mládežnické, Koletova hornická hudba, Křídlovanka a DO Města Hradec Králové s jubilujícím dirigentem a také jedním ze zakladatelů festivalu Josefem Maršíkem. Vyvrcholením měl být monstrokonzert ze skladeb klasiků (Vacek, Vejvoda, Poncar) za účasti jejich potomků. Počasí ale příliš nepřálo, a tak se stihly jen dvě skladby.

PRAVEČKŮV LANŠKROUN (3. 6., Lanškroun)

Pořadatelé:
Klubcentrum Ústí nad Orlicí a Kulturní středisko Lanškroun, odborná spolupráce NIPOS-ARTAMA (výběr skladeb a poroty)

Festival je zasvěcen našemu významnému skladateli Jindřichu Pravečkovi. V rámci festivalu probíhá Národní autorská soutěž „Hledáme nové skladby pro dechový orchestr“. Prezentace nových skladeb je vždy svěřena jednomu z našich profesionálních dechových orchestrů. Soutěž se konala naposledy.

FESTIVAL SLOVÁCKÝCH DECHOVEK (8. 7., Ratiškovice)

Pořadatelé:
Osvětová beseda a Obecní úřad v Ratiškovících, odborná spolupráce NIPOS-ARTAMA

Největší festival dechových hudby na Moravě, který byl tradičně velmi dobře organizačně připraven se poprvé konal za dramaturgické spolupráce NIPOS-ARTAMA. 2000 diváků sledovalo po celý den jednotlivá vystoupení dechových orchestrů. Na závěr festivalu proběhl monstrokonzert všech zúčastněných orchestrů. V rámci festivalu převzali kapelník Mistríňanky Antonín Pavluš a hudební skladatel Antonín Pernička ocenění k šedesátým narozeninám. Hostem festivalu byl Karel Vágner. Potěšujícím zjištěním byla účast mnoha mladých lidí, jak v řadách jednotlivých orchestrů, tak i mezi diváky.

Během festivalu proběhla jednání s představiteli Osvětové besedy, jako hlavního organizátora festivalu. Tématem jednání byl jubilejní 40 ročník, který se uskutečnil v roce 2008. Vzhledem k tomu, že se jedná o jeden z největších a nejstarších festivalů u nás, bylo rozhodnuto, že v roce 2008 se festival bude konat po dva dny 12. – 13. července. NIPOS-ARTAMA byl opět požádán o spolupráci.

■ SBOROVÝ ZPĚV

Vývoj v oblasti sborového zpěvu má kvantitativně vzestupnou tendenci. Každoročně přibývají nové sbory (převážně z řad mládeže a mladších dospělých) a vznikají nové festivaly (např. *Fons, Canti veris Praga, Písničkou se jaro otvírá, Prague Folk song, Jirkovský písňovar, Hrajeme s Orffem atd.,* při současném zachování stávajících).

Nárůst v oboru se týká především komorních sborů. Velké smíšené sbory se udržují na své úrovni, ale nové téměř nevznikají. UČPS, která se systematicky zabývá mapováním a registrací pěveckých sborů v ČR, došla v uplynulém roce k číslu přes 700 registrovaných pěveckých sborů. Nejedná se ale o úplný a přesný počet, neboť řada sborů je církevních nebo na bázi tzv. domácího muzicírování, tj. bez potřeby registrace. Repertoár nově vznikajících menších sborů je diskutabilní (časté jsou úpravy muzikálových skladeb), takže bude záležet na jejich další kultivaci, k čemuž slouží zejména vzájemná konfrontace na festivalech s možností rozšiřování si vlastního repertoáru (např. na nově vyhlášené soutěži při FSU Jihlava pro krátce působící sbory na naší sborové scéně).

V roce 2008 proběhne 51. ročník FSU Jihlava. Bude zaměřen na prezentaci „mladých sborů“, tj. perspektivně se rozvíjejících sborů, které zatím nepůsobí na naší sborové scéně dlouho. Proběhne též vyhlášení výsledků 9. ročníku Mezinárodní skladatelské soutěže.

50. ROČNÍK FESTIVALU SBOROVÉHO UMĚNÍ JIHLAVA (28. 6. – 1. 7. Jihlava, Humpolec, Kaliště, Roštejn)

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA a DKO Jihlava s.r.o.

Spolupořadatelé:
Statutární město Jihlava, Kraj Vysočina, Společnost pro pořádání festivalu sborového umění v Jihlavě „Jihlavský festival“, Sdružení sborových dirigentů, člen Asociace hudebních umělců a vědců, Unie českých pěveckých sborů

Festival je prestižní prezentační aktivitou oboru sborový zpěv v České republice. Jubilejního 50. ročníku se zúčastnilo celkem 12 pěveckých sborů, 8 z ČR, 4 ze zahraničí (Maďarsko, Slovensko, Estonsko a Mexiko).

Součástí festivalu bylo vyhlášení 9. ročníku Mezinárodní skladatelské soutěže FSU Jihlava 2008 pro kategorii smíšené sbory či capella s uzavěrkou do 31. 10. 2007.

Koncepce festivalu byla naplněna premiérovým provedením kantáty pro smíšený sbor a orchestr na slova z knih Žalmů JUBILATE LAUDATE, složené a věnované 50. ročníku FSU Antonínem Tučapským, který se ujal řízení skladby v Chrámu sv. Ignáce.

Kromě festivalových koncertů a ateliéru (ve kterém předvedla maďarská sbormistryně Eva Kollár se svým sborem Monteverdi Choir práci při nácviu skladeb maďarských autorů), bylo na 50. ročníku FSU uskutečněno diskusní odpoledne s ohlédnutím za minulými ročníky.

Součástí FSU bylo i předání ocenění významným osobnostem sborového umění v České republice.

17. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO FESTIVALU ADVENTNÍ A VÁNOČNÍ HUDBY S CENOU PETRA EBENA (30. 11. – 1. 12., Praha)

Pořadatelé:
OR-FEA Praha, spolupráce NIPOS-ARTAMA

Letošní úroveň festivalu byla slabší než v předchozích letech. Po umělecké stránce byla značná část přihlášených sborů na průměrné, často až podprůměrné úrovni. Organizačně se pořadatelům opět nepodařilo zvládnout vzniklé problémy (hluk v sále, služba u dveří apod.). Návštěvnost byla oproti předchozím ročníkům také slabší.

Laureátem festivalu se stala Ženska Klapa „Dišpet“ z Chorvatska. Z českých sborů se ve zlatém pásmu umístil např. Piccolo coro, kaMufláž, Brno a Ženský komorní sbor „CAMERATA“.

8. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO FESTIVALU PĚ- VECKÝCH SBORŮ – HARANTOVSKÉ SLAVNOSTI HISTORICKÉHO ZPĚVU (15. – 17. 6., Pecka)

Pořadatelé:
Kulturní sdružení Harant, Pecka, spolupráce NIPOS-ARTAMA

Festival lze hodnotit jako velmi úspěšný po stránce organizační i umělecké. Organizátoři akceptovali během celoročních příprav veškeré připomínky a návrhy ze strany NIPOS-ARTAMA takže celková úroveň festivalu i zájem účinkujících sborů byly mnohem vyšší než v předchozím ročníku. Hodnocená přehlídka zaměřená na interpretaci skladeb období renesance a raného baroka proběhla za účasti 18. sborů a ansámblů. Laureátem se stal soubor VÍCEMĚNĚ V TÓNINĚ z Prahy.

Přínosem festivalu bylo též vydání 7. sborníku vícehlasých skladeb 16. století (dr. M. Horyna), podle kterého byl prováděn společný nácviu skladeb v kostele.

Úvodní (Kühnův dětský sbor) i závěrečný koncert (Collegium 419) v chrámu sv. Bartoloměje byly skutečnou lahůdkou pro posluchače, kteří na tyto výjimečné hudební slavnosti přijeli z celého regionu.

■ KOMORNÍ A SYMFONICKÁ HUDBA

Jako každý rok i letos pořádal NIPOS-ARTAMA ve spolupráci s Asociací neprofesionálních komorních a symfonických těles (ANKST) Národní festival neprofesionálních komorních symfonických těles 2007. Již 17. rok se spolu s institucemi a organizacemi v místech konání festivalových koncertů podařilo sdružit síly a finanční prostředky řady subjektů od záštity krajských a městských úřadů, kulturních institucí či organizací regionu až po organizátory jiných hudebních akcí včetně sponzorů na jeho realizaci.

Národní festival umožňuje prezentaci výsledků práce všech typů neprofesionálních komorních a symfonických těles z Čech a Moravy. Jeho posláním je přispět k rozvoji a propagaci tohoto druhu neprofesionální činnosti, která má v Čechách a na Moravě velkou tradici.

Koncepce 18. ročníku i jeho dramaturgie jsou připraveny.

Pro rok 2009 se hledají pořadatelé jednotlivých etap a místa pro konání koncertů. Vybrané orchestry a soubory by se v tomto ročníku měly zaměřit mimo jiné na uvádění skladeb B. Martinů, který bude mít jubileum.

17. ROČNÍK NÁRODNÍHO FESTIVALU NEPROFESIONÁLNÍCH KOMORNÍCH A SYMFONICKÝCH TĚLES

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA, ANKST, Hudební nadace OSA

Spolupořadatelé:
neprofesionální komorní orchestry nebo komorní tělesa (občanská sdružení) pracující v místech konání koncertů

Místa konání a termíny jednotlivých etap:

Letošní festival byl rozložen do šesti etap (18. 3., 1. 4., 11. 4., 20. 5., 9. – 10. 6., 21. – 22. 9., 30. 9.) v Teplicích, Ústí n. L., Mladé Boleslavi, Pardubicích, Vyškově, Bučovicích, Náměšti nad Oslavou, Třebíči, Stěžerách u Hradce Králové), dva koncerty se v rámci první etapy pořádaly dokonce v zahraničí (Německo – Freital a Dresden, 25. 3. a 22. 4.)

Dramaturgie Národního festivalu 2007 obsahovala díla klasických českých i světových autorů, neopomněla však ani skladby soudobých českých tvůrců.

Festivalu se zúčastnilo 18 orchestrů, 4 malá hudební tělesa, 14 souborů zobcových fléten a 4 pěvecké sbory. V šesti etapách Národního festivalu se uskutečnilo 12 koncertů v 9 různých městech ČR za podpory a účasti představitelů místních orgánů a kulturních zařízení.

Na závěr každého koncertu byla provedena instruktivní beseda k prováděným skladbám s případným

doporučením pro další činnost orchestrů. Instruktáž vedli členové odborné rady pro neprofesionální komorní a symfonickou hudbu při NIPOS-ARTAMA.

Všechny festivalové koncerty natáčel Český rozhlas 3. Záznamy z jednotlivých etap byly v pořadí Slovo o hudbě vždy v úterý v 17.00 hodin na stanici Vltava. Rozhovory s uměleckými vedoucími i představiteli institucí vedla a zaznamenala redaktorka Alena Daňková.

15. ROČNÍK HUDEBNÍCH SLAVNOSTI BRANDÝS NAD ORLICÍ (26. 4., 17. 5., 1. 6., 7. 6., 19. 6., 24. 6., 16. 8., Brandýs nad Orlicí)

Pořadatel:
Společnost pro pořádání Hudebních slavností v Brandýse nad Orlicí, o.s., dramaturgická spolupráce NIPOS-ARTAMA

Projekt se zaměřuje na podporu rozvoje hudební tradice. Usiluje o uplatnění předních neprofesionálních těles z jiných regionů, o uplatnění místních souborů (Pěvecký sbor Žerotín, Dětský pěvecký sbor ZŠ Brandýs nad Orlicí, kvarteto Comenius). Pravidelné koncerty zahraničních účastníků Kocianovy houslové soutěže a účastníků Mezinárodních houslových kurzů podporují rozvoj mládežnických hudebních aktivit.

37. ROČNÍK FESTIVALU CAMERATA NOVA NÁCHOD (29. 5. – 9. 6., Náchod, Rychnov n. K., Trutnov)

Pořadatel:
Náchodská prima sezóna, obč. sdružení a sekce CNN, dramaturgická spolupráce NIPOS-ARTAMA

Festival se zaměřuje na vyhledávání neznámých a zapomenutých orchestrálních i vokálních skladeb z české hudební minulosti a jejich uvádění – zásluhou zakladatele CNN Jindřicha Roubíčka. Díky této náročné práci má festival v republice ojedinělou dramaturgickou zvláštnost. Každoročně zde zazní obnovená premiéra některé z nalezených skladeb starých mistrů.

12. ROČNÍK HUDEBNÍCH SLAVNOSTÍ VYSOČINY (celoroční cyklus 15 koncertů, sál knihovny Hum- polec)

Pořadatel:

Občanské sdružení pro rozvoj kulturních tradic Vysočiny, dramaturgická spolupráce NIPOS-ARTAMA

Projekt se zaměřuje na organizování koncertů vážné hudby. K účinkování zve vyspělé neprofesionální orchestry z celé republiky. Za 12 let své existence si vytvořil tradici a pronikl postupně do obcí a měst Vysočiny.

■ FOLKLOR

Prezentace hudebních a tanečních projevů tradiční lidové kultury, stejně jako udržování některých obřadů a zvyků, jsou leckde nedílnou součástí dnešního společenského života. Stále se však ukazuje, že produkce současných folklorních souborů se neobejde bez pravidelné spolupráce s odborníky, bez snahy o komplexní poznání tradiční lidové kultury. Významné pro takové vícevrstvé poznávání projevů tradiční lidové kultury uchovávaných soubory jsou přehlídky, festivaly a vzdělávací akce, pořádané na regionální i celostátní úrovni. Velmi kladně je proto hodnoceno partnerství tří organizací (NIPOS, NÚLK a FoS) a jejich společný počin, dvouletý akreditovaný kurz pro vedoucí a členy folklorních souborů Škola folklorních tradic, jejíž čtvrtý cyklus byl v roce 2007 zahájen v Praze.

Přehlídky, které pořádá NIPOS pro soubory dětské i dospělé, ukazují vzrůstající úroveň práce v souborech, jsou pro soubory motivující a inspirující. V roce 2007 to byla dětská přehlídka v Jihlavě. Krajských a oblastních postupových kol se zúčastňuje stále více dětských souborů, bohužel problémem je, jak různé regiony přistupují k oblastním postupovým kolům. Pokud v regionu neexistuje subjekt, který uspořádá předkola, je krajská přehlídka neúměrně dlouhá, protože finanční náročnost nedovolí její rozdělení do více dní. Na celostátní přehlídce, která není koncipována jako soutěžní, se přesto lektorský sbor rozhodl mimořádně ocenit tři ze zúčastněných 14 souborů.

Do dalších ročníků přehlídek dětských i dospělých by bylo žádoucí dát možnost více souborům, nabídnout účast vedoucím a pořádat přehlídku i jako vzdělávací a metodickou akci v oboru. V roce 2008 se kromě tradičně již pořádaných akcí jako je Festival Pardubice Hradec Králové a Národopisná slavnost, opět uskuteční Celostátní přehlídka choreografií dospělých souborů, bude pokračovat druhým ročníkem Škola folklorních tradic a k mimořádným úkolům se patří zařadit spolupráci na přípravě a realizaci koncertu Slovácký verbuňk a zahájení příprav koncertů k výročí B. Martinů v roce 2009.

16. ROČNÍK FOLKLORNÍHO FESTIVALU PARDUBICE – HRADEC KRÁLOVÉ (1. – 3. 6., Pardubice, Hradec Králové)

Pořadatelé:

NIPOS ARTAMA, Statutární město Hradec Králové, Statutární město Pardubice

Královéhradecký kraj, Pardubický kraj, Hradecká kulturní a vzdělávací společnost, Kulturní dům DUBINA, SDTT Praha

Festival je přehlídkou souborů, jejichž činnost je zaměřena na zpracování a prezentaci lidového umění v Čechách. Pravidelnými hosty festivalu jsou soubory z Moravy a Slovenska. Podstatou festivalu je co nejrozmanitější seznámení diváka s folklorem, ať už formou živých pódiových vystoupení, komorních pořadů, či v podobě společenské zábavy.

Součástí festivalu je návštěvníky velmi oblíbená Pernštýnská noc, která celý festival zahajuje. Pardubické Pernštýnské náměstí ožívá velkým staročeským jarmarkem spojeným s ukázkami a prodejem prací lidových výrobců (výrobky z keramiky, dřeva, proutí, šustí, perníku, kůže...). Na dvou pódii, u Spolkového domu a u Morového sloupu, vystupují folklorní soubory z České repub-

liky i ze zahraničí. Příhrádek se již tradičně proměňuje ve folkovou scénu. Zklidnění přináší komorní muzikantský pořad v átriu radnice i pořad hostů z nejbližších částí republiky, který se koná na nádvoří zámku. Pernštýnská noc je zakončena o půlnoci Zpívajícími bránami, kde u Zelené brány, zámecké brány a brány na Příhrádku zazní písničky „na dobrou noc“.

V sobotu se program Folklorního festivalu přesouvá do Hradce Králové, kde je již tradičně v Klicperově divadle uváděna scénická tvorba souborů, přehlídka dětských souborů a setkání v Pileticích na Šrámkově statku.

Po několika letech se pořadatelé vrátili k programu vzdělávání taneční a muzikantskou dílnou, která byla velmi kladně přijata mezi soubory a vzešla z ní řada námětů do dalších ročníků.

Závěr festivalu patří opět Pardubicím, kdy se pořadem Rozmlouvání na Zámku festival loučí se všemi účinkujícími soubory. Lidová tvorba je v dnešní době tak trochu opomíjena, ale Folklorní festival Pardubice – Hradec Králové je diváky hojně navštěvován a během let se stal pevnou tradicí charakteristickou pro počátek léta.

OHLASY FESTIVALU

Před Vánoci dlouhé noci..., (8. 12., Praha)

Pořadatelé:

Národní muzeum – Národopisné oddělení Historického muzea, NIPOS-ARTAMA a SDDT Praha

Program prvního ze dvou koncertů v podání souboru Jaro Praha byl sestaven s cítem pro kontrasty. Taneční podání písně *Byla cesta, byla ušlapaná* jak v choreografii, tak v interpretaci postavy Panny Marie, bylo uměleckým zážitkem. Odměnou pro účinkující nebyl potlesk běžného obecnstva, jestli někdy bylo obecnstvo, které se vyzná, bylo to tady. Sice natisknuté do malého prostoru, ale vnímavé, chápané, uznalé.

Druhý adventní program se skládal z koncertu ženské pěvecké skupiny vynikajícího Prácheňského souboru písní a tanců a jeho dudácké muziky, který pracuje pod uměleckým vedením známé hudební osobnosti skladatele, interpreta a organizátora Josefa Režného.

Na závěr pak uzavřela večer skupina herců divadla APROPO velmi působivě, nejen pro vánoční atmosféru jejich tematiky o Narození Spasitele, ale i pro mile naučné podání rekonstrukce kdysi tak slavné Jesličkové hry, dokonale interpretovaným programem, mistrovstvím hudby, zpěvu a výrazových prostředků divadla. Gradace spočívala ve zvolení i v kvalitě rozvíjení výrazových prostředků lidového umění.

8. ROČNÍK NÁRODOPISNÉ SLAVNOSTI

(19. – 20. 5., Praha)

Pořadatelé:

Národní muzeum – Národopisné oddělení Historického muzea, NIPOS-ARTAMA a SDDT Praha pod záštitou primátora hlavního města Prahy Pavla Béma

Zahajovací koncert vybraných českých a moravských folklorních souborů svým programem ladil se specifickou atmosférou tohoto překrásného místa. Koncerty doplňovaly vzácnou výstavu památek lidové kultury uvnitř Musaeonu a rozvíjely to, co se nevtěsná ani do sebevynalézavější expozice. Na terase ožily ukázky tance, zpěvu a muziky inspirované starými tradicemi a rozvíjené z hlubokého zájmu a nadání mladými i staršími současníky našeho letopočtu.

Další program slavnosti tvoří zejména představení řemesel v dílnách Národopisného muzea, dále odborný

komentář ke komponované přehlídce svatebních krojů, který zajišťuje Národopisné muzeum – PhDr. Jiřina Langhammerová.

Jedná se o nekomerční kulturně-společenskou akci, která představuje českou lidovou kulturu jako plnohodnotný článek současného života a s tím i naše historické, kulturní a národní vědomí.

ŠKOLA FOLKLORNÍCH TRADIC

(září – prosinec, Praha)

Pořadatelé:

NIPOS-ARTAMA, NÚLK Strážnice, FoS ČR, SDDT Praha

Na základě úspěšné realizace již tří cyklů Školy folklorních tradic (kurzu pro současné i budoucí vedoucí, umělecké pracovníky folklorních souborů, pedagogy a vážné zájemce o lidový tanec) bylo rozhodnuto o realizaci již čtvrtého cyklu opět v Praze. V podzimním semestru se uskutečnilo celkem 5 víkendových soustředění. Na základě zkušeností s výukou v předchozích cyklech (1998 – 2000, 2001 – 2003, 2004 – 2006) byly připraveny učební plány.

Celkem se přihlásilo 41 studentů a zastoupení Čech i Moravy je rovnoměrné.

SCÉNICKÝ TANEC

21. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA SCÉNICKÉHO TANCE MLÁDEŽE A DOSPĚLÝCH TANEC, TANEC... 2007

(25. – 28. 10., Jablonec nad Nisou)

Pořadatelé:

NIPOS-ARTAMA a Taneční a pohybové studio Magdaléna Rychnov u Jablonce nad Nisou ve spolupráci s Městským divadlem Jablonec nad Nisou o. p. s., Eurocentrem s. r. o. Jablonec nad Nisou a „my“ sdružením pro taneční a pohybové divadlo, pod záštitou města Jablonec nad Nisou

Na přehlídce se zaměřením na současné zpracování scénického tance mládeže a dospělých se v hlavním

programu ve dvou večerech představilo 21 skupin (191 účastníků) z celé ČR ve 23 choreografiích. Celostátní přehlídce předcházelo 9 krajských postupových přehlídek (v Jablonci nad Nisou, v Šumperku, v Horním Slavkově, v Českých Budějovicích, ve Žďáru nad Sázavou, v Tachově, v Ústí nad Labem, v Ústí nad Orlicí, v Praze), kterých se zúčastnilo 91 souborů a skupin ve 157 choreografiích a v konečném součtu 957 účinkujících.

Celostátní akce byla koncipována ve dvou večerních přehlídkových večerech, následující den dopoledne byl rozborový seminář s videoprojekcí a analýzou viděného a rozpravou s odbornou porotou (taneční vědkyně Dorota Gremlicová a Elvíra Němečková, choreografky a pedagožky Anna Sedlačková a Marie Kinsky, choreografka Marika Hanušová, scénografka Zuzana Hromadová, hudebník Tomáš Kolafa a Edgar Mojdl).

Doprovodný program zahájil přehlídku ve čtvrtek Inspirativním představením v duchu čistých linií a ne-

konkrétního výrazu současné taneční techniky v choreografii Paco Decina (který se osobně přehlídky účastnil) - Salto nel vuoto v podání českých, slovenských a francouzských interpretů. Účastníci tak měli možnost vidět některé své budoucí lektory interpretačních seminářů „v akci“.

V pátek a v sobotu byli účastníci rozděleni do dvou bloků a zatím co jedna část zkoušela v Městském divadle na večerní vystoupení, druhá se účastnila v prostorách Eurocentra interpretačních seminářů zaměřených na současné taneční techniky pod odborným vedením Zuny Kozánkové, Zdenky Svítekové (SR), Pavly Šmerdové, Michaely Dolákové, Veroniky Šimkové, Radka Mačáka (ČR). Semináře pokračovaly i v neděli dopoledne.

V pátečním večeru následně po přehlídkovém bloku následovalo vystoupeníčko Podskaláku, divadelního souboru Domova pod skalami Kurovodice. Jeho obyvatelé s mentálním postižením nacvičili s členkami tanečního souboru Magdaléna poetické pásmo písní ze staré Prahy. Celé divadlo obdivovalo schopnosti lidí, kteří stojí na jevišti, ale i v pozadí tohoto projektu. Charitativní náboj pokračoval dražbou obrazů, výsledků výtvarné

dílny. Završilo se tím propojení trojprogramu, který vyvrcholil předáním výtěžku Dětskému domovu v Jablonci nad Nisou přímo na jevišti v následném týdnu.

V divadle se uskutečnila vernisáž výstavy tanečních fotografií Pavla Jasanského.

9. OTEVŘENÝ CELOSTÁTNÍ FESTIVAL SCÉNICKÉHO TANCE TANAMBOURRÉE ANEB FANTAZIE BAREV (24. – 27. 5., Varnsdorf)

Pořadatelé:

Základní umělecká škola Varnsdorf, Sdružení občanů Etuda prima, spolupřátelky město Varnsdorf a Městské divadlo Varnsdorf, odborná spolupráce NIPOS-ARTAMA Praha, pod záštitou starosty města Ing. Josefa Poláčka

Festival je otevřený, věkově neomezený, s velmi bohatým uměleckým i vzdělávacím programem. V celém programu se ve dvou večerech představilo 17 skupin (251 účastníků) z celé ČR v 58 choreografiích.

Páteční dopoledne zahájilo představení účastníků v parku MŠ „Na Kopečku“. Bylo určeno pro Mateřské školy a první stupeň ZŠ. Odpoledne se otevřelo hned osmero tvořivých tanečních dílen, které pokračovaly i v sobotu. Večer byl věnován představení LDO ZUŠ Varnsdorf O kouzelníkovi a poetickému vyprávění O Rae Michala Džuly, autorské dramatisaci knihy Richarda Bacha Nikdo není daleko.

Sobotní večer byl vyhrazen pro prezentaci výsledků tvořivých tanečních dílen a zakončilo jej představení Tanečník na půl metru hudebního tri Taina chut a tanečního kvintetu Batooch.

V neděli festival pokračoval slavnostním představením účastníků pro varnsdorfskou veřejnost v Městském divadle.

6. FESTIVAL SCÉNICKÉHO TANCE A POHYBOVÉHO DIVADLA – PODZIMNÍ FANTAZIE (23. – 24. 10., Jablonec nad Nisou)

Pořadatelé:

Městské divadlo o.p.s. a Taneční a pohybové studio Magdaléna Rychnov u Jablonce nad Nisou, odborná spolupráce NIPOS-ARTAMA Praha

Festival je otevřený pro všechny věkové kategorie, pro soubory z celé ČR. V přehlídkovém programu se představilo 7 skupin (140 účastníků) v 11 choreografiích.

Ve středu pokračoval program výtvarnými dílnami (42 účastníků), bubnickou dílnou (23 účastníků) a taneční dílnou pro mentálně postižené vedenou studenty

Masarykovy univerzity v Olomouci (16 účastníků). Děti inspirované přehlídkou tvořily tak, aby zobrazily své pocity a zážitky z představení i pro ostatní. Výsledky byly následně vystaveny a vydraženy. Výtěžek dražby putoval na konto pro postižené děti. Přehlídku zakončilo vyprodané večerní představení Naostro – Naměčko pražského uskupení Nanohách.

1. ROČNÍK FESTIVALU SOUČASNÉHO TANCE S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ SIRAEX – TANEC NA KONCI SVĚTA (20. – 26. 8., Klášterec nad Ohří.)

Pořadatel:

Základní umělecká škola v Klášterci nad Ohří a Sdružení pro podporu a rozvoj kultury v Klášterci nad Ohří ve spolupráci s městem Klášterec nad Ohří, odborná spolupráce NIPOS-ARTAMA Praha.

Festival je letním setkáním profesionální a amatérské taneční scény pod širým nebem v historické části města Klášterec nad Ohří s bohatým uměleckým i vzdělávacím programem. V celém programu se v pěti komponovaných večerech představilo 15 skupin (69 účinkujících) z celé ČR ve 25 choreografiích, a to od amatérských prací, přes studenty a absolventy konzervatoří a HAMU, až k choreografiím členů ND Praha.

Choreografické dílny vedly Mirka Eliášová a Marina Oliveira (Portugalsko), účastnilo se celkem 41 tanečnicků a tanečnic z celé ČR. Součástí programu byl zahajovací večer s videoprojekcí, přednáškou a následnou diskusí na téma Prostor, který vedla Elvíra Němečková. Dětský den představil 10 choreografií (39 účinkujících) ze 3 skupin. Festival zakončila prezentace choreografických dílen.

VZDĚLÁVACÍ CYKLY

V rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků akreditované MŠMT a pořádané za odborné spolupráce NIPOS-ARTAMA

TŘIKRÁT S HUDBOU – jednosemestrální vzdělávací cyklus zaměřený na komunikaci a vzájemné vztahy mezi hudbou a tancem. Lektoři: Tomáš Kolafa (hudba a její vhodnost pro dětského interpreta), Mirka Eliášová (od improvizace ke kompozici), Lenka Švandová, Edgar Mojdl a Ladislava Košíková a Tomáš Šenkyřík (specifika a osobitá tvůrčí práce s hudbou v dětském scénickém tanci). Absolvovalo 27 pedagogů a korepetitorů z celé ČR.

SOUČASNÉ TRENDY SCÉNICKÉHO TANCE – celoroční vzdělávací cyklus zaměřený na současné pohybové techniky v tanci (současnou techniku, kontaktní improvizaci, tanec s partnerem, kompozici). Lektoři: Lucie Klosová, Veronika Kolečkářová, Jiří Lössl, Veronika Šimková, Zuzana Kozánková, Lenka Dřimalová, Daniel Raček, Michaela Do-

laková, Zdenka Svíteková, Pavla Šmerdová, Radek Mačák. Absolvovalo 17 pedagogů z celé ČR.

TĚLO JAKO NÁSTROJ – jednosemestrální cyklus seminářů a dílen zaměřený na práci s vlastním tělem (anatomie v pohybu, práce s vnitřním prostorem lidského těla, práce s intimním prostorem lidského těla, práce s vnějším prostorem, kompozice). Lektoři: Martina Vandasová (výtvorno), Jan Švec (architektura těla), Jarka Doležalová (slovo), Jiří Mařádek (dech), Ivana Vostárková (hlas), Jiří Lössl (pohyb). Absolvovalo 12 pedagogů z celé ČR.

METODIKA STEPUI. – jednosemestrální cyklus zaměřený na základní typy úderové techniky, zavedené vazby, tradiční chorusy, rytmus a jeho vyjádření, základy choreografické práce. Metodika výuky se přidržívala jedné z nejnovějších amerických publikací - A Tap Dance Guidebook for Rhythm Explorers, „THE SOULS OF YOUR FEET“ autorky Acia Gray, kterou do češtiny přeložil hlavní lektor - Zdeněk Pilecký. Absolvovalo 6 pedagogů z celé ČR.

FOTOGRAFIE

V souvislosti s hodnocením 27. národní soutěže a přípravou 28. národní soutěže a výstavy amatérské fotografie je třeba upozornit na některé trendy současné amatérské fotografie. Se stále se zdokonalující technikou odpadá problém následného zpracování pozitivu. Stále stoupá úroveň znalosti práce s počítačem a rozšiřují se počty počítačů v domácnostech, spolu s vcelku jednoduchými a přístupnými programy na úpravu fotografií, umožňují stále širšímu okruhu amatérů zhotovovat „profesionální“ fotografie. Tedy alespoň pokud jde o technickou stránku fotografie. Horší už to je pokud jde o teoretické znalosti oborů, které s fotografií přímo souvisí. Stejný fotografovaný jev vidí různí fotografové svým způsobem. A ten je dán rozdílným vzděláním, životními zkušenostmi, způsobem života a mnoha dalšími faktory. Jde o to působit na uživatele amatérské fotografie, aby neviděli fotografovaný předmět prvoplánově, ale aby za každou fotografii byl viděn její tvůrce, myslící autor, který nás seznamuje se svým viděním věcí okolo sebe. K tomu přispívají nejen hodnotící semináře bezprostředně související se soutěží, ale i nejrůznější formy vzájemného hodnocení fotografií. Mimo bezpočet regionálních soutěží a výstav (například v Praze se jedná minimálně o 3 výstavy týdně), jde především o již z první republiky trvající tak zvané Fotografické mapy. V současnosti jich běží 13. Jde o soubory fotografií zhotovených některým fotoklubem, které pak podle určité „mapy“ putují do dalších fotoklubů, kde členové fotografie hodnotí a známkují. Na závěr se za účasti všech fotoklubů provede vyhodnocení a rozdají ceny.

Je možné konstatovat, že už je pryč období nechuti fotografů se organizovat. I když není možné přesně spočítat počet aktivních fotoklubů, právě z „Map“ a celostátních fotografických soutěží je možné říci, že aktivně pracujících fotoklubů je více než 400.

Na obsahu činnosti a množství aktivních fotografů mají přímý vliv i podmínky, které pro činnost vytvářejí místní orgány. Proto se nejčastěji hovoří o východočeské fotografii, protože tam mají zázemí v Impulsu Hradec Králové, podporu pro své zájmy a spolupráci s polskými fotografy nacházejí v Náchodě, Novém Městě nad Metují. Naopak malá pomoc je vidět na jižní Moravě a překvapivě v hlavním městě Praze. V Praze měl být již několik let otevřen Pražský dům fotografie, od kterého jsme si slibovali pomoc i pro amatéry. Za současné patové situace by bylo přínosné, kdyby Ministerstvo kultury jako jeden ze zakladatelů, uplatnilo svůj vliv a pokud „Dům“ bude pokračovat, nezapomnělo se na amatérskou fotografii, která má v Praze velmi silnou základnu.

Lze konstatovat, že zájem o amatérskou fotografii, nebo ještě lépe o fotografii, protože dnes pokud jde o kvalitu prakticky není rozdíl, bude pokračovat, bude silnit i snaha fotografů o srovnání, a proto i zájem o soutěže a výstavy. Měli bychom hledat cesty, jak to umožnit. Důležitější však bude přijít na to, jakým způsobem navázat na Pražskou fotografickou školu Svazu českých fotografů a zajistit tak další vzdělávání na nevydělečném základě.

27. NÁRODNÍ SOUTĚŽ AMATÉRSKÉ FOTOGRAFIE SVITAVY (12. 5., Svitavy)

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA, Střediskem kulturních služeb města Svitavy, Svaz českých fotografů

Spolupráce:
SAK IMPULS Hradec Králové a Společnosti přátel fotografie

Soutěž v letošním roce byla vyhlášena ve třech kategoriích, a to:

- A1: pro autory bez rozdílu věku – volné téma – přímá fotografie zachycující realitu (bez ohledu na techniku záznamu)
- A2: pro autory bez rozdílu věku - téma experiment - fotografie jako fikce (bez ohledu na to, zda k montáži bylo použito digitální, nebo analogové či obou těchto technik)
- B: je soutěž kolektivů

Po uzávěrce přihlášek se dne 29. 3. sešla ve Svitavách porota ve složení prof. Miroslav Vojtěchovský (předseda poroty), PhDr. Věra Matějů, Mgr. Milan Báča, Mgr. Jaroslav Šimon a Miroslav Hucek. Hodnotila 989 fotografií od 151 autorů a 5 kolektivů. Stejně jako v minulých ročnících však někteří autoři zaslali fotografie do obou kategorií, takže sečteme-li účastníky obou kategorií dojdeme k číslu 180.

Po předání cen se uskutečnil seminář, na kterém členové poroty zhodnotili část z vystavených fotogra-

fií. Velmi živá diskuze se odpoledne odehrála přímo na výstavě, kde velká skupina účastníků diskutovala nad jednotlivými fotografiemi s Prof. Ludvíkem Baranem.

Velmi dobrá informovanost amatérské obce byla mimo jiné zajištěna včasným zpracováním propozic a jejich zveřejněním nejen na webových stránkách pořadatelů a spolupořadatelů, ale i v celostátních fotografických časopisech a Fotoimpulsu.

Stejná pozornost tisku byla věnována i zveřejnění výsledků soutěže, kdy například v časopise PhotoArt byly na 3 stranách uvedeny vítězné snímky.

Kladem, který velmi oceňují účastníci, je vydání katalogu s příloženým CD se všemi vystavenými snímky.

I když porota i hosté výstavy oceňovali zvyšující se úroveň přihlášených fotografií, je třeba, aby v rámci přípravy dalšího ročníku soutěže byla upřesněna některá ustanovení Propozic, a to zejména, kdo se Národní soutěže může zúčastnit. Po diskuzi na odborné radě bylo doporučeno znovu zařadit kategorii mládeže do 18 let, pro usnadnění diskuze v rámci semináře připravit CD s fotografiemi, o kterých se bude diskutovat, neomezovat počet fotografií vybraných na výstavu a nebránit se různosti názorů jednotlivých členů poroty.

Reprízy výstavy se uskutečnily v Praze, Pardubicích, Hradci Králové a v Banské Bystrici.

V rámci festivalu NÁCHODSKÁ PRIMA sezona se pod vedením Profesora Barana uskutečnil seminář na téma fotografování portrétu, byla vyhodnocena fotografická soutěž a seminář k oceněným fotografiím.

Tohoto ročníku soutěže se zúčastnilo 54 autorů, kteří zaslali 154 fotografií. Porota byla překvapena solidní úrovní většiny hodnocených fotografií. Soubor obsahuje práce patnácti až dvacetiletých studentů středních škol, černobílé i barevné, převážně z analogových přístrojů. Je prokazatelná stoupající úroveň vidění světa, a to zejména v těch případech, kdy je na kolekci školy, jako na příkladu gymnázia Turnov, vidět soustavná činnost fotokroužku.

FILM A VIDEO

V roce 2007 bylo podle kalendáře soutěží v České republice zaregistrováno celkem 55 soutěží, které se během roku rozrostly o další dvě. („Klapka“ – nekomerční soutěž v Kladně, „Málo a ještě míň“ - internetová soutěž experimentálních snímků v Praze). Jedná se o nové soutěže specifikované pro novou vyvíjející se tvorbu v oblasti nezávislého a nekomerčního filmu, především hraného. Tyto trendy přicházejí do Česka ze západních zemí a USA. Svým zaměřením inklinují

k abstraktní a stylově nově pojaté tvorbě, které má kořeny v silném individualismu a nectí žádné zásady dosavadní klasické filmové tvorby. Neoslovuje širokou platformu neprofesionálních tvůrců a diváků a je určena pro velmi úzký okruh zájemců především mladých lidí.

Na všech soutěžích pořádaných v ČR se zvyšuje kvalita předvýběrem filmů a změnami v programové skladbě soutěží. Pořadatelé do nabídky pro autory i diváky zařazují více atraktivních diskusí, rozborů a projekcí filmů pro malé diváky (mateřské a základní školy). Rozrůstá se i počet workshopů určených pro obě věkové kategorie (dospělí, děti a školy.) Každoročně přibývají i samostatné kurzy a vzdělávací semináře pro začínající i pokročilé neprofesionální filmaře. V roce 2007 se poprvé po dlouhé době stal na mnoha soutěžích (i celostátní a krajských) dominantním hraný film. Nutno podotknout, že především mladí autoři začínají ustupovat od názoru, že svá díla musí bezpodmínečně točit podle komerčních vzorů odehrávajících se na plátnech kin nebo v televizi. Velkým plusem je i natáčení podle vlastních scénářů, jak literárních, tak technických. Je to obrovský průlom v kvalitě hraných filmů. (Například Ondřej Hudeček „Kašja“.) Dokumentární tvorba je standardní, jsou i nadstandardní výjimky převyšující profesionální tvorbu. Vyznamenáním pro několik dokumentaristů je projekce jejich snímků ve veřejnoprávní televizi ČT1 nebo ČT2. (Petr Baran, Hugo Habrmann a další.) Experimentální film stále zápasí o svou podobu, reportáže jsou často pojímány jako mírně upravený záznam a animovaná tvorba je sice pro svou vysokou technickou náročnost okrasou českých neprofesionálních animovaných filmů, ale pořád na stejné úrovni. Animátorem – stálíci je Jaroslav Nykl, který každoročně přivádí ocenění z domácích i zahraničních soutěží. (UNICA 2007 stříbrná medaile).

Velký prostor dostal školní film určený žákům a studentům základních a středních škol pod názvem „Dialog – Zlatý lvíček – Děti a kreativní videotvorba“ propojený s dvouhodinovým workshopem. Vytvoření samostatné školní kategorie přineslo úspěch, který naznačuje, že neprofesionální filmovou tvorbu v České republice čeká dobrá budoucnost. Každoročně je o tuto soutěž velký zájem a geometrickou řadou se vše vyvíjí tak, že se pravděpodobně soutěž pro děti, mladé autory, žáky a studenty osamostatní. Nezanedbatelnou roli hrají také soutěže určené pro žáky, studenty a mladé tvůrce: Mladá kamera, Juniorfilm, Ostravský koníček, Dětská filmová zahrada, Videopohlednice z mého města a Videoculturefest, kde v organizačním a odborném procesu soutěží určených pro mladé tvůrce zastává důležitou roli i NIPOS-ARTAMA.

Sjednocující proces v oblasti informací pro neprofesionální filmové autory, filmové soutěže a jejich aktivity vyvrcholil po dvouletém úsilí v České republice (semináře, technická realizace, propagace) za finanční podpory Ministerstva kultury, NIPOS-ARTAMA a Českého výboru UNICA – CSNF ČR otevřením první nadnárodní databázi neprofesionálního filmu v ČR s označením: FILMDAT na internetových stránkách: www.filmdat.cz. Vytvořené informační toky mají sloužit všem neprofesionálním filmařům, široké veřejnosti a institucím pro lepší orientaci v neprofesionální filmové tvorbě.

54. ROČNÍK CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽE NEPROFESIONÁLNÍ FILMOVÉ TVORBY ČESKÝ LVÍČEK 2007 (8. - 9. 6., Ústí nad Orlicí)

Pořadatel:
NIPOS-ARTAMA a Klubcentrum Ústí nad Orlicí

Spolupořadatelé:
Město Ústí nad Orlicí, Pardubický kraj, ČKK Praha, Český výbor UNICA-CSNF ČR

Celostátní soutěž neprofesionální filmové tvorby – Český lvíček je vrcholnou soutěžní přehlídkou českých neprofesionálních autorů v oblasti videotvorby. Ve finále soutěže bylo uvedeno 49 snímků od 42 autorů v délce 500 minut, které byly doporučeny k postupu z krajských kol do předvýběru a následně odbornou porotou do celostátního kola. Do sedmi krajských kol pokrývajících všechny kraje České republiky se přihlásilo celkem 261 filmů o celkové stopáži 2680 minut.

Krajská kola proběhla v Tachově pro kraj Plzeňský a Karlovarský, v Kroměříži pro kraj Zlínský a Jihomoravský, v Praze pro Hlavní město Prahu, v Mohelnici pro kraj Olomoucký a Moravskoslezský, ve Zruči nad Sázavou pro kraj Středočeský, Jihočeský a Vysočina, v Pardubicích pro Pardubický kraj, v Ústí nad Labem pro kraj Ústecký a Liberecký, v Hradci Králové pro kraj Královéhradecký.

Snímky soutěžily v těchto kategoriích: Dokumentární tvorba – 65/923'. Reportáž a publicistika – 40/421'. Hrané – 70/749'. Animované – 11/45'. Experiment – 33/186'. Školní – 42/356'. Krajské soutěže hodnotilo 27 porotců, počet krajských projekcí 38, počet diváků na krajských soutěžích 420.

Celková úroveň 54. ročníku CSNFT byla o stupínek lepší než v loňském roce (organizačně opět lépe a dokonaleji připravena). Do programu byl zařazen blok nejlepších školních filmů, spojený se slavnostním zahájením soutěže pro všechny soutěžící a s předáním Ceny Ministerstva kultury, projekce dokumentu o historii Českého amatérského filmu a jako již tradičně promítnutí dokumentu o loňském ročníku Českého lvíčka 2006. Byla uvedena i kolekce nejlepších filmů za Slovenska a propagačně-informační film o letošním ročníku Světové soutěže UNICA 2007. Součástí byla i výstava fotografií Petra Hejcmána ve foyeru Roškotova divadla, ukázka videotechniky firmy CANON, a také oblíbené Festivalové noviny. Prioritní byla soutěžní kategorie hraného filmu a dokumentu. Kvalitativně i početně se zlepšil animovaný a školní film.

Paralelně v Kulturním domě v Ústí nad Orlicí se konala soutěžní přehlídka v kategorii školních filmů, která byla rozdělena do dvou skupin. Ve skupině A soutěžili žáci základních škol a ve skupině B studenti středních škol. Soutěž byla lektorsky vedena tříčlennou porotou a pěti lektory. Vedoucími lektory byli režisér a pedagog Zlínské filmové školy Milan Šebesta a Ing. Emil Pražan. Soutěžní

kategorie školních filmů byla obohacena o dvoudenní workshop Natoč si svůj vlastní film, který probíhal ve dvou rovinách. (Natáčení, střih, zvuk a videotecnika a animace a počítačová grafika.) Ve 4 soutěžních projekčních blocích bylo promítnuto 19 filmů, které prošly předvýběrem. Jeden blok byl nesoutěžní a v něm byly promítnuty snímky žáků škol z Regensburgu v Německu (TV REAL NEWS PINDL e) a následovala diskuse a výměna názorů v oblasti školních filmů a práce s filmem na školách v obou zemích.

Z hodnocení přípravného výboru vyvstal požadavek, aby začátek v kategorii školního filmu včetně workshopu byl zahájen i ukončen o jeden den dřív. Zahájení ve čtvrtek a ukončení v pátek, podle požadavků, které připomínkovali pedagogové ze škol, členové poroty a lektori. Celostátní soutěž neprofesionální filmové tvorby – Český lvíček 2008 by měla být dvoudenní pro dospělé i děti, žáky a studenty a více se otevřít i občanům města. Pod názvem Český lvíček se letos konala naposledy.

3. AKCE NEPROFESIONÁLNÍHO UMĚNÍ DĚTSKÝCH ESTETICKÝCH AKTIVIT

■ DĚTSKÝ SCÉNICKÝ TANEC

Již od krajských přehlídek lze vnímat stále kvalitativně rostoucí trend oboru ve dvou hlavních liniích: jednak choreografie vážné s hlubokým poselstvím o údělu lidského bytí, jednak dílka vystavěná na jednoduchém výtvarném či pohybovém nápadu. Je stále kvalitněji využívána rytmická stránka hudební složky. Pedagogové jsou vedeni i k použití světla, zejména v divadelním prostředí. Scénický dojem tak získává na úplnosti.

Taneční skladby se dnes skutečně stávají prostorem pro uplatnění pohybových dovedností, hravosti a tvořivosti dětí v nových, pro děti zajímavých podmínkách a nárocích. S postupujícím věkem stoupá význam pohybového a tanečního vyjádření hudby nejrůznějších stylů a charakteru, choreografie je výzvou k uplatnění vyššího stupně pohybové a taneční průpravy v nových úkolech. V posledním věkovém stupni je již kladen důraz na specifika charakteru pohybu, výrazovost, případně dramatičnost pohybu, choreografie je příležitostí pro tvořivou spoluúčasť, pro účast mladých lidí na tvorbě. U prvních dvou věkových stupňů se projevuje nejvíce pohybová a hudební průprava a taneční projev, u třetího stupně navíc i osobitost, originalita, novost a vlastní přínos mladých lidí, mezi nimiž jsou budoucí tanečníci a pedagogové.

Stále častěji jsou vedeny odborné diskuse nad vymezením pojmu scénický tanec. Tím se tento pojem naplňuje, zhušťuje, utváří a hledá si své stálé místo jako fenomén, nikoliv jen jako žánr.

Obor naléhavě vyžaduje neodkládat na neurčito práci archivní a analyticko-koncepční, která by zachytila novodobé dějiny oboru a jejich zpětnou analýzou napomohla naplnit pojmy oboru, které dosud nejsou zcela naplněny a ustáleny.

Právě z potřeby pojmenovat některé jevy v oboru, vynořil se požadavek uspořádat v rámci jubilejní 25. celostátní přehlídky dětských skupin scénického tance Celostátní oborové sympozium Taneční výchova a kulturní kapitál, kde by se pojmenovala východiska, priority, problémové jevy oboru.

Zároveň se zmapovalo současné kulturní klima a konstatovalo jakou roli v tomto dění hraje taneční výchova, jak může příznivě ovlivnit rozvoj kulturního kapitálu.

24. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA DĚTSKÝCH SKUPIN SCÉNICKÉHO TANCE (8. – 11. 6., Kutná Hora)

Pořadatelé:

Městské Tylovo divadlo Kutná Hora, NIPOS-ARTAMA Praha, Průvodcovská služba Kutná Hora s.r.o., Sdružení pro taneční a pohybové divadlo „my“

Přehlídka se zaměřením na současný scénický tanec v interpretaci dětských skupin, založená na pedagogických a uměleckých principech novodobého a moderního výrazového tance, klasického tance, historického tance, taneční pantomimy a tanečního divadla, případně na vhodné kombinaci těchto principů a autorské tvorby. Zúčastnilo se jí 174 dětských interpretů ve věku školní docházky v 17 skupinách s 18 choreografiemi. Celostátní přehlídce předcházelo 12 krajských postupových přehlídek (v Jablonci nad Nisou, v Praze, ve Vsetíně, v Ústí nad Orlicí, v Ústí nad Labem, v Horním Slavkově, v Červeném Kostelci, v Třebíči, v Šumperku, v Českých Budějovicích, v Ostravě, v Tachově), kterých se zúčastnilo 165 dětských skupin ve 289 choreografiích a v konečném součtu 2723 dětí.

Celostátní akce byla koncipována ve dvou večerních přehlídkových večerech, následující den dopoledne se konal rozborový seminář s odbornou porotou (taneční vědkyně Elvíra Němečková - předsedkyně, choreografka Bohumíra Eliášová, pedagožka a choreografka Lenka Švandová, pedagožka a tanečnice Anna Caunerová, výtvarnice Blanka Kadlecová a hudebník Edgar Mojdil. Jejich úkolem bylo analyzovat současný stav taneční pedagogiky a choreografické práce s dětmi). Úkolem rady starších (dlouholeté odbornice na dětský tanec Dana Ždímalová a Bohumíra Cveklová) bylo přehlídku analyzovat z pohledu dlouhodobého vývoje a oborových tendencí.

Bohatý doprovodný program zahájilo páteční představení účastníků pod širým nebem na terase kaple Božího těla a setkalo se s velkým ohlasem diváků i účinkujících. Páteční večer se již tradičně vydalo pět skupin dětí s průvodci na prohlídku pamětihodností města. Druhý den pak děti v šesti samostatných výtvarných dílnách, pod odborným vedením pedagogů-výtvarníků, čerpaly z této prohlídky náměty. Téma bylo Kutná Hora tančí. Výsledky práce byly prezentovány ve foyeru divadla, doplněné i Malovanými novinami, které aktuálně slovem i fotoreportáží informovaly o dění. S úspěchem se setkali i tzv. puntíkování - ve foyeru byly připraveny vždy po skončení akce snímky představených choreografií a barevné políčko, do kterého měly děti možnost umístit svá samolepicí kolečka jako odpověď na otázku V čem by sis chtěl zatančit? Děti byly vnímavé, komunikativní a s chutí reflektovaly viděné.

Na přehlídce byla předána Cena ministra kultury za rok 2006 paní Daně Ždímalové za celoživotní odbornou, metodickou a organizační činnost v oblasti amatérského tanečního umění a za významný podíl na rozvoji taneční výchovy dětí.

■ DĚTSKÝ FOLKLOR

CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA DĚTSKÝCH FOLKLOR- NÍCH SOUBORŮ (8. – 10.6., Jihlava)

Pořadatelé:
NIPOS ARTAMA, DKO s.r.o. Jihlava, Sdružení pro dětskou taneční tvořivost Praha, Statutární město Jihlava, kraj Vysočina

Celostátní přehlídka se stala opět vyvrcholením dvouleté činnosti dětských folklorních souborů. Dle schválených propozic jí předcházelo celkem 12 krajských kol. V některých krajích se samostatné přehlídky neuskutečni-

ly. Společně pořádaly přehlídku kraje Praha a Středočeský kraj, dále se spojily kraje Karlovarský a Ústecký a v tomto ročníku také Královéhradecký, Pardubický a Liberecký. Naopak ve Zlínském kraji se konaly přehlídky dvě, na Slovácku a na Valašsku, stejně tak v Ostravském kraji (Opavsko-Těšínské Slezsko a Lašsko-Ostravsko).

Celostátní přehlídka byla velice pestrá, nedocházelo k opakování témat vystoupení a po celkovém zhodnocení dospěl lektorský sbor k závěru, že oproti přehlídce v roce 2005 přehlídka ukázala na zvyšující se uměleckou úroveň práce v dětských folklorních souborech.

Většina choreografií byla vyprávěnými příběhy, v nichž tanec, hudba zpěv a mluvené slovo byly rovnocenně využívány pro zdařilé vyznění celku. Úspěch se dostavil tam, kde choreograf a pedagog v jedné osobě vsadil na dětskou hravost a přirozenost.

Lektorský sbor přehlídky rozhodl udělit tři individuální ocenění, za nápadité zpracování málo známého regionálního materiálu, za příkladnou práci s dětmi a za působivou jednotu obsahu a formy ve všech složkách a za citlivou práci s dětmi různého věku a objevené využití regionálního materiálu.

■ DĚTSKÝ SBOROVÝ ZPĚV

Téměř ve všech krajích vznikají nové dětské sbory, často zakládáné absolventy oboru hudební výchova – sbormistrovství na pedagogických fakultách. S ohledem na krátkou dobu jejich fungování mají překvapivě vysokou úroveň.

Dalším trendem je snižující se počet dětí v jednotlivých sborových kolektivech, a to zejména v koncertních odděleních. Ta v současné době navštěvují „slabé ročníky“, naproti tomu nejmladší, přípravné sbory začínají zvyšovat počet svých členů. Zájem o dětský sborový zpěv tedy nyní vzrůstá.

Zcela jednoznačně potvrdila krajská kola růst úrovně souborů a vesměs kvalitní a poučené vedení jejich sbormistrů. Veliké zlepšení je možné pozorovat u pedagogů, kteří se účastní seminářů Klubu sbormistrů (širší výběr repertoáru, jeho poučená interpretace, dirigentská technika).

V důsledku toho, že jsou koncertní oddělení početně menší a charakterem se blíží již komorním ansámblyům, jsou samozřejmě kladeny vyšší nároky na každého zpěváka. Odborná rada na tuto tendenci zareagovala a pro VII. celostátní soutěž v Novém Jičíně zvolila povinné skladby v méně náročném tříhlasém obsazení a dále v propozicích snížila hranici stanovující minimální počet členů souboru. Zohlednila také „stárnutí“ koncertních oddělení: často zůstávají ve sborech členové starší osmnácti let, a proto pro tento rok připravila rozdělení do kategorií Mladší a Starší dětské sbory. Pro přehlídku dětských pěveckých sborů zachovala toleranci 25 % dětí do 17 let včetně.

16. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA ŠKOLNÍCH DĚTSKÝCH PĚVECKÝCH SBORŮ (1. – 3. 6., Pardubice)

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA, Oddělení kulturních služeb Krajské knihovny v Pardubicích, Kulturní dům Dubina

Ústřednímu kolu přehlídky předcházelo jako každoročně 14 krajských kol, kterých se zúčastnilo celkem 171 sborů (zpívalo v nich 5006 dětí). Nejvíc účastníků vystupovalo na krajské přehlídce v Moravskoslezském kraji – 31 sborů, největší sborovou základnu, zejména sborů ze základních škol, můžeme najít v Libereckém kraji, kde se uskutečnila čtyři oblastní předkola.

V Pardubicích se nakonec představilo 15 sborů, vybraných v jednotlivých krajských kolech – 6 z kategorie mladších dětí, 9 z kategorie do 15 let. Pět z nich působí při základních školách: Dětský pěvecký sbor Plamínek

z Holešova, Podorlický dětský pěvecký sbor z Jablonného nad Orlicí, Lesněnky II. z Liberce, Chlumecký dětský sbor, DS Trallala z Českého Těšína, deset pak při ZUŠ a ZŠ s RVHP: Kuřátka z Prahy, Music BoDo mladší z Olomouce, Pátáci z Hradce Králové, DPS Carmina z Pardubic, Důbravěnka z Brna, Dětský pěvecký sbor Carmina z Českých Budějovic, Musica z Hořic, DPS Mládí z Jablonce nad Jizerou, DPS Kopretina z Orlové – Lutyně, Da Capo ZUŠ Rokycany.

Vystoupení hodnotil pětičlenný lektorský sbor ve složení: Vítězslav Hergesel, PhDr. Jaroslava Macková, Ing. Vladislav Souček, Mgr. Karel Štrégl a MgA. Svatava Šubrtová. Při následném rozborovém semináři se shodli na konstatování, že přehlídka přinesla velmi dobrou a vyrovnanou úroveň všech sborů, rostoucí hlasovou kulturu, zlepšení dramaturgie přehlídkových vystoupení a jejich různorodost a poučenou hudební i pedagogickou práci sbormistrů s dětmi. V budoucnosti by sbormistři ovšem mohli být vynalézavější při volbě repertoáru a jeho pojetí.

Pardubičtí organizátoři se pořadatelství přehlídky zhostili opět na výbornou.

KLUB SBORMISTRŮ

Cyklos seminářů pořádaných NIPOS je určen zájemcům z řad zkušených i začínajících sbormistrů dětských pěveckých sborů, tedy převážně učitelům ZUŠ, ZŠ a víceletých gymnázií. Semináře jsou koncipovány jako práce ve sborových dílnách pod vedením zkušených a erudovaných lektorů, na letních seminářích je s účastníky pracováno i individuálně.

JARNÍ VÍKENDOVÉ SETKÁNÍ (23. – 25. 2., Červený Kostelec)

Čtyřicet účastníků, lektoři a témata dílen: Mgr. Karel Štrégl – Inspirace a tvořivá práce s lidovou poezií a písní ve sboru; Eva Kubečková – Metodika práce s přípravným a koncertním oddělením dětského sboru; prof. PhDr. Josef Říha – Rozbor a nastudování dětských sborových skladeb Josefa Říhy. Na koncertě pro účastníky semináře vystoupila dvě oddělení dětského pěveckého sboru Červáněk (přípravné i koncertní). Seminaristé zhlédli i ukázku práce sboru při běžné zkoušce.

LETNÍ TÝDENNÍ SEMINÁŘ (8. – 15. 7., Kraslice)

Čtyřicet osm účastníků, lektoři a témata dílen: Mgr. art. Janka Rychlá – Metodika práce s dětským sborem; PaedDr. Alena Tichá PhD. – Metodika hlasové výchovy v dětském sboru; MgA. Svatava Šubrtová – Základy pěvecké výchovy; PhDr. Jaroslava Macková – Repertoár pro dětský sbor, MgA. Marek Valášek PhD. – Příprava dirigentských výkonů. Na závěr se uskutečnil koncert ze skladeb studovaných na semináři, jejichž nacvičení a provedení se ujali sami seminaristé.

PODZIMNÍ VÍKENDOVÉ SETKÁNÍ (2. – 4. 11., Dačice)

Sedmdesát devět účastníků, lektoři a témata dílen: Prof. Lumír Pivovarský – Interpretace soudobých skladeb a problémy jejich dirigování; PaedDr. Alena Tichá – Metodika práce s „nezpěváky“, rozvoj pěveckých a hudebních dovedností s konkrétními ukázkami práce s dětmi; Vítěz-

slav Hergesel - Metodika práce s přípravným a koncertním oddělením dětského sboru. V rámci kurzu navštívili seminaristé zkoušky a vyposlechli koncert koncertního i přípravného oddělení.

■ DĚTSKÉ VÝTVARNÉ AKTIVITY

Proti předchozím rokům provedl výtvarný obor velký kvalitativní skok ve využívání nových elektronických technologií. Na našem webu vytvarneprehlidy.cz jsou poprvé v historii celostátních výtvarných akcí uchovány všechny vystavené projekty z 12. celostátní přehlídky výtvarných prací dětí a mládeže Litomyšl 2007 s možností dalších vstupů prezentace jednotlivých kolektivů i pedagogů. Byl tak založen cenný metodický materiál pro další rozvoj zájmové výtvarné výchovy dětí a mládeže, podporující navíc i obsah výtvarného oboru v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělání a gymnázia. Potěšitelná je vysoká kvalita zasláných výtvarných prací na 12. celostátní přehlídce i to, že kromě klasických výtvarných disciplín se ve velké míře uplatnily nové technologie. Vidíme v tom sebezhdnocení pedagogů, provokované dlouhodobými silnými impulzy na přípravných a rozborových seminářích pořádaných NIPOS-ARTAMA. Těch se účastní stále více zájemců, stejně jako ostatních vzdělávacích výtvarných programů. Kromě tradičních školních výstav jsme zaznamenali také růst přehlídek dětských výtvarných prací v okresech a krajích. Je to vesměs tam, kde je silná pedagogická osobnost a nadšený organizátor, často člen Odborné rady NIPOS-ARTAMA.

Na přípravných seminářích pro 13. celostátní přehlídku dětských výtvarných prací budeme i nadále seznamovat účastníky se současnými výtvarnými trendy a prací špičkových odborníků. Ve workshopech se opět zaměříme na využívání elektronických technologií.

Prostřednictvím členů odborné rady a účastníků seminářů budeme podněcovat výstavní aktivitu na okresních a krajských přehlídkách dětských výtvarných prací.

Do vzdělávacího programu zařadíme stále žádaný kunsthistorický seminář, 6. ročník týdenního keramického semináře a dílnu na zpracování ručního papíru a knihvazby.

12. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA VÝTVARNÝCH PRACÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE (6. 10. – 3. 11., Státní zámek Litomyšl)

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA ve spolupráci s Národním památkovým ústavem Pardubice, správou Státního zámku Litomyšl, Sdružením pro tvořivou dramaturgii a Asociací výtvarných pedagogů, pod záštitou starosty Litomyšle M. Kortýše.

12. přehlídka na téma KOMUNIKACE II. byla otevřena vernisáží s kulturním programem a slavnostním předáním cen. Přehlídku obeslaly zájmové kroužky, 40 státních i soukromých škol všech typů a ZUŠ z celé republiky s 62 výtvarnými projekty od 83 pedagogů a spoluautorů. Kromě klasických výtvarných disciplín byly vystaveny práce na počítači, digitální fotografie, animované i hrané krátké filmy a také aktivity z oblasti akční tvorby v dokumentech. Kromě vystavených fyzických prací na panelech mohli návštěvníci sledovat na šesti počítačích výtvarné práce na CD a DVD.

Porota ocenila 12 výtvarných projektů, 3 pedagogům byla udělena společná cena za stálou vysokou kvalitu pedagogické práce a 3 obdrželi cenu za výrazný osobní kvalitativní posun ve výtvarné práci s mládeží. 12. celostátní přehlídka byla jedinečná tím že:

- vystavila bez výběru všechny přihlášené výtvarné práce
- jejím cílem nebylo objevovat dětské talenty a oceňovat jednotlivé obrázky,
- ocenila naopak metodické postupy v projektech a výtvarné novátorství pedagogů,
- podpořila využívání elektronických technologií,
- přehlídka poprvé neskončila termínem trvání výstavy, ale pokračuje na internetu s možností dalších vstupů všech vystavujících na naší doméně www.vytvarneprehlidy.cz.

K přehlídce byl vydán plakát, pozvánka, katalog a manuál.

ROZBOROVÝ SEMINÁŘ PŘI OTEVŘENÍ 12. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKY VÝTVARNÝCH PRACÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE (5. – 7. 10., Litomyšl)

- Rozbor jednotlivých vystavených výtvarných projektů – vedli kurátoři přehlídky.
- Přednášky k problému komunikace v nejširších souvislostech přednesli lektori J. Zálešák, vysokoškolský pedagog, ak. malíř M. Kovanda a L. Lindnerová, publicistka.
- Součástí semináře byla exkurze do litomyšlských učeben Katedry restaurování Pardubické univerzity, kterou vedl doc. Machačka
- 85 účastníků

PŘÍPRAVNÝ SEMINÁŘ K 12. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDCE VÝTVARNÝCH PRACÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE (13. – 15. 4., Olomouc)

Pořadatel:
NIPOS-ARTAMA ve spolupráci s katedrou výtvarné výchovy Palackého univerzity Olomouc

Hlavní program: 3 workshopy na téma KOMUNIKACE jako příprava na 12. celostátní přehlídku – vedli lektori z ped. fakulty a muzea M. Šobáň, V. Havlík a D. Hrbek.

Součástí byla společná exkurze do nových prostor Výtvarné katedry PdF UP, večerní návštěva nově otevřeného Arcidiecézního muzea s divadelním vystoupením, prohlídka baziliky na sv. Kopečku a historické části Olomouce, komentovaná kunsthistorikem J. Syneckým (85 účastníků).

5. ROČNÍK TÝDENNÍHO LETNÍHO KERAMICKÉHO SEMINÁŘE (3. – 9. 7., Besednice u Českých Budějovic)

Pořadatel:
NIPOS-ARTAMA

Pracovalo se tradičně ve 3 skupinách:

- základy ručního vytáčení na hrncířském kruhu pro začátečníky
- pokročilé techniky při ručním vytáčení na kruhu
- stavění keramické plastiky – zvířete

Součástí práce byl výpal výrobků a fotodokumentace. Všichni se zúčastnili společné exkurze do Bechyně, do keramické expozice NG a Střední školy keramiky. Na základě zkušeností z těchto keramických seminářů a požadavků účastníků vznikla publikace Marka Diase *Keramika ve škole*, kterou vydal NIPOS v roce 2007. Lektor Marek Dias (14 účastníků).

SEMINÁŘ Z DĚJIN VÝTVARNÉHO UMĚNÍ (12. 5., Klášter sv. Markéty Praha Břevnov)

Pořadatel:
OS Amatérské divadlo a svět, spolupráce NIPOS-ARTAMA

Komentovaná prohlídka kostela sv. Markéty, raně románské krypty, barokní prelatury, pavilonu Vojtěšky, zahradní architektury, hřbitovního kostela sv. Lazara a větrného mlýna. Lektor Jakub Synecký, 44 účastníků – z toho 6 pracovníků NIPOS jako hosté.

DETSKÉ DIVADLO, PŘEDNES A DRAMATICKÁ VÝCHOVA

Celostátní přehlídka Dětská scéna 2007 i její postupová kola potvrdily skutečnost, že nejvíc kvalitně vedených dětských divadelních souborů pracuje v současné době na základních uměleckých školách. Výjimkou ovšem nejsou ani základní školy, domy dětí a mládeže, střediska volného času a jiné volnočasové instituce. Pro obor je příznivé, že dětské divadlo není jen v rukou několika zkušených špičkových pedagogů (I. Konývková, ZUŠ Ostrov, J. Štrbová, Děčín, E. Zámečnicková, ZUŠ Hradec Králové, L. Hájková, ZUŠ Liberec, H. Nemravová, ZUŠ Uherské Hradiště, M. Kovaříková, ZUŠ Třinec...), ale úspěšně do něj vstupují představitelé mladší generace (J. Machalíková, DDM Praha 8, I. Sobková, ZUŠ Biskupská, Praha 1, V. Trávníčková, ZUŠ Veselí nad Mo-

ravou, L. Jaborská, ZUŠ Hlučín, B. Dohnálková, Klub dětské kultury Vsetín, K. Rezková, 3. ZŠ Slaný...). Podobná situace je i u dětského přednesu.

Inscenace celostátní přehlídky svědčí o velké druhové a žánrové pestrosti (pohybové divadlo, loutkové divadlo, improvizací postupy; pohádky, báje, příběhy z klasické literatury či dramatu, science-fiction...). Bohužel se mezi nimi zatím objevuje málo progresivních počínů významněji ovlivněných moderním divadelním jazykem.

V poslední době stoupá zájem o vzdělávací akce v oboru dramatické výchovy (v posledních dvou letech musíme pravidelně odmítat pro nedostatek místa množství zájemců, kteří se přihlásí do kurzů a dílen). Souvisí to nepochybně s tím, že dramatická výchova se stala součástí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (byť jako doplňující obor), takže ji školy zařazují do svých školních vzdělávacích programů a ředitelé vyvíjejí tlak na učitele, aby se v tomto oboru vzdělávali.

Kromě základních (třísemestrálních kurzů) je zájem o pokračovací, rozšiřující kurzy různého zaměření. Velký zájem je o odbornou literaturu z oboru dramatické výchovy – některé publikace musejí být opakovaně vydávány v reediciích.

DĚTSKÁ SCÉNA 2007

**36. celostátní přehlídka dětského divadla
a 36. celostátní přehlídka a dílna dětských recitátorů
(15. – 17. 6. přehlídka a dílna recitátorů,
16. – 21. 6. přehlídka souborů)**

Pořadatelé:
NIPOS-ARTAMA, Sdružení pro tvořivou dramaturii, Dům kultury Trutnov.

Spolupráce:
Katedra výchovné dramaturie DAMU

Celostátní přehlídka a dílny dětských recitátorů se zúčastnilo 71 recitátorů postupujících ze 14 krajských přehlídek. Každé kategorii recitátorů byl pro vystoupení určen samostatný den. Nejzajímavější vystoupení a velkou dramaturgickou pestrost přinesly 2. a 4. kategorie recitátorů. Ve 3. kategorii se naopak objevilo nejvíc problematických výkonů a nevhodně zvolených textů. Recitační vystoupení hodnotil lektorský sbor ve složení: Jiří Pokorný (předseda), Jana Křenková, Jiřina Lhotská, Jana Procházková, Zuzana Jirsová, a Eliška Herdová. Pro dospělé účastníky přehlídky byl určen samostatný diskusní klub, který pracoval pod vedením Emy Zámečnickové. Důležitou součástí recitační části Dětské scény byly jako každoročně dílny pro recitátory pod vedením studentů katedry výchovné dramaturie DAMU. Lektori kromě vedení dílen moderovali recitační vystoupení a organizovali večerní programy pro recitátory i pro děti ze souborů.

36. ročníku Dětské scény se zúčastnilo sedmnáct souborů vybraných ze třinácti krajských přehlídek z celé České republiky. Mezi inscenacemi se neobjevily jednoznačně mimořádné či překvapivé počiny. K nejvýraznějším ale patřilo recitační pásmo Havěť všelijaká souboru Bublíny z Dramatické školičky Svitavy (ved. Jana Mandlová), loutkářská miniatura Stínové divadlo pro krásnou Lin ze ZUŠ Veselí nad Moravou (ved. Vítězslava Trávníčková) či satirická hříčka Lavičky na promenádě souboru Divadla Vydýcháno ze ZUŠ Liberec (ved. Libuše Hájková). V rámci základního programu přehlídky hrálo 129 dětí. Všechna představení se hrála dvakrát, v dopoledním bloku pro děti z místních škol, část dětí ze souborů a lektorský sbor, v odpoledním bloku pro seminarity, děti ze souborů a lektory. Dopolední představení navštívilo celkem 460 místních dětí. Program byl doplněn o dvě vynikající doplňková představení, Tajný deník Adriana Molea Divadla DRAK Hradec Králové a Obrazy ze života acylpyrinků souboru HOP-HOP ze ZUŠ Ostrov.

Přehlídková představení posuzoval lektorský sbor ve složení: Jaroslav Provazník (předseda), Jaroslav Dejl, Marie Poesová, Václav Klemens, Peter Janků, Dominika Špalková, Alena Palarčíková jako spolupracovnice dětského diskusního klubu a Jakub Hulák (tajemník). Marie Poesová plnila zároveň funkci moderátorky večerních seminářů o představeních. Diskusní klub pro děti ze souborů vedli v letošním roce studenti DIFA JAMU Petr David a Vítězslav Větrovec.

V rámci Dětské scény proběhly čtyři šestidenní praktické semináře pro dospělé účastníky: seminář inscenační práce (lektor: Bernhard Paumann – Rakousko), scénografický seminář (lektor Tomáš Žižka), seminář pro učitele LDO ZUŠ (lektorka Irena Konývková) a teoretický seminář (lektor Luděk Richter). Seminářů se zúčastnilo 60 pedagogů, studentů a vedoucích dětských souborů.

Pro děti ze souborů byly připraveny dopolední dílny inspirované historií a prostředím města Trutnova. Dílny probíhaly převážně v terénu a zahrnovaly nejrůznější tvořivé aktivity (hudební, výtvarné či pohybové činnosti, práci s loutkou, dramatické hry a cvičení, divadelní improvizace...). Jejich lektory byli Miroslava Vydrová, Hana Šimonová, František Oplatek a Jonáš Konývka.

Vedle rakouského lektora navštívilo letošní Dětskou scénu několik zahraničních návštěvníků. Kromě tří uči-

telek z Umělecké školy v Helsinkách to byla Christiane Pageová, pedagog dramatické hry Université d'Artois z francouzského Arrasu, která vystoupila v rámci Dětské scény s přednáškou o dramatické výchově ve Francii.

Komplexní reflexi přehlídky jako vždy zajišťoval tiskový zpravodaj Deník Dětské scény

NAHLÍŽENÍ **18. celostátní dílna středoškolské dramatiky a mladého divadla (18. – 21. 10., Bechyně)**

Pořadatelé:
Sdružení pro tvořivou dramaturgii, NIPOS-ARTAMA, Kulturní středisko města Bechyně, OS Tatrmáni

Divadelní přehlídka spojená s moderovanými diskusemi o představeních a tvůrčími dílnami. V rámci 18. ročníku vystoupilo osm souborů vybraných na základě přihlášek a videozáznamů. Jako hosté vystoupily v rámci Nahlížení také dva vysokoškolské soubory, z pražské a plzeňské pedagogické fakulty. Cca 100 hrajících účastníků doplnilo dalších 35 zájemců z řad vedoucích a členů mladých divadelních souborů. Lektory diskusí byli Jiřina Lhotská a Tomáš Žižka. Přehlídková část byla tradičně doplněna dílnami založenými na samostatné práci skupin sestavených napříč zúčastněnými soubory. Presentaci práce v dílnách bylo vyhrazeno závěrečné nedělní dopoledne.

DRAMATICKÁ VÝCHOVA VE ŠKOLE. **13. CELOSTÁTNÍ DÍLNA** **(20. – 26. 9., Jičín)**

Pořadatel:
Sdružení pro tvořivou dramaturgii Praha, katedra výchovné dramatiky DAMU Praha, Klub Jičín ve spolupráci NIPOS-ARTAMA a městem Jičín

O všechny dílny bez rozdílu byl mimořádný zájem, takže zhruba 40 – 50 přihlášených muselo být odmítnuto. Největší zájem byl přirozeně, jako je to obvyklé, o zahraniční dílnu a také o dílnu I. Vostákové a J. Lössla. Ale enormní zájem byl rovněž o dílnu vedenou Hanou Švejdovou a také kapacita dílny školního divadla R. Černíka byla zcela naplněna. Počet účastníků: 100.

DÍTĚ MEZI VÝCHOVOU A UMĚNÍM **(4. – 6. 10., Praha)**

Pořadatelé:
KVD DAMU, STD, spolupráce NIPOS-ARTAMA

Celostátní přehlídka dětského a středoškolského divadla v Praze v divadle DISK u příležitosti konference o dramatické výchově, kterou pořádala katedra výchovné dramatiky DAMU.

UVEDENÍ DO DRAMATICKÉ VÝCHOVY – DRAMATICKÁ VÝCHOVA PRO SOUČASNOU ŠKOLU 2006 – 2008

Třísemestrální kurz pro učitele dramatické výchovy. Hlavní lektorkou byla Jana Machalíková. Místo konání: Centrum tvořivé dramatiky Praha. Počet účastníků: 27.

POKRAČOVACÍ KURZ DRAMA-PŘÍBĚH-LITERATURA

Jednosemestrální kurz (jaro 2007). Lektori: Radek Marušák a Zuzana Jirsová. Místo konání: Centrum tvořivé dramatiky Praha. Počet účastníků: 25.

DRAMATICKÁ VÝCHOVA PRO SOUČASNOU ŠKOLU 2007 – 2009

Třísemestrální kurz pro učitele dramatické výchovy probíhá od října 2007. Hlavním lektorem je Radek Marušák. Místo konání: Centrum tvořivé dramatiky Praha. Počet účastníků: 28.

4. EDIČNÍ ČINNOST

■ BULLETINY A PERIODIKA

KORMIDLO (TŘI ČÍSLA)

Informační bulletin přináší nabídky přehlídek, seminářů, dílen, setkání, odborné literatury zájemcům ze všech oblastí dětských uměleckých aktivit (dětské divadlo a přednes, dramatická výchova, dětské pěvecké sbory, taneční a pohybová výchova, výtvarná výchova, dětský taneční a hudební folklor). Díky spolupráci s řadou nestátních subjektů jde o informace z celé republiky. Cílovou skupinou jsou vedoucí dětských kolektivů a souborů, základní školství včetně uměleckého, domy dětí a střediska volného času a další zájemci. Vychází tiskem v nákladu 2200 výtisků i v elektronické podobě.

TVOŘIVÁ DRAMATIKA

Odborné periodikum o dramatické výchově Tvořivá dramatika, vyšlo v roce 2007 jako obvykle 3 x (v únoru, září a listopadu). Pozornost byla věnována hlavním akcím v oboru i teoretickým a metodickým materiálům určeným vedoucím souborů a učitelům dramatické výchovy.

DĚTSKÁ SCÉNA

Textová příloha Tvořivé dramatiky publikovala několik dramatických textů a scénářů pro dětské a mladé divadelní a recitační soubory.

ZVLÁŠTNÍ (50.) ČÍSLO TVOŘIVÉ DRAMATIKY

Dokumentace přehlídek dětského divadla, středoškolských dílen Nahlížení a celostátních přehlídek Dramatická výchova ve škole a obsáhlá antologie materiálů ze zpravodajů celostátních přehlídek od roku 1995 do současnosti.

LOUTKÁŘSKÝ VYKŘIČNÍK

(jedno číslo v tištěné verzi a jedno v elektronické)

Občasník pro amatérské loutkářství vychází s celoroční nabídkou vzdělávacích aktivit v oboru, včetně seminářů Loutkářské Chrudimi. Na podzim pak jen v elektronické verzi s nabídkou vzdělávacích programů druhé půlky roku.

d'ARTAMAn (šest čísel)

Informační bulletin pro amatérské divadlo všech druhů vychází jako příloha časopisu Amatérská scéna, dvě čísla (druhé a třetí) byla vydána ve zvýšeném nákladu. Bulletin přináší propozice, přihlášky, kompletní programy národních festivalů včetně vzdělávací části, nabídku odborné literatury. Informuje rovněž o aktivitách občanských sdružení s celostátní působností. Je tedy jakýmsi organizátorem amatérského divadelního dění, zejména jeho systémově zabezpečené části.

AMATÉRSKÁ SCÉNA

(šest čísel ročně v průměrném nákladu 700 výtisků)

Odborný časopis specializovaný na oblast amatérského divadla všech druhů a žánrů a umělecký přednes. Vychází kontinuálně 53 let, což je na knižním trhu v ČR ojedinělé. V roce 2007 přinesl reflexe přehlídek a festivalů od regionálních až po celostátní a akce v zahraničí, představil významné tvůrce, nahlédl do života amatérských souborů. Dramaturgický pozorník poskytl podrobné informace o nových divadelních hrách, o hrách významných světových dramatiků Augusta Strindberga a Friedricha Dürrenmatta a v samostatném seriálu nazvaném Radynery o hrách, které jsou vhodné pro mladé věkově kompaktní a nezkušené soubory. Navíc ve vší pravidelné příloze otiskl kvalitní hry prověřené amatérskými jevišti, a to vždy s dramaturgickými pendanty a informacemi o autorech. Časopis se formou seriálu věnoval i poradenství v oblasti legislativní, zvláště pokud jde o existenci souborů ve formě občanských sdružení. Časopis nejrůznější formou připomínal výročí osobností i souborů a přinášel zprávy z oblasti amatérského divadelního hnutí, včetně pravidelného kalendáře akcí pro příslušné období. Každé číslo časopisu mělo bohatou obrazovou část, na níž se převážně podíleli zkušení divadelní fotografové. Mezi autory příspěvků nalezneme teatrology, profesionální umělce, osobnosti z amatérského divadla např. prof. Jana Císaře, prof. Vladimíra Štefka, prof. Františka Černého, Dr. Petra Christova, doc. Evu Machkovou, doc. Jaroslava Provozníka, doc. Irinu Ulrychovou, Michala Čunderleho, dramaturgy Alenu Urbanovou, Vladimíra Zajíce, Alenu Zemančikovou, Vladimíra Fekara, Jana Šotkovského, Martina Koláře, Hanu Galetkovou, režiséry prof. Františka Laurina, Milana Schejbala, Akrama Staňka, Jiřího Hraše, Rudolfa Felzmana, scénografy prof. Jána Zavarského, Marka Zákosteleckého, divadelní publicisty Vladimíra Hulce, Radmilu Hrdinovou, Janu Soprovou, Víta Závodského, Vítězslavu Šrámkovou a další.

PAM PAM

občasník scénického tance.

Odborné periodikum o scénickém tanci vyšlo v roce 2007 třikrát (únor, květen, říjen). Občasník scénického tance Pam pam vznikl z potřeby mapovat dění v oblasti neprofesionálního scénického tance. Přináší informace o aktivitách, o osobnostech, o souborech a skupinách, o metodách výuky, o přístupech k technice a tvorbě, zkratka o nás a o našem životě. Doposud se setkalo s velkým čtenářským ohlasem.

Vydáváno ve spolupráci s o.s. „my“, sdružením pro taneční a pohybové divadlo.

■ NEPERIODICKÉ PUBLIKACE

DIVADELNÍ HRY PROVĚŘENÉ JEVIŠTĚM

Formou repertoárové přílohy časopisu Amatérská scéna bylo vydáno šest nových divadelních her, které byly vybrány jednak z oceněných prací autorské soutěže divadelních her pro děti Oříšky pro Popelku, jednak z rezervoáru autorských dílen amatérských divadelních souborů, jejichž inscenace prokázaly nepochybné kvality především na celostátních divadelních přehlídkách (Petr Lněnička: Tutanchamonův návrat; Jan Švácha: Slepíci intermezzo; Jaromír Břehový: Rejžák z Prahy; Helmut Kuhl: Harila; Josef Tejkl: Bílí andělé pijí tesavelu; Martin J. Švejda: Dítě!). Všechny hry byly doprovázeny informacemi o autorech, respektive o jejich prvních nastudováních. Ke každé hře byl vypracován renomovaným dramaturgem dramaturgický pendant, poukazující na kvality textů a jejich charakteristiku žánrovou, stylovou atp. a současně na úskalí textových předloh, která je při inscenování třeba mít na paměti.

LENKA ŠVANDOVÁ: TANEČNÍ VÝCHOVA PRO PŘEDŠKOLNÍ DĚTI

Publikace pomůže zejména začínajícím učitelům správně utřídit a metodicky uspořádat taneční výuku nejmenších. Přináší ukázkovou přípravu učitele na hodiny taneční výchovy předškolních dětí nejen v tanečních oborech základních uměleckých škol, ale i na hodiny taneční výchovy všech typů a zaměření, které by měly bez rozdílu splňovat nároky na kvalitní a správné vedení elementární taneční výchovy nejmenších. Pro každý měsíc, který v praxi představuje cca čtyři vyučovací hodiny, vypracovává autorka metodické postupy výuky v následujících tématech, složkách výuky: pohybová průprava, hudební doprovod k průpravné části (pouze září), pohyb z místa, prostorové vztahy, hudební průprava, taneční hry, improvizace. V tématech Taneční hry a Improvizace připomíná autorka poetiku aktuálního ročního období. Publikace obsahuje i odkazy na další literaturu.

LÖSSL JIŘÍ: RYTMICKÁ, POHYBOVÁ A TANEČNÍ VÝCHOVA MLADŠÍHO ŽACTVA – DESET LEKCÍ PRO ZAČÍNÁJÍCÍ PEDAGOGY

Již název publikace vymezuje její určení. Pomůže zejména začínajícím pedagogům správně utřídit a metodicky uspořádat rytmickou, pohybovou a taneční výuku dětí mladšího školního věku. Vcelku tato metodická pomůcka přináší moderní ověřené postupy a přístupy, které sledují harmonický rozvoj všech složek osobnosti dítěte, přinášejí mu i zážitky a prožitky, kompenzující jednostrannost školní výuky. To vše v deseti lekcích, od září do června jednoho roku, doplněno zásobníčkem autorských veršů, metodickými poznámkami a instruktivními ilustracemi. Jednotlivé lekce jsou rozděleny do pěti částí: začínají vstupním cvičením, následuje rytmická průprava, pohybová průprava, taneční průprava a závěrečná část. Délka jednotlivých částí je zcela na učiteli a měla by vždy vycházet z potřeby zaměřit se více či méně na některé téma.

BARANOVI ALEXANDR A LUDVÍK: OBRAZ JAKO DIALOG S ČASEM

Kniha autorů Ludvíka a Alexandra Baranových nemá být a není praktickým návodem jak zhotovit mistrovské dílo. Chce zájemci o fotografii ukázat mnohostranné možnosti zachycení skutečnosti a dát podněty k přemýšlení i srovnání s vlastní tvorbou. K vydání knihy byla uspořádána autogramiáda a proběhla inzerce ve všech českých fotografických časopisech.

Kniha později získala titul Fotografická publikace roku, udělovaný magazínem Fotografie.

MACHKOVÁ EVA: ÚVOD DO STUDIA DRAMATICKÉ VÝCHOVY

Kniha se zabývá různými úseky dramatické výchovy a navazuje na tituly Základy dramatické výchovy a Metodika dramatické výchovy. Je určena studentům učitelství dramatické výchovy, popřípadě pro učitele pedagogických středních i vysokých škol, které je na práci s dramatickou výchovou připravují. Publikace vyšla v druhém, upraveném vydání.

DIVADLA SVÍTÍCÍ DO TMY II

Publikace Divadla svítící do tmy II, završuje tříletý projekt, věnovaný významnému fenoménu českého amatérského divadla – divadlům malých jevištních forem a autorskému divadlu 60., 70., a 80. let 20. století. Vznik trilogie inicioval v roce 2004 ministr kultury Pavel Dostál, sám aktivní a inspirující účastník tohoto hnutí. Třetí svazek navazuje na již vydaná Pódia z krabičky a Divadla svítící do tmy I. a zaměřuje se na soubory, jejichž tvorba kulminovala v závěrečném desetiletí normalizace. Úvodní studii napsal dramatik a profesor DAMU Jan Vedral. Specifikem i této knížky je, že se na činnost jednotlivých souborů pohlíží z různých úhlů – vedle teatrologických pohledů tak oddíl Medailonů obsahuje i např. vzpomínky a svědectví jejich členů, které kromě poetiky tvorby, postihují atmosféru vnitřního života souborů a i to, jak se tato divadla stávala jednou z oblastí, v níž se artikulovaly témata a postoje, jež představovaly relativně svobodnější alternativu k marasmu doby. Oddíl otevírá kapitola věnovaná pražskému souboru Orfeus Radima Vašinky, následují loutkářské C Svitavy, Lampa a Paraple Praha, soubory polské menšiny Tetrzyk a Teatr im. mjr. Szmauza z Těšínska, vodňanská Šupina, Divadelní klub Jirásek z České Lípy, Bílé divadlo Ostrava a pražská Vizita. Oddíl Portréty představuje významné kolektivy, z nichž o některých již byly vydány samostatné práce, např. Jelo Praha, Ochotnický kroužek Brno, Pražská pětka, a další také zaznamenaly v 80. letech velký ohlas. Dividýlko Slaný, Divadlo AHA! Lysá n. L., Anfas Černošice, Čmukaři Turnov, Tatramani Bechyně, Anebdivadlo Praha, Nepojízdná housenka Brno. Všechny statě doplňují fotografie, bohatý poznámkový materiál včetně bibliografie. Závěrečný Heslář pak stručně zaznamenává více než 120 souborů a naznačuje tak, proč se o této oblasti amatérského divadla hovoří jako o „hnutí“.

DIAS MAREK: KERAMIKA VE ŠKOLE

Kniha je koncipována jako příručka pro pedagogy keramiky ve školní praxi. Učitelé na všech vzdělávacích stupních zde naleznou základní znalosti o keramické technologii i o vytvářecích postupech. Pomáhá řešit nejčastější problémy, které mohou nastat při zpracování keramického materiálu, vytváření, sušení, nanášení glazur nebo pálení.

UMĚNÍ A DÍTĚ • Estetické aktivity dětí a kulturní kapitál

Kniha není Závěrečnou zprávou výzkumného šetření, je určena především vedoucím uměleckých souborů, s nimiž ARTAMA spolupracovala, dále pedagogům a odborníkům jednotlivých oborů. Není běžně prodejná. Vychází ze základního výzkumného záměru, tj. prokázat vliv uměleckých aktivit na kulturní kapitál dítěte.

5. MEZINÁRODNÍ AGENDA

V souladu se Zásadami MK pro zahraniční reprezentaci neprofesionálních uměleckých aktivit a platnou legislativou, útvar zabezpečil agendu vysílání jednotlivců do zahraničí a přijímání souborů i jednotlivců na vybraných akcích v ČR.

Mezi jednotlivci převažovali delegáti na zasedání mezinárodních nevládních organizací AITA/IATA, UNICA, mezinárodní konference a vzdělávací akce.

Útvar dále zabezpečil vysílání našich pozorovatelů na zahraniční festivaly (např. Scénická divadelní žatva, Slovensko; Divadelní festival v Mikkeli, Finsko; v Kastavu, Chorvatsko atd.)

Pokračovala spolupráce se Svazem Čechů v Chorvatsku vysíláním odborných lektorů.

Útvar zabezpečil ve spolupráci s dalšími subjekty zahraniční účast na celostátních festivalech a akcích Českou republiku navštívilo mnoho zahraničních hostů

a odborníků (lektoři, porotci, odborní spolupracovníci) a souborů.

Např. Jiráskův Hronov (pozorovatelé ze SRN, Chorvatska, Austrálie; lektor z Chorvatska; divadelní soubory z Chorvatska a Slovenska), Setkání mladých divadelníků (lektoři a divadelní soubor ze Slovenska).

Při vysílání i přijímání organizace spolupracuje s českými středisky mezinárodních nevládních organizací, odbornými radami a programovými radami jednotlivých akcí. NIPOS je členem českých středisek a komitétů AITA/IATA, CISM, CIOFF, UNICA. Je samostatným členem IFCM. V dohodě s dalšími členskými subjekty útvar vykonává funkci sekretariátu Českého střediska AITA/IATA (amatérské divadlo), UNICA (film) a CISM (dechová hudba).

Útvar průběžně plní roli expertního pracoviště pro MK a vyjadřuje se k mezinárodním kulturním dohodám a jeho zástupci jsou členy grantové komise ORNK pro podporu výjezdu souborů do zahraničí.

ZAHRAANIČNÍ STYKY NIPOS-ARTAMA

PŘIJETÍ

PŘIJETÍ	AKCE	MÍSTO	SUBJEKT	ZE STÁTU	CO PLATÍME	DATUM	PLÁNOVANÁ Č.	PROPLACENO	OD.P.
07 201 68	Dětská scéna	Trutnov	Christiane Page	Francie	pob. náklady	15. – 21. 6.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	JH
07 202 68	Dětská scéna	Trutnov	Bernard Paumann	Rakousko	pob. náklady	15. – 21. 6.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	JH
07 203 68	XXI. CPSTMD	Jablonec n./N.	Marie Kinsky	Francie	pob. náklady	25. – 28. 10.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	JL
07 204 68	XXI. CPSTMD	Jablonec n./N.	Anna Sedláčková	SK	pob. náklady	25. – 28. 10.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	JL
07 205 68	XXI. CPSTMD	Jablonec n./N.	Zuzana Kozánková	SK	pob. náklady	25. – 28. 10.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	JL
07 210 68	Šrámkův Písek	Písek	J. Šimko	SK	pob. náklady	25. – 27. 5.	3 000,00 Kč	3 000,00 Kč	LN
07 216 68	77. JH	Hronov	F. J. Witting	SRN	pob. náklady	8. – 12. 8.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	MS
07 217 68	77. JH	Hronov	CH. Hancock	Australia	pob. náklady	3. – 6. 8.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	MS
07 218 68	CSNFT Český lviček	Ústí n./Orlicí	O. Siebert	SRN	pob. náklady	8. – 9. 6	2 500,00 Kč	2 500,00 Kč	MT
07 219 68	CSNFT Český lviček	Ústí n./Orlicí	Z. Školudová	SK	pob. náklady	8. – 9. 6	2 500,00 Kč	2 500,00 Kč	MT
07 220 68	CSNFT Český lviček	Ústí n./Orlicí	I. V. Dašek	CH	pob. náklady	8. – 9. 6	2 500,00 Kč	2 500,00 Kč	MT
07 226 68	Setkání mladých divadelníků	Šumperk	J. Krasula	SK	pob. náklady	17. – 26. 8	2 200,00 Kč	2 200,00 Kč	AC
07 227 68	Setkání mladých divadelníků	Šumperk	P. Lančarič	SK	pob. náklady	17. – 26. 8.	2 200,00 Kč	2 200,00 Kč	AC
07 228 68	Setkání mladých divadelníků	Šumperk	J. Benčík	SK	pob. náklady	17. – 26. 8.	2 200,00 Kč	2 200,00 Kč	AC
07 229 68	Fest. scén. tance s mezinárodní účastí	Kláštrec n./ O.	Marina Oliveira	Portugalsko	pob. náklady	20. – 26. 8.	2 500,00 Kč	2 500,00 Kč	JL
07 230 68	Fest. scén. tance s mezinárodní účastí	Kláštrec n./ O.	Rafaela Salvador	Portugalsko	pob. náklady	20. – 26. 8.	2 500,00 Kč	2 500,00 Kč	JL
07 231 68	Fest. scén. tance s mezinárodní účastí	Kláštrec n./ O.	Marta Martinez	Portugalsko	pob. náklady	20. – 26. 8.	2 500,00 Kč	2 500,00 Kč	JL
07 232 68	Fest. scén. tance s mezinárodní účastí	Kláštrec n./ O.	Catarina Ascensao	Portugalsko	pob. náklady	20. – 26. 8.	2 500,00 Kč	2 500,00 Kč	JL
07 233 68	Národní festival DO	Ostrava	Erich Schwab	Švýcarsko	pob. náklady	18. – 21. 10.	4 200,00 Kč	4 200,00 Kč	VH
07 234 68	Národní festival DO	Ostrava	Thorsten Reinau	SRN	pob. náklady	18. – 21. 10	4 200,00 Kč	4 200,00 Kč	VH
07 235 68	Národní festival DO	Ostrava	Tadeucz Mroczek	PL	pob. náklady	18. – 21. 10	4 200,00 Kč	4 200,00 Kč	VH
07 237 68	Dětská scéna	Trutnov	Peter Janků	SK	pob. náklady	15. – 21. 6.	4 000,00 Kč	4 000,00 Kč	JH
07 251 68	Divadelní Třebíč	Třebíč	Divadlo Commedia Poprad	SK	pob. náklady	19. – 20. 5.	10 000,00 Kč	10 000,00 Kč	SB
07 253 68	Setkání mladých divadelníků	Šumperk	6P Partizánské	SK	pob. náklady	24. – 26. 8.	7 000,00 Kč	7 000,00 Kč	AC
07 254 68	77. JH	Hronov	DS Disk Trnava	SK	pob. náklady	9. – 11. 8.	8 000,00 Kč	8 000,00 Kč	MS
07 255 68	77. JH	Hronov	Div. ml. Záhřeb	Chorvatsko	pob. náklady	6. – 9. 8.	15 000,00 Kč	15 000,00 Kč	MS
07 256 68	Setkání mladých divadelníků	Šumperk	Tůlavé div. Trnava	SK	pob. náklady	17. – 19. 8.	3 000,00 Kč	3 000,00 Kč	AC
	Přijetí celkem							127 700,00 Kč	

ZAHRAANIČNÍ STYKY NIPOS-ARTAMA

VYSLÁNÍ

VYSLÁNÍ	AKCE	MÍSTO	SUBJEKT	STÁT	CO PLATÍME	DATUM	PLÁNOVANÁ Č.	PROPLACENO	OD.P.
06 030 68	Mez. divadelní festival	Mikkeli	M. Hecht	Finsko	letenka	25. 1. – 3. 2.	7 934,00 Kč	7 934,00 Kč	LL
07 001 68	Zas. Šředoevr. sekce AITA/IATA	Dublin	L. Lázhovská	Irsko	letenka	2. – 4. 2.	5 425,00 Kč	5 425,00 Kč	LL
07 002 68	Odborná pomoc české menšině	Daruvar	E. Zetová	Chorvatsko	doprava	12. 5. – 2. 6.	11 006,00 Kč	11 006,00 Kč	LL
07 004 68	Odborná pomoc české menšině	Daruvar	V. Zajíc	Chorvatsko	doprava	12. – 23. 8.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	LL
07 006 68	Vícegenerační divadlo-konference	Lingen	S. Svoboda	SRN	doprava + popl.	11. – 14. 10.	8 939,80 Kč	8 939,80 Kč	LL
07 008 68	Congress-Drama in education.	Schlaining Castle	Jakub Stárek	Rakousko	doprava+popl.	30. 3. – 4. 4.	17 610,78 Kč	17 610,78 Kč	JH
07 010 68	Div. v komunitě, komun. v divadle	New York	M. Sedláček	USA	doprava+popl.	12. – 14. 10.	13 843,00 Kč	13 843,00 Kč	JH
07 011 68	Okno na východ	Berlín	L. Františ	SRN	doprava	16. – 18. 3.	3 000,00 Kč	3 000,00 Kč	MT
07 012 68	Mez. soutěž UNICA	Lipt.Mikuláš	M. Tuščák	SK	doprava	1. – 9. 9.	3 000,00 Kč	3 000,00 Kč	MT
07 013 68	Mez. soutěž UNICA	Lipt.Mikuláš	C. Štípl	SK	doprava	1. – 9. 9.	2 000,00 Kč	2 000,00 Kč	MT
07 014 68	Mez. soutěž UNICA	Lipt.Mikuláš	L. Františ	SK	doprava	1. – 9. 9.	2 000,00 Kč	2 000,00 Kč	MT
07 016 68	Cineama	Banská Bystrica	M. Tuščák	SK	doprava	1. – 3. 6.	3 000,00 Kč	3 000,00 Kč	MT
07 017 68	Bavorsko-Česká soutěž neprofilmů	Regensburg	M. Tuščák	SRN	doprava	19. – 21. 10.	2 000,00 Kč	2 000,00 Kč	MT
07 022 68	Mistrovství evropy DO	Empfingen	V. Hlaváček	SRN	doprava	11. – 13. 5.	3 500,00 Kč	3 500,00 Kč	VH
07 024 68	Mez. festival JADRAN	Kastav	Běla Fuková	Chorvatsko	doprava	25. – 31. 5.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	MH
07 025 68	Mez. konference "Kultura a literatura"	Granada	Jiří Klapka	Španělsko	doprava	5. – 10. 5.	10 000,00 Kč	10 000,00 Kč	LL
07 026 68	Mez. seminář BMC zákl.pohyb.struktury	Bratislava	Jiří Lössl	Slovensko	doprava+pob.nákl	29. 8. – 1. 9.	5 000,00 Kč	5 000,00 Kč	LL
07 027 68	Mezinárodní divadelní setkání	Lörrach	M. Hecht	SRN	doprava	17. – 20. 10.	8 000,00 Kč	8 000,00 Kč	LL
07 028 68	Odb. pomoc české menšině	Daruvar	V. Zajíc	Chorvatsko	doprava	19. – 25. 11.	6 041,42 Kč	6 041,42 Kč	LL

Vyslání celkem	122 300,00 Kč	
Suma	250 000,00 Kč	250 000,00 Kč
LIMIT	250 000,00 Kč	250 000,00 Kč
ZBÝVÁ (rezerva)	0,00 Kč	- Kč

Ekonomický útvar provádí podle pokynů zřizovatele zpracování podkladů pro schválený rozpočet střediska a rozpočtová opatření, sleduje čerpání rozpočtu, rovnoměrnost vynakládání prostředků v průběhu roku a navrhuje operativně změny a úpravy v kompetenci organizace. Zde jsou realizovány veškeré finanční operace NIPOS včetně účetního zpracování, finančních výkazů a statistiky; nedílnou součástí je i mzdová účtárna, PaM a pokladna. Pro ředitele organizace vede pracoviště agendu FKSP.

■ HOSPODAŘENÍ NIPOS V ROCE 2007

VÝNOSY A NÁKLADY

Náklady celkem k 31. 12. 2007 představovaly částku 33 860 665,86 Kč, dosažené výnosy 34 139 034,74 Kč (z toho příspěvek na neinvestiční činnost 30 273 000,00 Kč). Hospodaření skončilo zlepšeným výsledkem hospodaření 278 368,88 Kč.

V níže uvedené tabulce je podán detailnější přehled o vlastních a ostatních výnosech organizace a vynaložených nákladech:

Výnosy a náklady k 31. 12. 2007 (v tis. Kč)

POLOŽKA	ROZPOČET PO ÚPRAVÁCH	SKUTEČNOST CELKEM
Výnosy celkem	34 014	34 139
v tom: vlastní výkony	781	851
rozp.fondy, aktivace a nedokončená výroba	2 960	2 990
provozní dotace	30 273	30 273
dotace měst	0	25
Náklady celkem	34 014	33 861
v tom: spotřeb.nákupy	3 801	3 830
služby	9 034	9 094
osobní náklady	20 815	20 571
daně a poplatky	0	0
ostatní náklady	165	167
odpisy	199	199
Výsledek hospodaření zisk/ztráta	0	278 (zisk)

Součástí schváleného rozpočtu NIPOS na rok 2007 byl příspěvek na činnost organizace ve výši 28 198 tis. Kč; k 31. 12. 2007 po deváté úpravě činil příspěvek 30 273 tis. Kč. V rámci upraveného rozpočtu byly NIPOS rozepsány účelové prostředky 2 047 tis. Kč, ostatní 28 tis. Kč.

Jako součást schváleného rozpočtu byly středisku zřizovatelem stanoveny ukazatele podmiňující čerpání příspěvku na činnost 1 000 tis. Kč, v tom:

aktivity neprofesionálního umění 750 tis. Kč
zahraniční styky v této oblasti 250 tis. Kč

NIPOS veškeré účelové prostředky stejně jako finance určené na ukazatele podmiňující čerpání příspěvku využil v plné výši a na daný účel; ostatní závazné ukazatele nebyly překročeny.

NIPOS navrhl v rámci zúčtování roku 2007 přidělení celé částky 278 368,88 Kč zlepšeného výsledku hospodaření do svého rezervního fondu.

ZAMĚSTNANOST A ČERPÁNÍ MZDOVÝCH PROSTŘEDKŮ

Dopisem č.j. 2314/2007-EO/4 ze dne 13. 2. 2007 stanovilo MK NIPOS limit průměrného přepočteného stavu na 62 zaměstnanců. Stanovený limit zůstal v průběhu roku beze změny i po všech následných úpravách rozpočtu.

Vývoj počtu zaměstnanců v roce 2007 byl zejména ovlivněn snahou vedení střediska racionalizovat práci útvarů a dosáhnout srovnatelných výstupů s nižším počtem zaměstnanců. Tomu napomohl i vnitřní personální audit, který byl proveden na podzim sledovaného roku. Skutečně dosažený průměrný přepočtený stav zaměstnanců za rok 2007 činil 59 zaměstnanců.

§ 3392, 3319, 3380	Limit (tis. Kč)	Skutečnost (Kč)	Rozdíl (Kč)
Platy celkem	14 077	14 077 000	0
z toho: § 3380	130	130 000	0
§ 3392	50	50 000	0
OON celkem	1 223	1 223 000	0
z toho: § 3380	100	100 000	0
§ 3392	220	220 000	0
Platy a OON celkem	15 300	15 300 000	0

Jak z výše uvedené tabulky vyplývá, v roce 2007 nebyly mzdové prostředky překročeny.

STAV ZAMĚSTNANCŮ NIPOS K 31. 12. 2007 SOUHRNĚ

přepočtený stav:.....58,03

fyzický stav:71

PODLE JEDNOTLIVÝCH ÚTVARŮ:	PŘEPOČTENÝ	FYZICKÝ
• Útvar ředitele	5,70	7
• Centrum informací o kultuře	10,30	11
• REGIS	5,20	7
• ARTAMA	22,30	29
• Redakce Místní kultury	3,60	4
• Ekonomický útvar	5,00	5
• ÚPROS	5,93	8

SLOŽENÍ ZAMĚSTNANCŮ NIPOS PODLE DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ	CELKEM	V TOM	
		MUŽI	ŽENY
vysokoškolské	36	11	25
úplné střední, resp. úplné střední odborné (s maturitou)	29	7	22
odborné (bez maturity)	3	1	2
základní	3	1	2

Přijetí nových zaměstnanců v r. 2007 – 9 osob

Ukončení pracovních poměrů v r. 2007 – 15 osob

- 5x ukončení pracovního poměru dohodou
- 1x ukončení pracovního poměru úmrtím zaměstnance
- 8x ukončení termín. pracovního poměru uplynutím sjednané doby (z toho 6x prac. důchodce)
- 1x ukončení prac. poměru výpovědí ze strany zaměstnavatele

JAZYKOVÉ KVALIFIKAČNÍ PŘEDPOKLADY:

Jazykové kvalifikační předpoklady požaduje NIPOS u zaměstnance zabezpečujícího organizačně zahraniční kontakty a u zaměstnance, který monitoruje evropské dokumenty. Potřeba a prospěšnost jazykového vybavení nejméně jedním světovým jazykem se postupně rozšiřuje i na další pracovní pozice. Při přijímání nových zaměstnanců na uvolněná odborná pracovní místa je znalost cizího jazyka jedním z kritérií pro přijetí do zaměstnání.

ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ:

- V r. 2007 absolvovali ekonomicko-hospodářští pracovníci řadu odborných seminářů, kde si rozšiřovali vědomosti a čerpali nové poznatky z oblasti legislativních změn.
- NIPOS zaměstnával v roce 2007 mladou perspektivní odbornou pracovníci, která si studiem doplňovala potřebné vysokoškolské vzdělání. V tomto trendu hodlá NIPOS pokračovat i v následujících letech.

ZAMĚSTNANCI NIPOS PODLE ÚTVARŮ STAV K 31. 12. 2007

* = kratší pracovní doba

x = další pracovní poměr v NIPOS /kratší pracovní doba/

xx = další pracovní poměr na úklid /kratší pracovní doba

Zborník František PaedDr., ředitel

Sázavská Aranka xx

Bašus Tomáš

x Filčík Štěpán *

Erben Přemysl Ing. *

Macháček Petr

Weber Jan RNDr.

CENTRUM INFORMACÍ O KULTUŘE

Radová Jana PhDr., vedoucí útvaru

Gonzálezová Marie PhDr.

Janebová Vlasta Mgr.

Lindnerová Vladimíra PhDr., CSc.

Novosadová Jana *

Platilová Ivana Ing.

Richtr Josef Ing.

Smetana Zdeněk

Smolová Marie PhDr. *

Studeníková Eva

Šílová Hana

REGIS

Mockovčiaková Alena PhDr., vedoucí útvaru

Gregoriniová Jindřiška PhDr.

Ladrová Alena xx

Peroutková Aglaja Mgr.

Schollarová Věra Mgr. *

Soukupová Jiřina

Vítová Kateřina Mgr. *

EKONOMICKÝ ÚTVAR

Denková Jana Ing., vedoucí útvaru

Antošová Irena

Paterová Hana

Uhrová Ludmila

Vlčková Blanka

ÚTVAR PROVOZNĚ-SPRÁVNÍ

Roosová Lenka, vedoucí útvaru

Havlíková Alena xx

Jeřábek Pavel

Klofcová Stanislava

Košíčková Dagmar *

Krajňák Dezider *

Paterová Markéta *

Rada Jan *

ARTAMA

Lázňovská Lenka Mgr., vedoucí útvaru

Bednaříková Libuše

Bezoušková Simona

Crhová Alena

Čermáková Pavlína Ing.

Daňková Iva Mgr. *

Filčík Štěpán

Hanzalová Soňa *

Hecht Michal Ing. *

Hlaváček Václav *

Hulák Jakub Mgr.

Lössl Jiří Mgr.

Němec Jiří Mgr.

Novotná Barbora Mgr. *

Novotná Lenka

Provazník Jaroslav Doc. Mgr. *

Silná Kateřina MgA. *

x Strotzer Milan PhDr. *

Synecká Zdenka Mgr. *

Sedláček Milan *

Šebešová Lea Mgr. *

Šindelářová Anna

Šrámková Vítězslava PhDr. *

x Štefánková Jana *

Tuščák Miroslav Mgr.

Žáčková Eva *

REDAKCE AMATÉRSKÉ SCÉNY:

Strotzer Milan PhDr. (šéfredaktor časopisu)

x Bezoušková Simona *

Poesová Marie Mgr. *

Tillerová Jana *

Schejbalová Pavlína Mgr. *

REDAKCE MÍSTNÍ KULTURY

Kučerová Ludmila, vedoucí útvaru

(šéfredaktorka měsíčníku Místní kultura)

Horníčková Eva *

Uhrinová Mária MgA.

Veselá Eva Mgr.

The National Information and Consulting Centre for Culture is a government non-profit organization established by the Ministry of Culture of the Czech Republic on 1st January 1991. It deals in particular with:

- Data collection and interpretation concerning the culture area, especially in the places and regions with the stress on non-professional arts
- State statistical services in the resort of culture
- Organizing of national festivals and competitions in various branches of non professional arts
- Support of further training and special education for professionals and volunteers
- Publishing of special literature incl. special-purpose journals
- Expert activity for the Ministry of Culture and other subjects of state administration and local government
- Research in the fields of the NIPOS activities
- Professional consultations for subjects active in the culture
- Part of agenda connecting with the state representation of non-professional arts abroad (delegates abroad and hosting of subjects at various events in the Czech Republic)

Organisational structure of NIPOS is formed by following departments:

- **ARTAMA** – non-professional art of children, youth and adults (22 specializations)
- **Centre for Information about the Culture /CIK/** - collecting, processing and interpreting of information, statistics
- **REGIS** – professional consultation service
- **Office of web periodical Místní kultura (Local Culture)**
- **Economic and operational department**

59 employees worked on an average at NIPOS in 2007. Total allowance from the Ministry for NIPOS's activities was CZK 30,273,000,- in 2007.

The institution fulfils its mission in co-ordination (or partnership) with the range of subjects. First of all they are non-profit organisations, subjects of local government, culture institutions established by the public authorities etc. It prepares expert statements on various

documents and other statements on various professional issues for the Ministry.

Studies elaborated in 2007:

- Empirical ICT investigation in the field of culture incl. SWOT analysis, conclusions and recommendations
- Financing of culture from public budgets in 2006
- Background papers for the document "Strategy of Sustainable Development"
- Background papers for EAFRD (European Agricultural Fund for Rural Development)
- Final study of the project "Examination of the culture dimension of Seniors life"
- Final report about the realisation of five-year research project "The Importance of Selected Artistic Activities for the Formation of Children Personality in the Age of Compulsory Education"
- Culture statistics for 2006 – proposals for statistic activities for 2008

Projects worked out or in Process in 2007:

- Database system for evaluation of efficiency and quality of activities in the libraries (benchmarking) in testing and pilot phases.
- Creation of Czech Amateur Theatre Database (topography, groups, personalities, festivals, bibliography) on www.amaterskedivadlo.cz
- Creation of so-called "satellite culture account"
- Realization of 42 national and international festivals in professional gestion of the institution (for example the harvest of the Czech amateur theatre with international participation "Jiráskův Hronov", the "Festival of Inetrnational Choral Art" in Jihlava, the festival of experimental theatre "Šrámkův Písek", "Loutkářská Chrudim" for puppeteers, the "International Competition of Big Brass Orchestras" in Ostrava, "Tanec, tanec" for scenic dance in Jablonec n.N., the "National Exhibition of Amateur Photography" in Svitavy, the national festival of chamber and symphonic music in 6 Czech cities and others)
- Realization of 45 workshops and seminars
- Issuing of 7 titles of professional literature (for example "Obraz jako dialog s časem" /The Picture as a Dialog with Time/ by A. and L. Baran, "Divadla svítící do tmy" /Theaters Flashing Through the Dark/ - collection of profiles of amateur theatre groups in 80s, "Keramika ve škole"/Ceramics in schools/ by M. Dias, the journals "Amatérská scéna" (Amateur Scene), "Tvořivá dramatika" (Creative Dramatics) and "Pam, pam" for modern dance.

V předcházejících částech Výroční zprávy jsou obsaženy především přehledy činnosti a její hodnotící popisy. Chtěli bychom však, aby čtenáři této zprávy měli konkrétnější představu o naší činnosti. Proto v drobné kapitole nazvané Přílohy najdete ukázky dokumentů, které vznikly v roce 2007. Názorněji než popis ukazují šíři záběru instituce a její možnosti v informační a konzultační oblasti. Oba výzkumné

projekty (vybraných dětských uměleckých aktivit a kulturní dimenze života seniorů), podobně jako materiál nazvaný Financování kultury z veřejných rozpočtů jsou originálními přínosy instituce ke kulturní politice i praxi. Pokud Vás něco z toho zaujme, navštivte naše webové stránky (www.nipos-mk.cz), pošlete nám e-mail (nipos@nipos-mk.cz) nebo nás vyhledejte jiným způsobem.

1. Ukázky ze závěrečné zprávy Šetření kulturní dimenze života seniorů (Přehled aritmetických průměrů odpovědí na frekvenci oblíbených volnočasových aktivit, oblíbená televizních pořadů a programových typů) 58
2. Ukázky ze závěrečné zprávy o realizaci VaV projektu Význam vybraných uměleckých aktivit pro utváření osobnosti dítěte ve věku povinné školní docházky (Grafy ukazující frekvenci návštěv kulturních zařízení – část tématu životní styl, analýza odpovědí na otázku Recitoval/a jsi někdy z vlastního potěšení – část tématu recepce umění) 60
3. Návštěvnost památek v jednotlivých krajích v roce 2006 64
4. Přínosy jednotlivých odvětví kulturního průmyslu za rok 2006 65
5. Benchmarking knihoven – ukázka z internetové aplikace (porovnání indikátorů dvou vybraných knihoven) 66
6. Financování kultury z veřejných rozpočtů 2007 (úvodní text studie) 67

UKÁZKY ZE ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY ŠETŘENÍ KULTURNÍ DIMENZE ŽIVOTA SENIORŮ

Tabulka 14. Volnočasové aktivity – obliba (aritmetické průměry, řazeno vzestupně, N=501 v každém řádku)

c.	Sledování televize	1,42
jj.	Četba novin, časopisů	1,60
a.	Poslech rozhlasu	1,70
ee.	Odpocinek	1,74
r.	Četba knih	1,74
dd.	Procházky	1,75
hh.	Návštěvy známých, přátel, příbuzných	1,78
gg.	Povídání se sousedy, přáteli	1,93
z.	Luštění křížovek	2,03
mm.	Zájezdy po zajímavých místech Čech a Moravy	2,07
e.	Návštěva divadla	2,08
n.	Návštěva společenských setkání	2,21
b.	Poslech gramofonu, magnetofonu, CD	2,29
oo.	Zahradkářství, rybaření, chov drobných hosp. zvířat	2,30
nn.	Zájezdy po zajímavých místech v sousedních zemích	2,30
p.	Návštěva knihovny	2,36
y.	Hraní společenských her (karty, šachy, deskové hry...)	2,37
g.	Návštěva muzeí	2,39
i.	Návštěva jiných výstav (květiny, dom. zvířata apod.)	2,39
l.	Návštěva koncertů dechové hudby	2,40
j.	Návštěva koncertů vážné hudby	2,43

m.	Návštěva přednášek, veřejných diskusí a besed	2,46
h.	Návštěva výstav výtvarného umění	2,48
kk.	Návštěva kostela, církevních akcí	2,53
d.	Sledování videa, DVD	2,58
f.	Návštěva kina	2,59
ff.	Ruční práce (např. vyšívání, pletení, háčkování, šití)	2,61
pp.	Chalupářství	2,66
o.	Návštěva tanečních zábav	2,71
ii.	Kutilství, např. vyřezávání, opravy spotřebičů ap.	2,72
aa.	Učení se, studium, např. jazyků	2,75
cc.	Aktivní sport (ne sledování)	2,79
s.	Samostatná hra na hudební nástroj	2,80
k.	Návštěva koncertů populární hudby, country apod.	2,84
bb.	Internet	2,91
u.	Sborový zpěv (v kroužku, církevním sboru apod.)	2,91
v.	Sólový zpěv	2,92
x.	Malování, modelování nebo jiné výtvarné aktivity	2,92
w.	Činnost v divadelním kroužku	2,94
q.	Návštěva videopůjčoven, půjčoven DVD	2,98
t.	Hra na hudební nástroj v kolektivu, kroužku, souboru	3,00
ll.	Zájezdy s komerční nabídkou (nabídkou nákupu)	3,16

- 1 Mám velmi rád(a)
- 2 Mám rád(a)
- 3 Nezajímá mě
- 4 Spíše nerad(a)
- 5 Velmi nerad(a), vadí mi

Z přehledu je patrné, že vyšší zájem zaznamenává pasivní konzum kultury zejména ve formě rozhlasového a televizního vysílání. Méně frekventované jsou vlastní kulturní aktivity. Z aktivit se nejvýše umístily četba knih a luštění křížovek. Seniori potřebují komunikaci s dalšími lidmi (popovídání s přáteli), méně však preferují společenské zábavy s tancem. Až někde v polovině tabulky najdeme návštěvu kostela a církevních akcí. Vůbec nejméně seniory zajímají zájezdy s komerční nabídkou.

UKÁZKY ZE ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY ŠETŘENÍ KULTURNÍ DIMENZE ŽIVOTA SENIORŮ

OT. Č. 8 OBLIBA TELEVIZNÍCH POŘADŮ A PROGRAMOVÝCH TYPŮ

	MÁM VELMI RÁD(A)	MÁM RÁDA(A)	NEDÍVÁM SE, NEDOVEDU POSODIT	SPÍŠE NERAD(A)	VELMI NERAD(A) VADÍ MI
Pořady o zajímavých místech u nás i ve světě	51,9			35,7	10,0
Počasí	48,7			41,3	7,2
Filmy pro pamětníky	43,5			42,9	9,0 3,0
Vzdělávací programy	39,7		44,9		12,2 2,0
Televizní soutěže, kvízy	35,5		43,9		15,8 3,0
Komedie	30,1		48,3		16,2 4,4
Sport, sportovní přenosy	26,5		27,3	30,9	9,8 4,6
Akční seriály nebo filmy, horory	25,1		47,7		13,6 8,4 4,4
Publicistika	24,0		47,1		20,4 7,0
Politické debaty	22,8		32,3	25,5	13,2 5,4
Hudební pořady	22,6		43,7		23,2 7,6 2,2
Původní televizní hry	20,4		48,5		24,8 5,0
Rodinné seriály nebo telenovely	18,4		27,7	28,7	13,6 10,6
Přenosy, či záznamy divadelních představení	17,8		41,7		30,9 7,6
Dobrodružné seriály nebo filmy	16,0		48,5		21,6 9,6 3,6
Receptáře	15,4		46,1		28,5 7,4 1,8
Pořady o vaření	15,2		34,1	40,9	7,0 2,0
Pohádky, večerníčky	13,4		36,3	44,1	4,0 1,8
Lehké zábavné programy	12,0		39,5	26,1	12,0 9,6
Filmy pro děti	5,6	31,9		55,1	6,4
Programy pro děti	5,4	27,5		58,7	7,0
Programy pro mládež	9,0	62,3			20,6 6,6

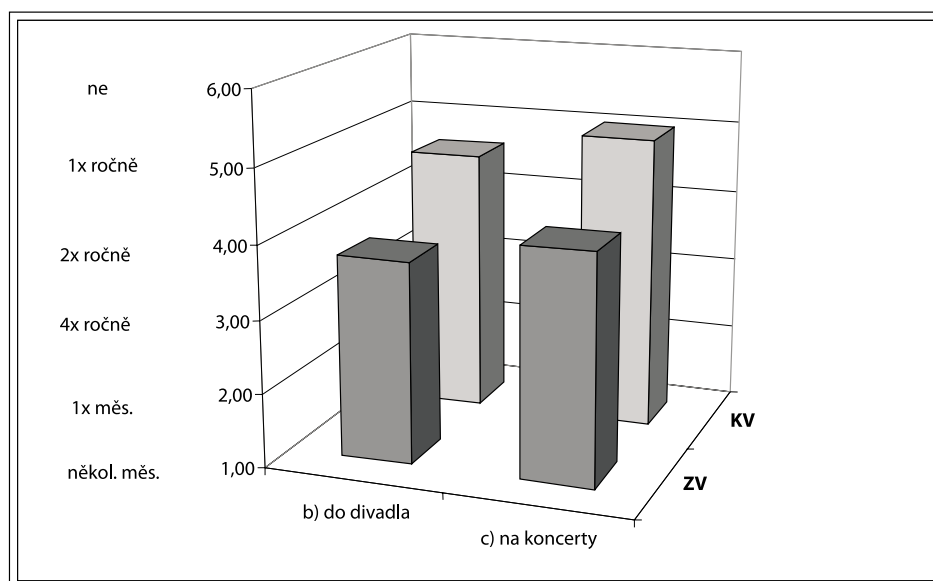
**Ukázky ze závěrečné zprávy o realizaci VaV projektu
VÝZNAM V YBRANÝCH UMĚLECKÝCH AKTIVIT
PRO UTVÁŘENÍ OSOBNOSTI DÍTĚTE VE VĚKU POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY**

(Grafy ukazující frekvenci návštěv kulturních zařízení – část tématu životní styl, analýza odpovědí na otázku
Recitoval/a jsi někdy z vlastního potěšení – část tématu recepce umění)

2.1. SOCIOKULTURNÍ AKTIVITY

V dalším kroku jsme se zabývali diferencemi v sociokulturních aktivitách mezi respondenty, kteří se věnují nějakému typu zájmové umělecké aktivity a těmi, kteří se takovou činností nezabývají. Jako indikátor byla použita frekvence návštěv kulturních akcí (kina, divadla, koncerty apod.). Byly zjištěny statisticky významné difference v návštěvě kina a koncertů.

Graf 22.
Frekvence návštěv kulturních zařízení. Aritmetické průměry.
Zobrazeny jsou pouze statisticky významné rozdíly.

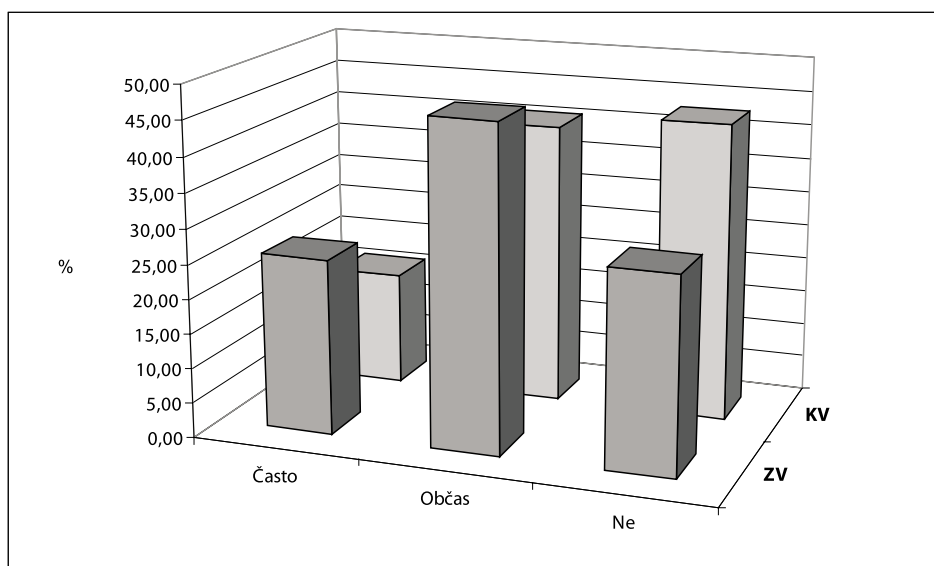
ZV • základní vzorek
KV • kontrolní vzorek

Z grafu je patrné, že ti respondenti, kteří se zabývají nějakým druhem umělecké aktivity, navštěvují divadlo a koncerty častěji než ti, kteří se ničím podobným nezabývají.

Jako další možný indikátor sociokulturních aktivit jsme zkoumali frekvenci návštěv knihovny.

Graf 23.

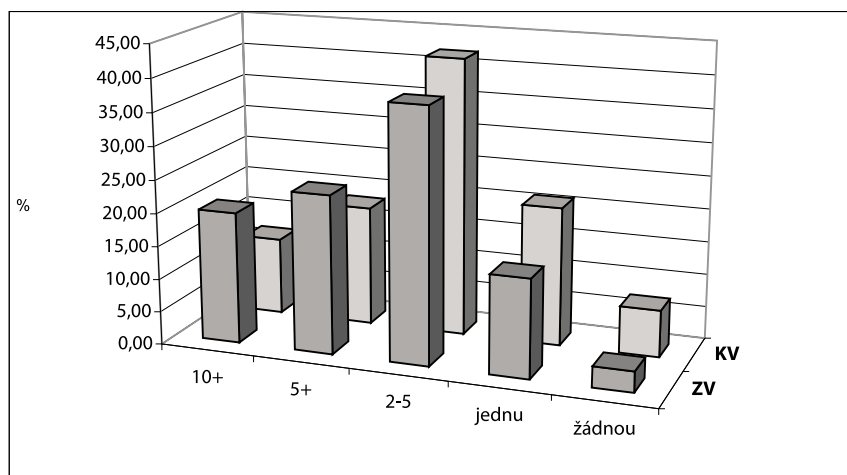
Frekvence návštěv knihovny. Řádkové relativní četnosti (ChSq=26,32, p=0,0)

Tendence k častějším návštěvám knihovny u respondentů, kteří se zabývají uměleckými aktivitami oproti těm, kteří se tím nezabývají, je statisticky významná a prokázána. Pro ověření jsme dále zkoumali i počet přečtených knih.

Graf 24.

Počet přečtených knih za poslední půlrok. Řádkové relativní četnosti (ChSq=28,89, p=0,0)

Z grafu i uvedených statistik je opět průkazná tendence k vyššímu počtu přečtených knih u těch respondentů, kteří se zabývají nějakou zájmově uměleckou činností oproti těm, kteří žádnou takovou činnost nevykonávají.

Výše uvedená zjištění o vyšší frekvenci návštěv knihovny a vyšším počtu přečtených knih křížově potvrzují předešlá zjištění o vyšší „vstřícnosti“ k literatuře, resp. k vyšší „apercepční aktivitě“ u respondentů ze ZV vzorku.

Lze tedy shrnout:

- Respondenti, kteří se zabývají nějakým druhem zájmové umělecké aktivity, navštěvují divadlo a koncerty častěji.
- Zároveň také častěji chodí do knihovny.
- Vykazují též vyšší „apercepční aktivitu“ než respondenti z kontrolního souboru.

14) RECITOVAL(A) – PŘEDNÁŠEL(A) JSI NĚKDY Z VLASTNÍHO POTĚŠENÍ?

Otázka zaměřená na produktivní stránku recepce. Dá se očekávat uplatnění expertního habitu.

	O14	O14	O14	Row
	Ano	Ne	Při jaké příležitosti	Totals
Výtvarný	72	158	0	230
Divadlo	146	42	0	188
Folklor	112	122	2	236
Sbory	162	189	1	352
Scénický tanec	152	125	2	279
Totals	644	636	5	1285

	O14	O14	O14	Row
	Ano	Ne	Při jaké příležitosti	Totals
Výtvarný	31,30 %	68,70 %	0,00 %	17,90 %
Divadlo	77,66 %	22,34 %	0,00 %	14,63 %
Folklor	47,46 %	51,69 %	0,85 %	18,37 %
Sbory	46,02 %	53,69 %	0,28 %	27,39 %
Scénický tanec	54,48 %	44,80 %	0,72 %	21,71 %
Totals	50,12 %	49,49 %	0,39 %	100,00 %

	Ano	Ne	Při jaké příležitosti
ZV	50,12 %	49,49 %	0,39 %
KV	25,24 %	74,76 %	0,00 %

	Chi-square	Df	P
Pearson Chi-square	98,90548	df=8	p=,00000
M-L Chi-square	103,8854	df=8	p=,00000
Phi	,2774333		
Contingency coefficient	,2673357		
Cramér's V	,1961750		

V oboru divadlo je velký rozdíl mezi základním a kontrolním vzorkem v potřebě vlastní umělecké prezentace. Téměř tři čtvrtiny divadelníků se také prezentují recitací, kdežto u kontrolního vzorku kladně na tuto otázku odpověděla jen čtvrtina dotazovaných. Je to pochopitelné, neboť k činnosti v divadelních souborech a dramatických oborech patří často sólová recitace a práce s poezií a prózou vůbec.

V oboru folklor celkem 47,5% dětí uvedlo, že přednášely z vlastního zájmu. Jako příležitost uvedly rodinné oslavy narozenin, přednes prarodičům jako dárek k narozeninám, spolužákům, na školní akademii, na soutěži. Uvedené prostředí a důvody přednesu jsou ovšem nejen odpovědí na přímou otázku, ale mají širokou výpovědní hodnotu, mimo jiné o pozitivních sociálních vztazích. Poměrně vysoké procento vypovídá ve prospěch respondentů základního vzorku, a to i přesto, že ve srovnání s respondenty jiných oborů základního vzorku patří co do četnosti opět k průměru.

V této otázce se opět více vymykají výtvarníci – jejich obor není zaměřený na osobní expresi a není tedy divu, že v téměř 70% odpověděli „ne“.

Předpokladem účasti v oboru sborový zpěv je, že jeho představitelé jsou zvyklí vystupovat a prezentovat se na veřejnosti. Přesto, že recitace neleží v jejich hlavním okruhu zájmu, lze předpokládat, že respondenti budou více motivováni k této aktivitě. Výsledky Ano jsou ve sborech ku kontrolnímu vzorku 46,02 : 25,24, u NE 53,29 : 74,76.

V oboru scénický tanec je volba Ano u základního vzorku vůči vzorku kontrolnímu v relativních četnostech v poměru 54,48 ku 25,24.

Porovnání chlapci vs. dívky v otázce č. 14

14. RECITOVAL(A) - PŘEDNÁŠEL(A) JSI NĚKDY Z VLASTNÍHO POTĚŠENÍ?

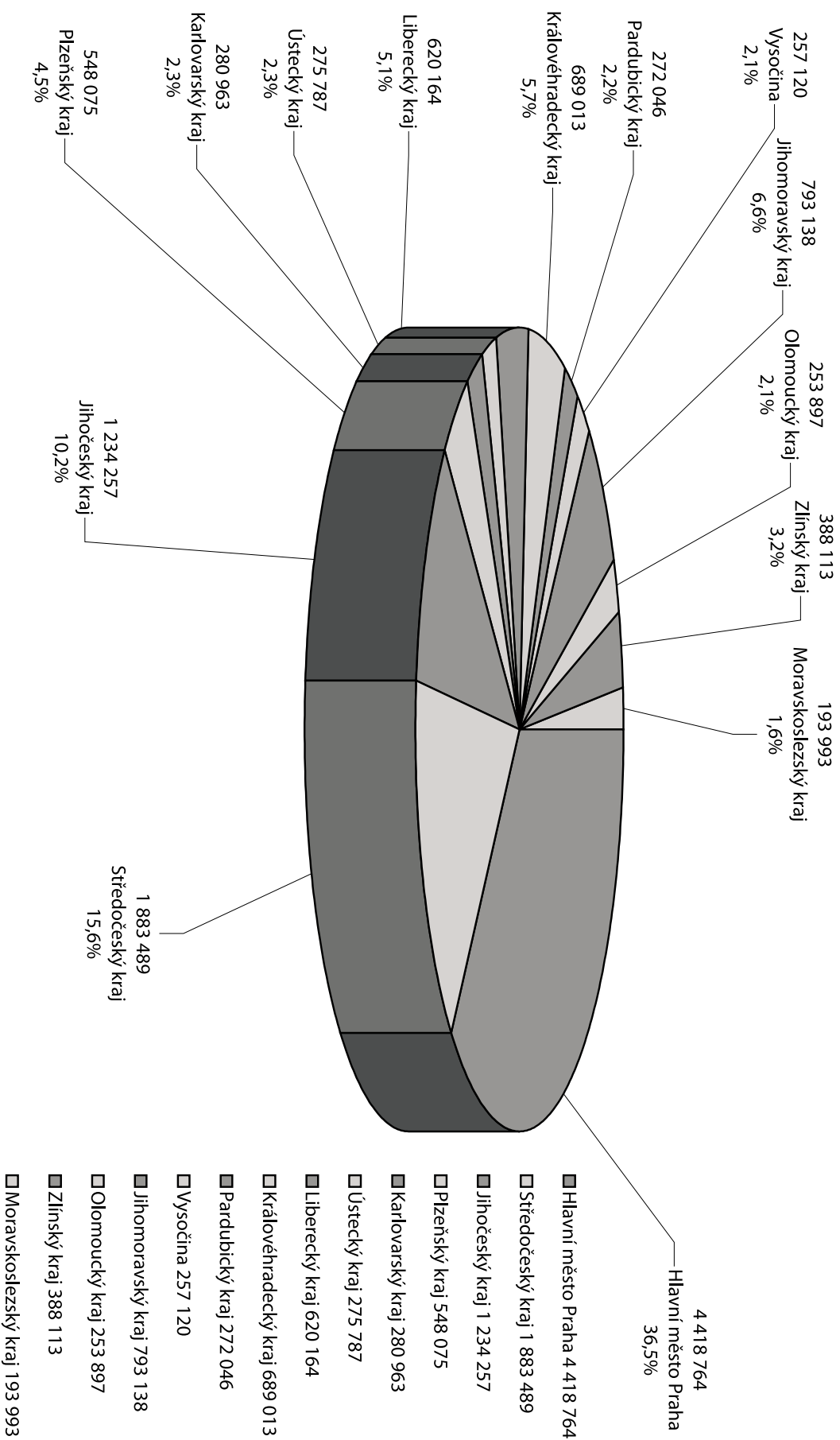
	O14	O14	O14	Row
	Ano	Ne	Při jaké příležitosti	Totals
Chlapec	129	286	0	415
Děvče	593	581	5	1179
Totals	722	867	5	1594

	O14	O14	O14	Row
	Ano	Ne	Při jaké příležitosti	Totals
Chlapec	31,08 %	68,92 %	0,00 %	26,04 %
Děvče	50,30 %	49,28 %	0,42 %	73,96 %
Totals	45,29 %	54,39 %	0,31 %	100,00 %

	Chi-square	Df	P
Pearson Chi-square	48,53542	df=2	p=,00000
M-L Chi-square	50,79388	df=2	p=,00000
Phi	0,1744959		
Contingency coefficient	0,1718985		
Cramér's V	0,1744959		

Rozdíly mezi chlapci a dívkami v této otázce jsou opět poměrně vysoké a statisticky významné ($p < 0,00001$). Vliv na rozdíl mezi základním a kontrolním vzorkem se dá očekávat, stejně jako v předchozích případech. S tím, že vyšší četnost dívek v základním souboru znamená nejenom to, že je v něm relativně nižší podíl chlapců, a tedy i více recitátorek, ale také to, že v celkovém porovnání je více dívek pod vlivem umělecké přípravy – a právě proto mohou být oproti chlapcům v recitaci víc angažovány.

NÁVŠTĚVNOST PAMÁTEK V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH V ROCE 2006

Příloha číslo 4

Přínosy jednotlivých odvětví kulturního průmyslu za rok 2006

Údaje, které jsou k dispozici na základě prováděné státní statistické služby za rezort kultury v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

I. Příjmy z návštěvnosti kulturních zařízení

Kulturní zařízení zřizovaná orgány státní správy, kraji, obcemi a městy v ČR

*	Počet šetřených objektů	Počet zaměstnanců	Počet návštěvníků	Počet představení	Vybrané vstupné v Kč
Památkové objekty	190	1 183	8 994 832		341 583 864
Muzea	353	4 321	6 160 129		166 775 023
Galerie	38	1 100	1 479 615		40 799 417
Divadla	48	7 026	3 844 604	13 732	576 813 868
Celkem	629	13 630	20 479 180	13 698	1 125 972 172

V roce 2006 navštívilo kulturní subjekty o 311 724 občanů méně, vstupné se přitom zvýšilo o 64 227 718 Kč.

*Statisticky šetřené objekty zřizované podnikateli, církví a občanskými sdruženími většinou výše uvedené údaje nevykazují

II. Příjmy filmových distributorů z promítání celovečerních filmů v kinech

Počet distributorů, kteří vyplnili statistický výkaz	12
Počet celovečerních filmů uvedených v kinech	920
Celkové příjmy z promítání celovečerních filmů v Kč	785 069 000
Celkový počet nahraných videokazet dodaných do maloobchodu	911 000
Celkové příjmy distributorů z nahraných videokazet určených pro maloobchod v Kč	46 265 000

III. Zaměstnanci

Počet zaměstnanců v objektech zřizovaných

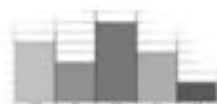
	orgány st. správy, kraji, obcemi a městy	podnikatelskými subjekty	církví, obč. sdruženími, OPS aj.
Památkové objekty	1 183	*	*
Muzea	4 321	*	*
Galerie	1 100	*	*
Divadla	7 026	305,7	162
Knihovny veřejné s profesionálními pracovníky **	5 154,4		
Filmová distribuce	1	166	3
Hvězdárny a planetária ****	143	*	*
Hudební soubory	1 282		
Výstavní činnost v oblasti prof. výtvar. umění ***	54,8	*	*
Celkem	20 265,2	471,7	165

* nejsou vykazovány údaje

** knihovny s neprofesionálními pracovníky vykazovány údaje

*** výstavní síně při domech kultury spadajících pod obecní úřady nevykazují údaje

Benchmarking knihoven – ukázka z internetové aplikace (porovnání indikátorů dvou vybraných knihoven)

Benchmarking knihoven

vyhodnocování výkonu a kvality činnosti knihoven metodou benchmarkingu
provozuje Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Praha

Úvod

Knihovny

Přehled

Srovnání

O benchmarkingu

Kontakt

Ve Srovnání můžete porovnávat výkony jednotlivých knihoven mezi sebou nebo s průměrem celé skupiny...

Vyberte rok: a skupinu v rámci které budete porovnávat:

První knihovna: (číslo v závorce udává počet obyvatel = obsluhovanou populaci)

Druhá knihovna: (číslo v závorce udává počet obyvatel = obsluhovanou populaci)

Porovnání výkonů exportovat toto porovnání do XLS

Indikátor	1. knihovna	2. knihovna	celá skupina (knihoven: 7)		
			min.	průměr	max.
Podmínky pro činnost knihovny					
1. Objem knihovního fondu na 1000 obyvatel	12 920,8	19 152,2	3 098,6	8 982,2	19 152,2
3. Objem příložků na 1000 obyvatel	187,3	298,7	96,2	207,8	298,7
4. Počet exemplářů docházejících periodik na 1000 obyvatel	43,8	28,9	11,5	29,2	43,8
5. Počet internetových stanic na 1000 obyvatel	0,4	0,2	0,0	0,4	1,3
6. Plocha knihovny pro uživatele v m ² na 1000 obyvatel	6,3	9,7	1,7	21,1	59,8
7. Počet studijních míst na 1000 obyvatel	1,1	0,8	0,4	1,4	3,1
8. Počet zaměstnanců (úvazků) na 1000 obyvatel	0,7	0,8	0,2	0,7	1,1
9. Počet zaměstnanců (úvazků) na 1000 registrovaných čtenářů	10,9	6,8	3,8	7,2	10,9
10. Počet zaměstnanců (úvazků) na 1000 návštěvníků	0,5	0,3	0,2	0,4	0,5
12. Počet hodin pro veřejnost týdně	53,0	57,0	43,0	51,9	57,0
13. % výdajů na knihovnu z celkových výdajů zřizovatele	0,3	0,3	0,2	0,4	0,6
Uživatelé, služby					
14. Registrovaní čtenáři - % z obsluhované populace	6,6	12,2	2,6	11,5	21,8
16. Počet návštěv na jednoho obyvatele	1,3	2,4	0,6	2,0	3,2
17. % návštěvníků internetu z celkového počtu návštěvníků	17,2	1,2	1,2	7,5	17,2
18. Počet výpůjček na registrovaného čtenáře	58,3	34,1	34,1	57,2	94,6
20. Vzdělávací akce na 1000 obyvatel	1,9	1,3	0,2	3,9	12,9
21. Internetové služby: webová stránka, OPAC, interaktivní funkce, soubor odkazů, virtuální informační služba, elektronické informační zdroje, pro-aktivní informační služby (email, SMS, newsletter)	19,0	21,0	14,0	19,1	26,0
Financování, výdaje, efektivita					
23. Celkové provozní náklady v přepočtu na jednoho obyvatele	314,8	382,7	110,0	343,8	664,3
24. Náklady na pořízení knihovního fondu (tradiční dokumenty) v přepočtu na jednoho obyvatele	26,6	16,0	16,0	29,0	48,1
25. Náklady na nákup licencí na el. inf. zdroje v přepočtu na jednoho obyvatele	3,0	1,0	0,3	1,8	3,7
26. Náklady na pořízení knihovního fondu (tradiční dokumenty) na výpůjčku	7,0	3,8	2,4	6,2	14,6
27. % čistých provozních nákladů (bez osobních nákladů a nákladů na knihovní fond) z celkových provozních nákladů	23,6	55,8	22,8	34,1	55,8
28. % nákladů na pořízení knihovního fondu z celkových provozních nákladů	8,5	4,4	4,4	9,5	16,9
29. % osobních nákladů z celkových provozních nákladů	67,9	39,8	39,8	56,3	69,6
30. % získaných dotací a grantů na celkovém rozpočtu knihovny z celkových příjmů na provoz	4,1	4,1	1,1	7,1	28,7
31. % vlastních příjmů na celkovém rozpočtu knihovny z celkových příjmů na provoz	5,4	5,6	4,5	6,2	7,9

 - Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové - doplňující informace k činnosti knihovny v roce 2006

 - Vědecká knihovna v Olomouci - doplňující informace k činnosti knihovny v roce 2006

Copyright 2007 - NĪPOS | web: www.nipos-mk.cz | kontaktovat webmastera

FINANCOVÁNÍ KULTURY Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ 2007

(úvodní text studie)

I v roce **2007** pokračovalo zpracování tématu **Financování kultury z veřejných rozpočtů** (započato v roce 1991, resp. 1993), a to shrnutím dat (včetně vybraných statistických údajů) a informací za rok **2006**, samozřejmě s úvodním analytickým textem, který je věnován klíčovým problémům financování, ekonomiky a právního prostředí kultury v roce 2006. Práce je to, zdá se, snad i ojedinělá – alespoň zatím nám není známo nic o tom, že by některá jiná instituce údaje o financování kultury z veřejných rozpočtů sledovala a analyzovala související problémy tak dlouhodobě a v podobné struktuře, jak to činíme my. Analýza údajů slouží nejen pro zpracování speciálních podkladů pro Ministerstvo kultury, ale i pro kraje, případně pro další subjekty. Vybrané pasáže textů a některé z tabulek zveřejňujeme na www stránkách NIPOS.

Úvodem

Výsledkem historického vývoje v prostoru ČR je skutečnost, že jako „kultura“ není obecně vnímána pouze jako umělecká činnost nebo její výsledky (v současnosti v celé šíři projevů a produktů, k nimž jsou práva chráněna podle zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona), ale i poznávací, osvětové, zájmové a vzdělávací aktivity, stejně tak i spolková činnost, tradice a zvyky, dokonce i přírodní a urbanizované prostředí individuálního života. V námi upřednostňovaném obsahu pojmu „kultura“ jsou proto obsaženy (mj.) činnosti knihoven, muzeí, galerií a divadel (včetně tzv. stagion); nabídka kulturních, společenských, vzdělávacích programů různých typů kulturních domů a středisek, činnosti dobrovolných občanských aktivit (zájmových či amatérských sdružení), nevládních neziskových organizací ale i městské slavnosti, festivaly, atd.

Kultura je velmi strukturovanou oblastí různorodých individuálních, skupinových i společenských zájmů, aktivit a činností, která podle našeho přesvědčení podstatnou měrou napomáhá identifikaci a rozvoji jednotlivce a zároveň k integraci občanské společnosti, významná je její sociální a komunikační funkce. Nezanedbatelný vliv na deklarované potřeby a zájmy lidí v oblasti místní a regionální kultury má samozřejmě i obecnější charakter (demografický, geografický, historický) sídla či regionu – tzn. mj. i úroveň zaměstnanosti (pracovních příležitostí), ekonomická úroveň domácností a struktura jejich výdajů, stav technické infrastruktury v území, dopravní dostupnost kulturních příležitostí apod. V oblasti místní a regionální kultury (veřejných služeb kultury) lze – jak na straně nabídky, tak na straně poptávky – samozřejmě zaznamenat i vliv obecnějších vývojových procesů – odstranění politických bariér při využívání informačních pramenů, rozvoje digitálních technologií, komunikačních technologií, cenové dostupnosti elektronických přístrojů pro domácnost atd.

Takto vymezená oblast kultury, resp. veřejných služeb kultury, ovšem značně překračuje rámec zákonem stanovených kompetencí a odpovědnosti ministerstev či jiných správních úřadů nebo územní samosprávy. Přitom však – s ohledem na ekonomický charakter veřejných služeb místní a regionální kultury – jsou tyto služby poskytované v obecně uznaném veřejném zájmu stále existenčně závislé na finančních prostředcích z veřejných rozpočtů, o jejichž alokaci rozhodují orgány veřejné správy.

Kulturu lze obtížně redukovat na odvětví ekonomiky nebo hospodářství. Na druhé straně je však sféra veřejných služeb kultury poměrně významná z národohospodářského hlediska – ať již na ni pohlédneme z hlediska zaměstnanosti (objemu vyplácených mezd realizovaných ve výdajích domácností, odvodů z vyplácených mezd apod.), z hlediska inspirace k návštěvě ČR v rámci cestovního ruchu a jistě nezanedbatelný je i ekonomický a hospodářský efekt výdajů příspěvkových organizací kultury realizovaných v podobě nákupu zboží a služeb nebo pořízení majetku.

2006

Celkem ročně navštíví kulturní zařízení téměř 50 milionů uživatelů (tzn. tam, kde se počty návštěvníků statisticky sledují – knihovny s profesionálními pracovníky, muzea, galerie, divadla, orchestry, památkové objekty, hvězdárny a planetária). V případě tzv. „všeobecných kulturních zařízení“ – kulturních domů, osvětových besed apod., se počty uživatelů/návštěvníků nesledují. Vzhledem k tomu, že těchto zařízení je v ČR cca 1000, lze – při časové a obsahové struktuře jejich provozu (koncerty, divadelní představení, přednášky, výstavy, kurzy atd.) – odhadovat jejich návštěvnost nejméně na úrovni cca 15 milionů uživatelů ročně. **Celkový počet uživatelů veřejných služeb kultury tak lze odhadnout na 65 – 70 milionů.** V tomto odhadu ovšem nejsou zahrnuti návštěvníci různých městských slavností, festivalů apod.

Na finančním zajištění odborné činnosti kulturních zařízení i nabídky kultury pro návštěvníky obcí a měst se značnou měrou podílejí veřejné rozpočty. Ty financují nejen provoz vlastních (nejčastěji příspěvkových) organizací, ale poskytují ve značné míře dotace neziskovým subjektům i podnikatelům na pokrytí části nákladů na jimi pořádané kulturní akce.

Vzhledem k tomu, že stát (prostřednictvím Ministerstva kultury) v současné době zřizuje a finančně zajišťuje činnost pouze několika desítek kulturních subjektů (i když významných jak co do činností odborných, tak prezentačních), je nezbytné zamýšlení i nad strukturou a možnostmi ÚSC jako zřizovatelů a podporovatelů kulturních aktivit a veřejných služeb kultury.

Z celkového současného počtu obcí v ČR (6 248 z toho 529 se statutem „město“) je pouze 310 obcí a měst s počtem obyvatel nad 5000. Vzhledem k platnému systému daňových příjmů obcí je zřejmé, že rozpočty 5 979 obcí sotva postačují na pokrytí nutných výdajů vyplývajících obecně z povinností územní samosprávy ve vztahu k občanům (infrastruktura apod.). Obvyklé bývá, že na záležitosti kultury se v rozpočtu zdroje najdou v podobě drobného příspěvku na činnost knihovny nebo místnímu občanskému sdružení na jeho kulturní aktivity.

Tabulka č. 1 – Pramen: ČSÚ malý lexikon obcí

počet obyvatel obce		počet obcí	žije v nich obyvatel	%
od	do			
0	999	4 932	1 763 117	17
1 000	4 999	1 047	2 068 485	20
5 000	9 999	138	939 382	9
10 000	19 999	109	954 239	9
20 000	49 999	41	1 197 676	12
50 000	99 999	17	1 206 595	12
100 000	a více	5	2 121 585	21
celkem		6 248	10 251 079	100

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že v obcích ve velikosti do 5000 obyvatel žije 37 % populace ČR, což samozřejmě vůbec není zanedbatelné číslo. Podmínky jejich života jsou do značné míry ovlivněny dopravní obslužností sídla, nabídkou služeb a obchodu, tím zda je v obci škola atd. Je zřejmé, že malé obce mají vskutku dost starostí s tím, jak příjmy svého rozpočtu co nejlépe užít ku prospěchu občanů.

Nicméně náhodný výběr krajů, obcí a jejich výdajů na kulturu naznačuje, že malé obce v poměru např. ke krajům či sídelním městům krajů mnohdy vydávají na kulturu v % ke svým příjmům více finančních prostředků. Kraje se ovšem značnou měrou podílejí na podpoře činnosti regionálních subjektů kultury – např. Jihočeský kraj v roce 2006 poskytl podnikatelům (právníkům i fyzickým osobám), občanským sdružením a jiným NNO, jakož i církvím příspěvky v celkové výši 37 mil. Kč, což je cca 13 % z celkových výdajů kraje na kulturu.

Problematickou skutečností zůstává, že **výdaje na kulturu** (včetně výdajů kapitálových, tj. výdajů „na majetek“) **dosahují v průměru cca 1 – 3 % z celkových výdajů rozpočtů jednotlivých ÚSC.** Nejde o údaj nijak povzbuzující, i když se individuálně poměrně liší. Z námi provedeného výběru samozřejmě nelze činit dalekosáhlé soudy. K tomu by bylo zapotřebí zpracovat časové řady za období nejméně pěti let a v interpretaci pak zohlednit i individuální podmínky a charakteristiky jednotlivých měst a obcí. Neméně zajímavé by bylo poměřit hodnotu majetku svěřeného příspěvkovým organizacím v kultuře ve vztahu ke kapitálovým výdajům (investičním příspěvkům PO) a to i proto, že **investiční příspěvky PO zřizovaným v oblasti kultury tvoří pouze zlomek z celkových kapitálových výdajů rozpočtů ÚSC.** K tomu je nutno ještě dodat, že z celkových výdajů rozpočtů ÚSC v roce 2006 vykázaných na kulturu, tj. z 15 mld. Kč **činil celkový příspěvek zřizovaným PO 6,9 mld. Kč, tj. cca 46 % výdajů vykázaných ÚSC na kulturu.** Ekonomická data tak prokazují, že lze s úspěchem pochybovat o pravdivosti tvrzení, že většinu prostředků z rozpočtů ÚSC určených pro kulturu spotřebují příspěvkové organizace.

Protože ČSÚ neprovádí šetření zaměstnanosti či zaměstnavatelů podle oborů činnosti, aktuální **počet pracovních míst v oblasti kultury** lze jen odhadovat. Statistikou je sledováno cca 2000 statistických jednotek. Na základě zjištěných údajů lze předpokládat, že v zařízeních poskytujících veřejné služby kultury je zaměstnáno nejméně cca 25000 zaměstnanců (v přepočteném stavu), kteří (minimálně ze dvou třetin) dosahují střední odborné a vysokoškolské vzdělání. Podle výše vykázaných výdajů na platy v kultuře lze soudit, že v organizačních složkách obcí a na obecních úřadech je zaměstnáno dalších cca 10 – 15000 zaměstnanců, kteří se zabývají zajištěním veřejných služeb kultury v malých obcích a městech. Celkem se může jednat o **cca 35 – 40 000 pracovních míst** v oblasti veřejných služeb kultury.

Při průměrném platu v kultuře (cca 12.000 – 15000 Kč tzv. hrubého, tedy hluboko pod průměrem v ČR ohlášeným ČSÚ) se jedná o cca 6,5 – 8 mld. Kč vydaných na platy a odvody z mezd. Odvody z mezd činí cca 1,5 – 2 mld., daně pla-

cené ze závislé činnosti lze odhadnout na 1,5 – 2 mld. Kč. Protože i zaměstnanci v kultuře platí náklady svých domácností, lze předpokládat, že oněch 3,5 – 4 mld. Kč („čistého“, tj. po odvedení daně ze závislé činnosti) se vrací zpátky do (zejména) domácí ekonomiky a posilují tak i výběr dalších daní – například spotřebních.

Provoz a činnost kulturních zařízení je založen jednak na práci zaměstnanců, jednak na nákupu služeb a výrobků. Lze tedy předpokládat, že i valná část oněch „zbylých“ nákladů na kulturu, tj. cca 16 mld. Kč se opět vrací do domácí ekonomiky v podobě plateb za energie, pořízení výrobků a dalších služeb, pořízení materiálu i majetku.

Je proto dosti obtížné akceptovat názory naznačující, že kultura je cosi zbytečného a ekonomicky neužitečného. Peníze vynaložené na kulturu (cca 23 mld.) se stávají součástí běžných ekonomických procesů a kultura do jisté míry pomáhá vyrovnat situaci v zaměstnanosti i tam, kde není stav příliš radostný. Omezujeme prostředky do kultury a kromě jiného se dočkáme i zvýšených nákladů třeba na dávky v zaměstnanosti. A nejen to. Netrpělivě očekáváme dobu, kdy už konečně budou spočteny ekonomické efekty cestovního ruchu... Kulturní služby a aktivity totiž tvoří podstatnou součást nabídky cestovního ruchu – ozvláštňují krajinu, památky i sídla. Pokud by v některých místech neexistovala nabídka kultury, možná by tam noha turisty (cizince i tuzemce) nezavítala...

Výdaje veřejných rozpočtů v oblasti kultury **nominálně sice rostou, reálně však stagnují** v poměru k celkovým výdajům veřejných rozpočtů (i k HDP). Z toho lze dovodit, že o nějakém rozvoji v oblasti kultury stěžít může být řeč. Vzhledem k platovému zařazení zaměstnanců v kultuře se tato oblast stává pro mladé a odborně vzdělané lidi z ekonomických důvodů zcela neatraktivní. Podpora rozvojových projektů kultury by však mohla rozvinout atraktivitu oblasti kultury alespoň po stránce inovací, zajímavosti komplexních projektů (např. přeshraniční spolupráce) apod.

V rámci kapitálových výdajů na kulturu jsou **investiční příspěvky zřizovaným PO na úrovni 4% celkových výdajů ÚSC na kulturu**. Vzhledem k hodnotě nemovitého majetku, které PO pro svého zřizovatele spravují je evidentní, že takový objem finančních prostředků nemůže postačovat ani k jeho technickému zhodnocení či dokonce k nové výstavbě. Pro ilustraci postačí, pokud se letmo dotkneme oblasti veřejných knihoven a muzeí.

Veřejných knihoven je v ČR celkem 5885, z toho však s profesionálními knihovníky pouze 761 (v roce 2005). Je tedy evidentní, že 5124 knihoven pracuje buď v režimu organizační složky obce nebo jsou knihovní služby zajišťovány obecním úřadem. *(Nutno ještě poznamenat, že 761 knihoven s profesionálními pracovníky poskytl v roce 2005 služby 20 milionům uživatelů.)*

Lze předpokládat, že **malé obce** nejsou schopny zajistit ani materiální a prostorové podmínky pro žádoucí rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb, ani jejich kvalifikované personální zajištění. Nemluvě o rozšiřování možností **veřejně přístupného internetu** v knihovně.

Podle studie Národní knihovny z roku 2006 (*Vyhodnocení standardů VKIS za rok 2005, Mgr. V. Pillerová, PhDr. V. Richter, Národní knihovna ČR, Praha 2006*) v roce 2005 z celkem 5523 vyhodnocovaných knihoven více než polovina nesplňuje standardy VKIS. Podle této studie v obcích do 5000 obyvatel pracuje cca 3000 knihoven, přičemž více než polovina z nich ani nenakupuje nové knihovní fondy. Téměř všechny knihovny v malých obcích neposkytují tzv. studijní místa a neposkytují přístup na internet pro veřejnost.

To znamená, že asi polovina populace ČR nemá v dosahu knihovnu dostatečně vybavenou. Protože se jedná většinou o obyvatele malých obcí a měst, jde o situaci poměrně kritickou. 2839 knihoven v obcích do 5000 obyvatel nemá připojení k internetu. S ohledem na podmínku v knihovním zákoně (veřejně přístupný internet, jinak k 31. 12. 2007 bude knihovna vyřazena z evidence – z čehož plyne např. důsledek, že o knihovním fondu bude muset být účtováno jako o majetku) lze předpokládat, že malé obce budou veřejné knihovny rušit.

Celkové výdaje ÚSC na oblast knihovnictví jsou vykazovány v roce 2006 na úrovni 2 298 276 tis. Kč, což je cca 15 % z celkových výdajů na kulturu. Kapitálové výdaje na oblast knihovnictví činí pouze 316 375 tis. Kč.

Muzeí a galerií je v ČR celkem 457 (dle statistiky), ročně je navštíví cca 10 milionů návštěvníků. **Muzeí** (dle statistiky) je v ČR celkem 283, z toho zřizováno ÚSC celkem 265. Celkem je v muzeích cca 30 mil. evidenčních čísel sbírkových předmětů (vlastních předmětů tedy mnohem více, protože ev. č. má např. i soubor předmětů), v muzeích zřizovaných ÚSC je umístěno cca 13 mil. evidenčních čísel sbírkových předmětů.

O ceně (hodnotě) sbírkových předmětů se nedá hovořit, protože nepodléhají běžnému režimu účtování o majetku. Nicméně jedná se o předměty kulturní hodnoty dokládající historický vývoj v území ČR, resp. regionů. Muzea jsou obvykle umístěna v budovách sice s historickou hodnotou, avšak s nedostatečným zázemím pro odbornou práci muzea – **depo-**

zítáře, konzervační dílny, restaurátorská pracoviště apod. Depozitáře nejsou na dostatečné technické a bezpečnostní úrovni a mnohdy hrozí i postupné znehodnocení sbírkových předmětů.

Po změně zákona č. 20/1987 Sb. (zákon č. 1/2005 Sb.) jsou **ve vlastnictví obcí a krajů archeologické nálezy** (s výjimkou těch, které jsou v majetku státu). Protože muzeum, vykonává-li archeologickou činnost, může od investora (stavebníka) požadovat pouze úhradu nákladů skutečně vynaložených na záchraný archeologický výzkum, zůstává otázkou, zda budou rozpočty jejich zřizovatelů postačovat i na odborné zpracování nálezů a jejich odpovídající uložení.

Celkové výdaje ÚSC na oblasti muzeí a galerií jsou vykazovány v roce 2006 na úrovni 2 075 221 tis. Kč, což je cca 14% z celkových výdajů na kulturu. Kapitálové výdaje na oblasti muzeí a galerií činí 528 890 tis. Kč.

Výdaje veřejných rozpočtů v oblasti kultury nominálně sice rostou, reálně však stagnují v poměru k celkovým výdajům veřejných rozpočtů (i k HDP). Z toho lze dovodit, že o nějakém rozvoji v oblasti kultury stěží může být řeč. Vzhledem k platovému zařazení zaměstnanců v kultuře se tato oblast stává pro mladé a odborně vzdělané lidi z ekonomických důvodů zcela neatraktivní. Podpora rozvojových projektů kultury by však mohla rozvinout atraktivitu oblasti kultury alespoň po stránce inovací, zajímavosti komplexních projektů (např. přeshraniční spolupráce) apod.

Tabulka č. 2: Výdaje veřejných rozpočtů na kulturu v poměru k HDP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
HDP *)	2 189,2	2 352,2	2 464,4	2 577,1	2 781,1	2 970,3	3 204,1
na kulturu **)	13,1	14,4	15,6	17,4	19,3	19,7	22,3
v %	0,59	0,61	0,63	0,67	0,69	0,66	0,69

v mld. Kč, zaokrouhleno

*) údaje o HDP převzaty z ČSÚ

***) součet výdajů kap. 334 (MK včetně výdajů na církve a nábož. společ.) a kap. 700 (výdaje rozpočtů ÚSC), do roku 2002 (včetně) i OkÚ

Lze předpokládat, že **vhodně podpořené investice** do údržby a rozvoje kulturních zařízení a kulturních služeb by přinesly i žádoucí **rozšíření nabídky pracovních míst** v této oblasti. Vzhledem k nezaměstnanosti v malých sídlech a ve venkovských lokalitách by tento efekt znamenal nesporné zvýšení kvality života jejich obyvatel. Lze předpokládat i to, že v oblasti kultury by mohla nalézt **uplatnění i část nezaměstnaných, ale kvalifikovaných seniorů či zaměstnanců ve věku nad 50 let.** (Viz např. spoluúčast kultury na rozvoji cestovního ruchu v turisticky zatím nevytížených lokalitách.)

Ani data za rok 2006 nesevďčí o tom, že je ze strany veřejné správy věnována dostatečná pozornost ekonomickému zajištění veřejných služeb kultury a péče o majetek obcí a krajů i státu, který kultuře slouží. **Veřejné služby kultury zůstávají nadále fakticky podceňovány co do jejich ekonomického i společenského významu – ač bývají formální součástí rozvojových projektů.** Krátkozraká je tato ekonomická politika zejména v případě nedostatečné ekonomické saturace potřeb knihoven, muzeí a galerií – institucí, které uchovávají hmotné i nehmotné kulturní dědictví, zajišťují odbornou a kontinuační péči o něj i jeho prezentaci široké veřejnosti.

Tabulka č. 3: Podíl celkových výdajů na kulturu k celkovým výdajům veřejných rozpočtů v letech 1993–2006

a v mld. Kč, zaokrouhleno

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
Státní rozpočet celkem	958,79	922,80	862,89	808,72	750,76	693,92	632,27	596,91	566,74	524,67	484,38	432,74	350,81	329,89
Z toho výdaje kap. 334	7,1	6,50	6,55	6,23	4,81	4,76	5,37	5,24	4,40	3,78	3,53	3,32	2,97	2,40
Výdaje na kulturu v %	0,74	0,70	0,76	0,77	0,64	0,69	0,85	0,88	0,78	0,72	0,73	0,77	0,85	0,73
Územní rozpočty celkem	*) 326,91	317,81	304,84	243,88	206,17	176,35	192,73	151,84	176,35	151,84	171,12	132,31	112,11	90,19
z toho:														
OkÚ – kap.700, 380					1,50	1,68	1,39	1,52	1,40	1,29				
Obce – kap. 700	12,66	10,91	10,71	9,35	9,07	8,38	7,71	7,06	6,62	6,35				
Kraje – kap. 700	2,57	57	2,03	1,83	0,89	0,38	0,00	0,00	0,00	0,00				
Celkem výdaje kap. 700 a 380	15,23	13,24	12,74	11,18	11,46	10,44	9,10	8,58	8,02	7,64	7,52	6,90	5,19	3,96
Výdaje na kulturu v %	*)	4,05	4,01	3,67	4,70	5,06	4,72	4,87	5,00	5,03	4,39	5,22	4,63	4,39
Státní rozpočet celkem	958,79	922,80	862,89	808,72	750,76	693,92	632,27	596,91	566,74	524,67	484,38	432,74	350,81	329,89
Územní rozpočty celkem	*)	326,91	317,81	304,84	243,88	206,17	192,73	176,35	160,35	151,84	171,12	132,31	112,11	90,19
Veřejné rozpočty celkem	*) 1249,71	1249,71	1 180,70	1 113,56	994,64	900,09	825,00	773,26	727,07	676,51	655,50	565,05	462,92	420,08
Výdaje kap. 334	7,1	6,50	6,55	6,23	4,10	3,98	4,02	4,06	4,40	3,78	3,53	3,32	2,97	2,40
Výdaje kap. 700 a 380														
(od roku 2003 jen kap. 700)	15,23	13,24	12,74	11,18	11,46	10,44	9,10	8,58	8,02	7,64	7,52	6,90	5,19	3,96
Výdaje na kulturu celkem	22,33	19,74	19,29	17,41	15,56	14,42	13,12	12,64	12,42	11,42	11,05	10,22	8,16	6,36
Výdaje na kulturu v % k celkovým výdajům veřejných rozpočtů	*)	1,58	1,63	1,56	1,56	1,60	1,59	1,63	1,71	1,69	1,69	1,81	1,76	1,51

*) údaje budou k dispozici po schválení SZÚ

VÝROČNÍ ZPRÁVA NIPOS ZA ROK 2007

Připravil kolektiv autorů NIPOS

Obecná část: František Zborník a Lenka Lázňovská
Část CIK: Jana Radová
Část REGIS: Alena Mockovčiaková
Část Redakce Místní kultury: Ludmila Kučerová
Část ARTAMA: Pavlína Čermáková
Část hospodaření: Jana Denková

Redakce: František Zborník a Lenka Lázňovská

Přepis: Aranka Sázavská
Grafická úprava a sazba: Štěpán Filcík

VYDAL: NIPOS, PRAHA 2, BLANICKÁ 4

Tisk:
Václava Rysková
R-studio
Jaromírova 530/7
128 00 Praha 2 – Nusle
Náklad 260 výtisků
Vydání 1.
Praha – červen 2008

ISBN 978-80-7068-221-0
(neprodejné)

Výroční zpráva NIPOS za rok 2007
je v plném znění rovněž vystavena na internetových stránkách NIPOS
www.nipos-mk.cz